

Heizou muss dann awer gesot ginn, dass d'Juges d'instruction net déi selwecht Kommunikatiouns-moyenen hu wéi d'Chambre du conseil. Hei stellt sech dann d'Fro, ob kéint virgesi ginn, de Budget fir d'Kommunikatioun opzestocken, fir Material bereet-zustellen, soudass Interrogatoiren och iwwer Distanz kéinte gefouert ginn. Grad elo während der Pandemie kéint dat extreem hëllefräich sinn. Esou Interrogatoire vum de Juges d'instruction dauere munchmol zwou bis dräi Stonnen. A grad an dëser Zäit, wou et esou wichteg ass, Distanzen ze halen a wou een net esou laang soll exposéiert sinn, wär dës Moyene eng gutt Alternativ.

Da gëtt den Dossier pénal entre-temps och numeriséiert, an et kritt een en elo och ënner Forme numérique zougestallt. Den Affekt wéi och de Prevenu hunn d'Recht, den Dossier während der Instruktioun kucken ze goen. Och hei soll ee sech d'Digitalisatioun vun den Dossieren am Sënn vun enger Verein-fachung vum Prozess zu Notze maachen.

Als Beispill gëtt et hei de Prisong vun Arel. Zu Arel kënnen d'Prevenuen hiren Dossier pénal am Prisong consultéieren. Hei gëtt et e spezielle Sall, deem dofir virgesinn ass. An deem Sall steet e Computer, an en Agent kann dann, wéi gesot, dem Prevenu säin Dossier eroflueden, an déi kënnen dann op der Plaz den Dossier consultéieren. Wann ee bedenkt, dass de Prevenu hei zu Lëtzebuerg den Ament nach fir d'éischt muss transportéiert ginn, da gëtt e fir d'éischt am Prisong kontrolléiert, en huet e relativ desagreabelen Transport viru sech, e gëtt nach eng kéier kontrolléiert, wann en an d'Gebai erakënn, jee, do geet ganz vill Zäit verluer. An ech mengen, do kéint een deen Zäitverloscht effektiv evitéieren, wann d'Leit, d'Prevenuen, am Prisong d'Méiglechkeet hätten, fir den Dossier op eng digital Method ze consultéieren.

Momentan ass deen neie Prisong zu Zolwer nach am Bau. An am Sënn vun enger moderner Justiz, déi iwwert d'Digitalisatioun nach méi zougänglech soll ginn, wier et eiser Meenung no wichteg, iwwert d'Konstruktioun vun esou engem Consultatiouns-raum nozedenken.

Allgemeng si mir als DP der Meenung, dass d'Digitalisatioun vill Méiglechkeeten an Alternative bitt, fir d'Prozesser och an der Justiz ze verbessern a méi einfach ze maachen. An deem Sënn ass et wichteg, dëst no vir ze driewen, fir jidderengem d'Demarchen an Zukunft ze erliichteren.

An deem Kontext wollt ech d'Madamm Justizminister Follgendes froen: Wou ass d'„paperless justice“ an d'Modernisatioun vun der Justiz de Moment allgemeng drun? Wat ass do den État des choses? Ass virgesinn, eng Méiglechkeet ze schafen, Interrogatoiren an nächster Zukunft iwwer Videokonferenz ze erméiglechen? Falls jo, ass et do virgesinn, deen néidegen Dispositif de communication an de Cabinets d'instructions ze installéieren?

Den Ament dauert d'Numerisatioun vun den Dossieren nach relativ laang, dëst wuel opgrond vun engem Sous-effectif an deem Service. Ass hei virgesinn, den Effectif an dësem Service opzestocken, fir d'Transmissioun vun den Dossieren ze acceleréieren? Gëtt doriwwer nogeduecht, d'Beispill vun Arel ze suivéieren an den Detenuen eng Consultation par voie numérique vun hirem Dossier pénal am Prisong op der Plaz par voie digitale ze erméiglechen?

Finalement: Sinn am neie Prisong zu Zolwer esou Raimlechkeete virgesinn? A falls jo, wivill där Raim sinn ageplangt? Falls nach keng esou Säil ageplangt sinn, sollt een net virum Bau, deen elo jo nach am-gaangen ass, profitéieren, fir dës Moyene fir d'Zukunft virzegesinn?

Ech soen Iech Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Knaff. D'Regierung huet d'Wuert, d'Madamm Justizministesch Sam Tanson.

(*Interruption*)

■ **Mme Sam Tanson, Ministre de la Justice.**- Jo. Merci villmools, Här Knaff, dass Der Iech där Fro vun der Digitaliséierung an der Justiz ugehallt hutt. Dat ass eppes, wat mer reegelméisseg diskutéieren, sief et am Kader vun der Chamberskommissioun oder am Kader vun anere Question-parlementairen. An et ass eng essenziell Fro, well zu enger moderner Justiz gehéiert den einfachen Accès vun der Justiz derzou. An den einfachen Accès gëtt hautdesdaags nu mol ganz vill méiglech gemaach iwwert déi digital Weeër.

Dat hu mer och an deene leschte Méint ganz gutt kënnen erliewen, wou mer e puer Spréng no vir gemaach hunn op deem dote Point de vue. Elo net par rapport zu dem Projet, wéi en ursprénglech geplangt war, mee einfach, well vill méi op digital Moyenen zrëckgegraff gouf, ganz vill Audienzen iwwer E-Mail fixéiert goufen, well Datume festgehale goufe mat engem Echange ouni en direkten Déplacement op d'Gericht. An dat ass eng ganz gutt Saach.

Do dernieft gëtt et awer eeben de Mammutprojet vun der „paperless justice“, mat ganzer 13 individuelle Chantieren. Ech verweise vläicht op d'Ques-

tion parlementaire Nummer 2966, déi den Här Galles virun engem hallwe Joer gestallt huet. Do kënn Der nach eng kéier de ganzen Detail noliesen. Ech ginn elo net dorop an - ech mengen, mir haten dat och schonn eng kéier an der Chamberskommissioun gesot -, soss ass meng Zäit schonn ëm. Mee do gesitt Der, aus wéi engen eenzelne Bausteng de Projet „paperless justice“ besteet.

Vläicht grosso modo eng kéier: Natierlech ass et dat, wat hei d'Zivillgeriicht ubelaangt, et ass natierlech och dee ganze Volet vum administrativen, vum Verwaltungsgeriicht, an et ass och, an dat ass deen Deel, dee jo scho visibel ass, déi ganz Jurisprudenz, wou elo schonn e groussen Deel um Site justice.lu ze gesinn ass, wou ee ka Jurisprudence mat Mot-clée ganz einfach fannen, wat och ee wichtegt Element ass beim Accès vun der Justiz, well een als Justiciabele kann nosichen, wéi änlech gelagert Fäll vläicht schonn eng kéier jugéiert goufen an enger Situatioun, déi ee kennt, respektiv als Professionelle vum Droit och ganz einfach ka seng Recherche maachen a wëssen, op wéi eng Jurisprudenz ee sech ka baséieren, fir seng Affären ze plädéieren.

Insgesamt gëtt schonn am Hannergrond ganz vill dru geschafft. Dëst Joer si mer nach eng kéier e puer Schrëtt weiderkomm, mee dat sinn natierlech Bausteng, déi een am Moment net gutt gesäit, well se intern sinn. Fir d'éischt muss de System opgebaut ginn, ier en dann och vu bausse vun de Professionelle ka genotzt ginn. Mir wäerte jo elo hei net méi mat E-Mail-Echangé fueren, mee et geet wierklech ëm den digitalen Dossier, dat heescht, den Dossier, deen op alle Fall och digital existéiert a wou net just den A dem B en E-Mail schéckt, mee wou wierklech alles iwwert den digitale Wee geet. Dat heescht, et ass och eng Fro vu Sécherheet, vun der uerdentlecher Verschlüsselung an esou weider.

D'Visibilitéit ass, à ce stade, virun allem sichtbar eeben op dem Punkt vun der Jurisprudenz. Eng éischt gréisser Etapp wäert déi um Verwaltungsgeriicht sinn, wat jo e bëssen als Laboratoire hei géllt, well dat méi iwwerschaubar ass, wou dat da och kann no baussen utiliséiert ginn.

Ech kommen dann nach op Är eenzel Froen zrëck, déi Der mer gestallt hutt, wat d'Interrogatoire vum Prevenu ubelaangt iwwert digital Weeër. Ech mengen, Dir waart jo elo de Centre pénitentiaire um Uerschterhaff am Chantier kucken. Ech ginn och dovunner aus, dass Der dat gewise krut. Do si sechs Lokaler virgesinn, fir Visiokonferenzen ofzehalen. Do si jo exklusiv Prevenuen, déi wäerten an deem Centre sinn, dat heescht Leit, déi nach net definitiv condamnéiert sinn, wou also dann och déi Interrogatoire kënnen iwwer Visiokonferenzen ofgehale ginn.

Dann ass d'Fro vun dem Ekipement, vum informatéschen Ekipement. Och dat ass natierlech ee Prelabel. Wann d'Leit keen uerdentlecht informatésch Ekipement hunn, da këne se natierlech net vun deene moderne Moyene Gebrauch maachen. An duerfir ass och elo iwwert déi lescht Méint scho relativ vill do gemaach ginn. A parallell dozou sinn awer och am Kader vum „paperless justice“ déi néideg Investissementer virgesinn.

Dann hat Der mer nach d'Fro gestallt vun dem Effectif vun dem Service responsable, wou Der Iech op d'Digitaliséierung bezitt. Och do ass et esou, dass, Stand haut, d'Digitaliséierung u sech an all Departement ka gemaach gi mat de verfügbaren Outilen. D'Transmissioun iwwer E-Mail oder OTX ass méiglech vun der grousser Majoritéit vun den Aarbechtsstatione vun de Gerichtsbeamten aus. Zousätzlech gëtt et en zentrale Kopies- an Digitaliséierungsservice - ech huelen un, et ass deen, op deen Der uspillt - bannent der Justizverwaltung, deen zoustänneg ass, fir méi grouss Daten an den Dossieren ze digitaliséieren. Dëst Departement gouf viru Kuerzem mat enger Persoun verstärkt, setzt sech also elo aus véier Vollzäitmataarbechter an engem CAE (ndlr: Contrat d'accompagnement dans l'emploi) zesummen.

Et ass awer wichteg ze ënnerscheeden tëscht Digitaliséierung am Sënn vu Scanne vun Dossieren, also dat Numeriséieren, an eeben d'Digitaliséiere vu Prozeduren. Während d'Digitaliséierung vun Dossieren tatsächlech näischt méi wéi d'Erstellung vun enger digitaler Kopie vun engem physeschen Original ass an zentral mat enger limitéierter Unzuel vu Leit ka gemaach ginn, ass et ganz anescht fir d'Digitaliséierung vun enger ganzer Prozedur. Well d'Digitaliséierung vu Prozeduren implizéiert en détailléiert Wësse vun de betreffenne Prozeduren a kann net zur Zerridderheet vun den Acteuren erreecht ginn duerch en zentrale Service aus véier plus enger Persoun. An dat muss an der Verantwortung si vum Service, deen d'Piécë vun digitalen Dossier erstellt, deen autonom an ouni materieller Support deenen hir Authentizitéit garantéiert. Och do sinn nach Studien amgaange fir ze kucken: Wat ass dee beschte Wee, fir d'Effikasitéit vun där Digitaliséierung ze assuréieren?

Da wollt Der nach wëssen, wat fir d'Consultatioun vum Dossier pénal op der Plaz do virgesinn ass. Dir hat och gefrot, ob eeben d'Beispill vun Arel géif suivéiert ginn. Eng Léisung gëtt den Ament studéiert,

fir den digitalen Zougang iwwert d'Plattform vu myguichet.lu ze erméiglech. Dëst erfuerdert allerdings als Viraussetzung d'Mise en place vun engem richtegen digitalen Dossier als Deel vun enger Gestion électronique de dossier. An dee Projet gëtt och am Moment nach studéiert. An d'Justiz wäert och eng Etüd maache vun de Léisungen, déi eventuell an den Nopeschlänner opgestallt goufen, fir këne Schlëss iwwer méiglech Zwëscheléisungen ze zéien.

Wat elo aktuell Schraasseg ugeet, niewent der Méiglechkeet fir den Ugekloten, direkt viru Gericht ze goen, fir säin Dossier këne penal ze consultéieren, ka säin Affektot dem CPL en USB-Schlëssel mat dem Dossier pénal vum Beschëllegte bréngen. Den Inhalt gëtt direkt op dem Beschëllegte säi Computer erofgelueden, wann hien een huet. Soss gëtt den Inhalt vun USB-Schlëssel erofgelueden op e Computer, deen dem Beschëllegte vun der Prisongsadministratioun zur Verfügung gestallt gëtt. An an dësem Fall gëtt den Dossier vum Greffe consultéiert.

D'Statistike vum CPL weisen, datt déi grouss Majoritéit vu Beschëllegte léiwer direkt viru Gericht geet, well d'Consultatioun op der Plaz beim CPL nëmme ganz seele gefrot gouf, insgesamt sechsmol zënter 2017.

De Centre pénitentiaire Uerschterhaff ass prett, fir d'Prozedur, déi am CPL aktuell implementéiert ass, weiderzeféieren.

Dann ass nach d'Fro vun de Salles de consultation des dossiers en numérique, ob déi virgesi sinn um Uerschterhaff. Déi digital Dossiere kënnen iwwer speziell formatéiert Computere consultéiert ginn. Genuch Raimlechkeete gi fir dësen Zweck zur Verfügung gestallt. Et ass nach net ganz genau definiéiert, wéi vill et der sinn. Et gëtt geschat, also si ginn dervunner aus, dass op d'mannst sechs bis 20 Raimlechkeete kënnen esou en place gesat ginn. An zousätzlech ginn d'Dossieren op Laptoppe consultéiert, déi all op adequate Plaze këne placéiert ginn. Voilà.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools der Madamm Justizministesch Sam Tanson.

11. 7449 - Débat d'orientation sur le plan de développement culturel « KEP 1.0 »

Deen nächste Punkt um Ordre du jour ass eng Orientierungsdebat iwwert de Kulturentwécklungsplang, de KEP 1.0. D'Riedezäit ass nom Modell 2 festgeluecht.

An ech ginn direkt d'Wuert an d'Rapportrice vun dëser Debat, déi honorabel Madamm Djuna Bernard. Madamm Bernard, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Culture

■ **Mme Djuna Bernard (déi gréng), rapportrice.**- Merci, Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Richard von Weizsäcker, eminenten CDU-Politiker, sot 1987 a senger Reflexioun iwwert de Kulturbegrëff Follgendes: „Schon im Begriff Kulturpolitik wird deutlich, wie elementar Kultur und Politik einander durchdringen. Kultur ist kein politikfreier Raum. Kultur ist nicht der Paradiesgarten geistiger und künstlerischer Eliten. Kultur ist Lebensweise des Menschen. Sie ist die Substanz, um die es in der Politik zu gehen hat“. Hien dréngt domat an de Kär vum Verhältnis tëscht der Kultur an der Politik an.

De Kulturentwécklungsplang 1.0, kuerz KEP oder K-E-P, jee no perséinlechem Gusto, ass de Laangzäitstrategiepabeier, dee mam Kultursecteur während ville Joren an a ville Sëtzunge virun 2018 ausgeschafft, diskutéiert a raffinéiert gouf, an deen elo vun 2018 bis 2028 soll ëmgesat ginn.

Déi éischt Iddie vun engem Kulturentwécklungsplang fir Lëtzebuerg ginn zrëck an d'90er-Joren. E gouf virun allem vun der Zivillgesellschaft erwaart a gefrot. Am Koalitiounsaccord vun 2013 bis 2018 gouf dunn och op Regierungsniveau d'Fuerderung no engem Kulturentwécklungsplang formell festgehale. 2016 huet de gesamte Kultursecteur sech dunn zesumme mobiliséiert an am Laf vun de follgende Kulturassisen a sektorielle Reuniounen um Entworf vum spéidere KEP matgeschafft. 2018 war dunn den Ausaarbechtungsprozess fir d'haitegt Dokument mat sengen eelef Kapiteln an 62 Recommendationen ofgeschloss. D'Resultat huet sech weise gelooss.

Mam KEP 1.0 läit eis en Dokument vir, dat der Politik d'Besoinen an d'Prioritéite fir déi kommend Joren opweist.

(**M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.**)

Mee et dierf ee sech op kee Fall ieren, dass domadder elo de Kulturentwécklungsplang ofgeschloss wär. De participative Prozess, dee vun Ufank un d'Grundlag vum Kulturentwécklungsplang ausmécht, leeft weider. De KEP ass domat e sougenannte „work in progress“, dee kontinuierlech ëmgesat an evaluéiert gëtt an deen och lafend kommentéiert soll ginn.

Fir dee Prozess ze strukturéieren, fannen a reegelméisseg Ofstänn d'Assises culturelles statt, wou dësen am enken Austausch mat de professionelle

Konscht- a Kulturschafenden, mee och de Kulturinstitutionen an Haiser, mat Uertschaften a Regiounen an natierlech dem Ministère an och eis hei am héijen Haus diskutéiert gëtt.

Um politeschen Niveau gouf de KEP natierlech och diskutéiert. Den 3. Juli huet déi deemoleg Deputéiert Sam Tanson bei enger Heure d'actualité zum Sujet eng Resolutioun deposéiert, an där drastoung, dass all zwee Joer en Debat iwwert de KEP an der Chamber sollt geféiert ginn. Dës gouf vun de Fraktiounen vun der CSV, der DP, der LSAP an natierlech deene Grénge matgedroen. Esou soll notament séchergestallt ginn, dass d'laangfristeg Kontinuitéit vun der Strategie och iwwert déi verschidde Legislaturen eraus geséichert gëtt.

Genau an dëser Optik huet d'Kulturkommissioun, op Wonsch vun der CSV-Fraktioun hin, dësen Debat a ville Sëtzunge préparéiert an op haut higeschafft. Ech wëll heimat ganz gärten ausdrécklech der CSV-Fraktioun mat hirer kulturpolitescher Spriecherin Octavie Modert e grouse Merci ausdrécke fir hir Initiativ.

Der gesamter Kommissioun och e grouse Merci fir dee spannenden Austausch an d'Diskussionen. Dem Kulturministère e grouse Merci fir déi vill Fakten, Zuelen, Statistiken an Informatiounen, déi mer vun hinne kritt hunn, mat virop dem Här Jo Kox, deen de KEP wéi keen zweete kennt a fleegt.

Erlaabt mer awer och op dëser Plaz, wa mer scho bei de Mercie sinn, menge Mataarbechter an der Fraktioun wéi och eiser Kommissionssekretärin e léiwe Merci auszedrécke fir hir Ënnerstëtzung an hir Fläissaarbecht bei dësem Rapport an dem schréftlechen Dokument.

De Kulturentwécklungsplang besteet aus eelef Kapiteln an 62 Recommendationen. Am Format vun den Assises culturelles gëtt jo, wéi gesot, am zwee-Jores-Rhythmus d'Ëmsetzung vum Plang evaluéiert a publizéiert. Fir e méi kuerzfristige Suivi an eng nach méi grouss Transparenz steet awer säit dem Oktober vum leschte Joer mam Site www.kep.lu een Outil zur Verfügung, deen allerdéngs och vill Aarbecht verlaangt, fir dass en aktuell bleift. An net ze vergiessen, erlaabt de Site och all Utilisateur, Feedback an Ureegungen anzereeche. Ech kann dofir all Nolauschterer nëmmen invitéieren, emol e Bléck op dës Site ze geheien.

Dat gesot, kommen ech zrëck op déi parlamentaresch Aarbechten. Well d'Kulturkommissioun op Demande vun der CSV-Fraktioun en Débat d'orientation mat Rapport ausgeschafft huet, hu mir eis Aarbechten am Viraus musse strukturéieren a verschidde Prioritéiten definéieren. An deem Kontext huet d'Kommissioun sech dozou entschloss, e puer Sujete méi am Detail ze belichten, notamment do, wou sech an dësen éischten dräi Joer vum Prozess am meeschte gedoen hat.

Éier ech elo méi spezifesch op déi verschidde couvréiert Theemen aginn, muss ech awer op dëser Plaz eppes preziséieren: tëscht dem haitegen Dag an der Decisioun, dës Debat ze féieren, sinn iwwer zwee Joer vergaangen. An deenen zwee Joer krute mer zu verschidde Momenter de Point vun där momentaner Situatioun gemaach an hu se och diskutéiert. An där Durée ass et awer gutt méiglech, dass sech säit deem Moment erëm vill gedoen huet an och erëm weiterentwéckelt huet. Mäi Rapport huet deemno net den Usproch, eng Momentopnam op den Dag vun haut ze maachen, mee de Resümee vun eisen Diskussionen an der Kulturkommissioun erëmginn. De KEP ass ee liewegt Dokument, bei deem sech vill deet an de Fortschritt ganz kontinuierlech ass. An net zulescht duerch d'Covid-19-Pandemie war natierlech dee ganze Prozess nach eng kéier op d'Kopp gehäit ginn.

Mir hu probéiert, d'Aktualitéit an déi verschidden Entwécklungen am Kultursecteur an dës Prozess mat opzehuelen a se och mat ze verschaffen. D'Pandemie huet verschidde Problematiken am Kultursecteur verschäerft, huet och d'Konschtschafend selwer un d'Nodenke bruecht, wéi se op deene leschte Kulturassisé selwer constatéiert hunn. A well mir dës Reflektiounen wollte mat dem Secteur debattéieren, hu mir eis Ufank des Joers a véier Sëtzunge mat sëllege Vertrieeder vum Kultursecteur getraff an ausgetosch, wourop ech spéider nach wëll méi am Detail agoen.

Domat kommen ech zu deenen eenzelne Kommissionsëtzungen. Den 3. Oktober, genee wéi de 14. November 2019 hu mer eis mam Thema vum Patrimoine culturel auserneegesat. Dëst war vum Timing hier immens interessant, well zu deem Moment och d'Patrimoinengesetz deposéiert gouf an natierlech de Sujet vu ganz grousser Aktualitéit war. D'Reform vum Patrimoinengesetz steet am KEP als Recommendation 29 an ass domat zwar nach net komplett erfüllt, mee awer um beschte Wee dohinner, well aktuell waarde mer op deen zweeten Avis vum Staatsrot.

D'Recommandatioun 30 ass am direkte Lien mam Patrimoinengesetz. Hei war ursprénglech d'Grënnung vun engem nationalen Institut fir den Denkmalschutz virgesinn. Am Kader vun den Aarbechten

um Gesetz an den Diskussiounen an der Kulturkommissioun gouf awer elo amplaz d'Schafung vun engem Institut national du patrimoine architectural zréckbehalen. Esou wäert deen haitege Service des sites et monuments eng Opwärtung erfueren, déi seng erweidert Responsabilitéte soll erëmispigelen.

Nieft dem ganz prominente Beispill vum Denkmalschutzgesetz fanne sech awer och weider Recommandatiounen an dësem Kapitel erëm, déi scho wäit fortgeschratt sinn, notament d'Recommandatioun 32: en neit Gebai fir d'Nationalarchive. Den 23. Juli d'lescht Joer gong jo, wéi Dir wësst, d'Gesetz dozou duerch dëst héicht Haus, soudass d'Nationalarchive geschwënn déi dréngend benéidegt Plaz a Moyene kënnen kréien, fir hirer wichteger Aarbecht nogoen ze kënnen. Geschwënn, dat ass bei esou engem grousser Projet natierlech ëmmer e relative Begrëff, mee 2024 wäert dat ganz schéint a modernt Gebai seng Dieren opmaache kënnen.

Vum Belval eriwuer op de Belval geet et bei enger anerer Fuerderung vum KEP, der Kreatioun vum CNCI, dem Centre national de la culture industrielle. Hei huet sech am Juni 2019 eng ASBL forméiert, déi och kuerz drop mam Kulturministère konventionéiert gouf. Si huet den Optrag, als Centre d'expertise fir den Industriepatrimoine ze stoen an ze sensibiliséieren, an och natierlech bestoend Initiativ mateneen ze vernetzen an neier ze begleeten.

Dann zur Recommandatioun 31, wou et ëm d'Stad Lëtzebuerg geet. 2019 huet de 25. Gebuertsdag vun der Ernennung vun der Festung Lëtzebuerg als Unesco Heritage Site markéiert. En Heritage Site ass esou definéiert: "[...] works of man or the combined works of nature and of man, and areas including archaeological sites which are of Outstanding Universal Value from the historical, aesthetic, ethnological or anthropological points of view." De KEP freet e Plan de gestion pour le patrimoine mondial de la Ville de Luxembourg. A mat der Nomination vum Här Robert Philippart, deen net midd gëtt, sech fir de Site anzesetzen, këmmert sech en héich kompetenten Expert ëm dëse Punkt.

An der Recommandatioun 33 geet et ëm d'Konstruktioun vun engem Dépôt national fir d'Kollektioun vum eise Kulturinstitute, deenen et u Stockage-Méiglechkeete mangelt. Doraus ergëtt sech, dass nëmmen een Deel vun de Objete kann an den Institute selwer stockéiert ginn an de Staat Honnertausende vun Euroen an de Loyer vun esou Surfacë stécht. Zum Moment vun der Redaktioun vun dësem Rapport ass eng Étude de faisabilité an Optrag gi ginn, fir de Site vun der Neier Schmelz zu Diddeleng fir dësen Zweck ze präiwen. Hei soll, nieft dem groussen Wunnprojet an dem eventuellen Depot, och e Centre de documentation d'art moderne entstoen, vun deem een Deel als Galerie wäert fungéieren.

Déi zweet thematesch Reunioun vum eiser Kommissioun war déi zu de Konventionen am Kultursecteur. Déi kommen an direkt e puer Fuerderunge vum KEP an de Recommandatiounen 9, 16 oder och nach 14 erëm. Mee wat ass de konventionéierte Kultursecteur eigentlech? Do fanne sech Institutiounen wéi Associatiounen erëm, déi eng kulturell Offer vun nationalem Interêt ubidden an an hirer Organisationsform eng national Relevanz hunn. Duerch d'Konventionéierung kréie si eng laangfristeg Organisationsform a Funktionsweis gesécher, andeems zum Beispill d'Frais de personnel, Büroskäschen an d'Planifikatioun vun Inhalter kënnen séchergestallt ginn. De Budget vun de Konventionen gouf 2020 ëm 30 % erhéicht an insgesamt goufe 24 nei Konventionen ënnerschriwwen. Zousätzlech gouf festgehalen, dass dës Konventionen indexéiert ginn an esou linear ëm 2,5 % järelech klammen.

Weider Schwiéerpunkte gouden an dësem Kontext awer och gesat. Zum enge gouden d'Centres culturels régionaux gestärkt a kruten hir Dotatiounen eropgesat. Och ginn d'Konventionen, jee no Secteur, Joer fir Joer reevaluéiert. 2020 lounge den Akzent an der Arts de la scène; 2021 ass et un de regionale Muséëen, de Schlässer an den archeologesche Sitten; 2022 un den Arts visuels, der Architektur an dem Design; an 2023 dann um Musekssecteur.

An där Kommissiounssëtzung si weider Schrëtt festgehele ginn, notament d'Evaluatioun vun de sektorielle Konventionen, d'Analys vun de verschiddene Muséëen an eng Zort Agreement ze präiwen, plurinuell Konventionen ofzeschlëssen, en neie Konventionsmodell auszeschaffen an awer och un engem Code de déontologie fir all Konventionspartner ze schaffen.

De KEP 1.0 hält a senge Recommandatiounen 8 a 60 fest, dass e Fonds pour la création artistique et culturelle soll an d'Liewe geruff ginn. Dee soll déi verschidde Kulturinitiativen, déi et dorëmmer gëtt, koordinéieren. D'Recommandatioun 56 an 58 viséieren d'Kulturaarbecht vu Lëtzebuerg um internationalen Plang, wou souwuel d'Vernetzungsaarbecht, d'Promotioun an de Support wichteg Aspekter fir d'Lëtzebuurger Kënschtler am Ausland duerstellen. Hei bidde music:LX oder Reading Luxembourg natierlech och schonn e Virbild fir d'Promotioun vun Artisten an Auteuren am Ausland. An dat sinn déi

Aufgaben, fir déi säit ville Joren iwwert de Modell vun engem Arts Council nogeduecht gouf.

Den Aarbechtsoptrag, d'Configuratioun, den Numm an d'Zilsatzung waren och hei erëm ee Sujet am Dialog mam Kultursecteur. Notamment am Mäerz 2019, wou e participativen Atelier zum Sujet vum Arts Council organiséiert gouf. Doraus huet sech een Aarbechtsgrupp kristalliséiert, wou Vertrieder vun deene ganz verschiddenste Secteuren zesumme mam Ministère de sougenannte Feintuning elaboréiert hunn. Den Numm Kultur:LX ass festgehele ginn an d'ASBL, déi am Summer 2020 an d'Liewe geruff gouf, soll an Zukunft an en Établissement public iwwergoen.

Als Missioun gouf festgehalen, dass Kultur:LX Finanz- a Strukturhëllef soll verdeelen, fir eise Kultursecteur am Inland wéi am Ausland ze promovéieren an ze vernetzen. Kultur:LX ass zoustänneg fir d'Architektur, den Design, d'Métiers d'arts, fir d'Musek, fir de Spectacle vivant, fir d'Literatur, fir d'Arts visuels an audiovisuels an d'Arts multimédias an numériques. Innerhalb vun den Entscheidungsstrukture vu Kultur:LX sollen d'Decisiounen fir déi verschidde sektoriell Aidë vu Comités de sélection geholl ginn, an deenen Experten aus deene ganz verschiddenste Kultursparte sëtzen.

Mir wäerten an der Kulturkommissioun nach méi intensiv iwwert dës Initiativ schwätzen, wa mer de Projet de loi dann och wäerten diskutéieren.

Déi véiert Reunioun vun eiser Kommissioun huet sech ëm de Statut vum Artist gedréit. Dëse stellt sécherlech eng vun de Kärthematike vum KEP duer a féint sech deemno och a sëllege Recommandatiounen erëm, notament am Kapitel Gouvernance, natierlech och bei der Kreatioun an an der Restructuration du soutien au secteur culturel et artistique. Et soll hei erwänt sinn, dass mer d'Diskussiounen ronderëm dëse Sujet matte während der Covid-19-Pandemie geféiert hunn a selbstverständlech d'Actualitéit nach eemol e ganz besonnescht Liicht op d'Aiden an de Statut vum Artist geworf huet a bis haut nach ëmmer wërft.

Am Joer 2020 hunn 93 Artistes professionnels indépendants vun de mensuellen Aidë profitéiert, an 214 Intermittents du spectacle, mat engem Gesamtmontant vu 4.134.287 Euro, wou natierlech d'Aides supplémentaires duerch d'Kris mat ageholl sinn.

D'Gesetz vum 19. Dezember 2014 reegelt de Statut vum Artist a soll reforméiert ginn. An an deem Kader hat de Kulturministère eng Consultationsphas iwwert de Summer, wou d'concernéiert Acteuren hir Visioun a Recommandatiounen konnter areechen. Mat deem Feedback huet de Ministère en éischten Entwurf vum Gesetz preparéiert, deen dann elo soll als Basis fir konkret Consultationsgespräicher mat de Vertrieder vum Secteur dëngen. An uschlëssend soll natierlech dëse Prozess grad esou wéi d'Reform vum Gesetz selwer op den normale legislativen Instanzewe goen.

Stéchwuert Consultationsgespräicher: Am Hierscht vum leschte Joer hate mer dunn déi prioritär Sujeten, déi mer am Virfeld an der Kommissioun behandelt hunn, esou wäit duerch. A wéi Der wësst, hat déi zweet Well vun der Pandemie eis zu deem Moment voll erfaasst an eis Kulturariichtungen hunn zäitweis mussen zoumaachen.

Op Wonsch vun der Opposition huet d'Kommissioun decidéiert, och déi verschiddensten Acteuren aus der Kulturwelt virtuell ze begéinen a si no hirer Meinung ronderëm de Progrès vum Kulturentwicklungsplang ze froen, mee natierlech och hiren Tëschebilan vun der Covid-19-Kris ze zéien.

Aus dësem Entschluss eraus, fir deen ech der CSV an deene Lénken wëll Merci soen, hu mer an de Méint Januar bis Mäerz sëllege Konscht- a Kulturschafend souwéi Kulturinstitute gesinn a gehéiert. Dëst waren notament d'Vertrieder vun der ULASC, dem Daachverband vun de Lëtzebuurger Kulturassociatiounen, et waren awer och d'Vertrieder vum Spectacle vivant, also dem Danz an dem Theater. A genau wéi bei hinnen huet och de Secteur vun der Musek natierlech ganz besonnesch ënnert der Kris an den domat verbonnenen Annulatiounen vu Kulturerevenementer gelidden. Dofir hu mer och Vertrieder vum Musekssecteur begéint. An zum Schluss, zu gudder Lescht hate mer natierlech och d'staatelech Kulturinstitute bei eis an der Kommissioun, well et eis och hei wichtig war, mat hinnen an den Dialog iwwer hir jeeweileg Situatioun ze kommen.

A véier Reuniounen iwwer Visiokonferenz hu mir d'Experten aus der Kulturpraxis, wéi gesot, no hirer Analys vum KEP, mee natierlech och no hirem Empfannen, hiren Suergen a Besoinen an an der Kris gefrot. Fir d'Detailer vun hiren Äntwerte verweisen ech ganz gären op mäi schrëftleche Rapport, well ech aus Zäitgrënn hei net déi gesamt Diskussioun kann erëmginn.

E puer gréisser Sujete koumen awer a sämtleche Reuniounen ëmmer erëm op an déi wëll ech lech op dës Plaz natierlech net virenthalen. D'Digitaliséierung ass eng Erausforderung, mee bitt grousst Potenzial fir de Kultursecteur. Wéi mir alleguerten, war d'Kulturzeen forcéiert, sech am éischte Lockdown mat digitale Méiglechkeeten auserneezen.

Dëst huet sécherlech den Innovationsgeescht ugekuerbelt an huet vill vun eis mat der dréngend benéidegter Portioun Kultur noutversuergt, mee kounn ganz sécher zu Momenter och u Grenzen.

Wat awer kloer an eise Gespräicher ervirkomm ass, ass de Besoin, op der Héicht ze sinn, wann et ëm digital Regulatiounen geet, wéi notament beim RGD, mee awer och beispillsweis bei Froen vun der Propriété intellectuelle. Hei si mer och op d'Transposition vun der Copyright-Direktiv ze schwätzen kumm, wou ganz sécher vusäit vun de Konscht- a Kulturschafenden e Besoin vu Guidance an Expertis an der Matière um Terrain besteet a wou de Kultursecteur sech dës Froen muss stellen an och vu Ministéressäit op Ënnerstützung ugewisen ass.

Sensibilisatioun a kulturell Bildung: Dank bestoenden Initiativ wéi dem mimam an dem makedra - „Mir maache Musek“ a „Maach (k)een Drama“, fir déi, déi et nach net woussten - besteet eng strukturell Vernetzung tëscht der Schoul an der Kultur. Net all Kand gëtt nämlech vun doheem aus mat an den Theater, de Musée oder de Concert geholl, soudass d'Sensibiliséierung fir Kultur e wichtigen Aspekt vun der transversaler Bildung vu Kanner souwuel an der formaler wéi an der non-formaler Bildung ass.

Natierlech ass Covid-19-bedéngt alles ausgefall an esou konnt dëse wichtige Bildungsoptrag an deem leschte Joer ganz sécher net genuch erfëllt ginn. An Tëschenzäit si Klassenausflüch erëm erlaabt an esou gëtt dës wichtig kulturell Bildung erëm prinzipiell méiglech gemaach. Leider sinn esou Initiativen nach ëmmer ofhängeg vum Enseignant an huelle leider mam Fortschreide vum schoulesche Wee ëmmer méi of. Hei ass et wichtig, dass d'Zesummenaarbecht an d'Sensibiliséierung fir d'Kultur an d'kreativ Aarbecht sech nach méi verbessern.

E weidere Punkt, dee mer op ville Reuniounen héieren hunn, notament do wou mer iwwert d'Kulturinstitutionen a mat de Kulturinstitutionen geschwat hunn, war et, d'Recherchemissioun vun de Kulturinstitute net konkret ze definéieren. Eis Kulturinstitute, also eis Archiven, eis Muséëen, Bibliothéiken hunn natierlech den Optrag, d'Visiteure mat Wëssen a mat Ressourcen ze versueren an dës natierlech och ze kontextualiséieren. Dofir ginn d'Fuerschung an d'Bereetstellung vun den Inhalter fir de Grand public Hand an Hand. An deem Sënn froen d'Kulturinstitute, dass hir Recherchemissioun souwuel gesetzlech unerkannt gëtt, wéi och an der Konsequenz dozou vum Fonds national de recherche als solches erkannt a fir finanziell Aiden eligibel gëtt. Mat dëser Doleance sollte mer eis als Kommissioun an der nächster Zäit auserneezen.

Den Deontologiescode fir konventionéiert Strukture war e weidere Sujet, dee mer jo och am Virfeld scho vum Ministère matgedeelt kritt hunn. Wéi eng Lupp huet nämlech d'Pandemie besonnesch am Ufank d'Prekaritéit vu verschiddene Kënschtler a Kulturschafenden ervirgehewen. Wéi Kulturerevenementer kuerzfristeg hu mussen annulléiert ginn, waren et oft d'Kulturschafend, d'Kënschtler an awer och d'Intermittenten, déi op der viller Aarbecht sëtze bliwwen sinn an net konnter optrieden. Dëst war leider oft mat finanzieller Schwierigkeete verbonden, well se hir Gage net voll ausbezuelt kruten. De Kulturministère schafft zurzäit un engem Code de déontologie, un dee sech sämtlech Acteuren ze halen hunn, déi staatelech Gelder kréien. Dëst begréisst d'Kulturkommissioun ausdrécklech. Et dierf nämlech net sinn, dass d'kulturell Institutiounen engersäits selwer ëffentlech Sue kréien, an awer dann op där anerer Säit de Kulturschafenden Dealer vun hirem Verdéngscht virenthalen.

Zu gudder Lescht e wichtige Punkt: e staarkt Engagement fir d'Kultur. No der weltwäiter Finanzkris am Joer 2008 hu vill Länner musse spueren. An esou munchereen huet notament un der Kultur gespuert. Zu Lëtzebuerg gouf et deemools kee radikale Spuerprogramm an der Kultur, a Lëtzebuerg huet och an der aktueller Kris säin Engagement a seng Hëllefstellung vis-à-vis vun engem extreem tangéierte Secteur héichgehalen. Substanziell Finanzhëllef sinn un de Kultursecteur gaangen, mee net nëmmen. Och d'Efforte vun alle Concernéierten, fir hei zu Lëtzebuerg d'Kultur esou wäit wéi méiglech ënner sanitäre Krittären zougänglech ze maachen, waren eng ganz wichtig Hëllef fir de Secteur. Dat gouf a sämtleche Reuniounen mam Secteur gelueft an ervirgehewen. Mee och wann Haiser konnter opbleiwen, esou sinn d'Revenuen duerch de limitéierte Public ganz sécher méi kleng ginn. An esou muss et och fir d'Zukunft eng Prioritéit sinn, d'Kulturhaiser mat der finanzieller Hëllef, de benéidegte Ressourcen humainen an dem Wëssenstransfert ze stäerken an ze ënnerstëtzen. Nëmmen esou kann eise Kultursecteur sech weiterentwickelen a sech nach méi vernetzen an u Qualitéit a Renommee am Ausland wéi am Inland gewinnen.

Ech wëll zum Schluss kommen.

(Interruption par M. Fernand Kartheiser)

Entschëllegt, Här Kartheiser, wann ech Ärem Empfannen no mäi Rapport ze vill an d'Längt zéien, mee ech si ganz gutt a mengem Riedemodell ënnerwee.

Et ass net evident, déi fënnf Kommissiounssëtzungen a véier Entrevuë mat insgesamt 23 Vertrieder vum Secteur ze resuméieren. Mee Gott sei Dank gëtt mäi Rapport vun den engagéierte Kultursprecher aus der Kommissioun ergänz a completéiert. Ech fir mäin Deel kann nëmmen nach eemol Merci soen un alleguerten déi engagéiert Kënschtler, Konschtschafend, Fräiberuffer an Independanten aus dem Secteur, d'Institutiounen an déi lokal a regional Kulturhaiser a Strukture fir hire laangen Otem an der Kris an dat faarwegt an diverst Bild vun eise Land, dat mer am Lockdown esou vermësst hunn, dem engagéierte Ministère, wou nieft der Ministesch vill Beamte mat Rot an Dot zur Säit stinn, fir hire Secteur anzestoen. An natierlech och e grousser Merci un all Mënsch dobaussen, deen als Benevollen, Veräinsmember, Hobbykënschtler, Elterendeel, Enseignant oder Bierger selwer eng wichteg Roll fir d'Promotioun an d'Villfalt vun eise Kultursecteur spillt.

Merci fir d'Nolauschteren. An ech verweise selbstverständlech fir all weider Detailer op mäi schrëftleche Rapport.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance.*- Merci och der Madamm Rapporter.

An déi éischt ageschriwwen Riednerin ass d'Madamm Octavie Modert mat enger ganz schéiner kënschtlerecher Mask.

Débat

■ **Mme Octavie Modert** (CSV).- Jo, heiansdo ass et gutt, wann ee sech verstoppt, Här President, et deet heiansdo ...

Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, léif Kolleeginnen a Kolleegen, mir brauchen Kultur. Kultur ass kee Luxus. Kultur ass e Grundrecht! An et ass e mënschlecht Grundbedierfnis. De Mënsch huet e fundamentaalt Bedierfnis sech auszudrücken, kreativ ze sinn, ze dialogéieren an duerch Konfrontatiounen vum Iddie weiderzecommen, souguer iwwer sech erauszewuessen. An dat mécht de Mënsch och aus. Dat mécht och d'Kultur aus. Dat ass Kultur.

Kultur ass och Villfalt; Villfalt an hiren Ausdrucksformen an Diversitéit ass fundamental zur Kultur.

Kultur ass, géif ech gär soen, bal d'Séil vun enger Nation, grondleeënd wichtig fir de sozialen Zesammenhalt vun der Gesellschaft. Well si bréngt Mënsche beieneen. An duerch den Austausch wierkt se op d'Gesellschaft, déi da méi harmonesch funktionéiert. An doduerch schafft Kultur Verständnegung a Versteedemeech, a grad an der Covidzäit ass dat esou wichtig.

Kultur hëlleft eis, déi eege Mustere opzebriechen an esou de Fräiraum ze schafen, fir nei Mustere ze erkennen an ze definéieren. Och dat ass an der Covidzäit sécher net onwesentlech. An dofir ass Kultur och sënntstëfend. Also: Wéi aarm wäre mir ouni Kultur an ouni Kënschtler?

Awer de Kultursecteur ass fragill an de Kënschtler hir Situatioun ass prekär. An dat ass an der Coronakris nach verschäerft ginn, wou näischt méi selbstverständlech ass an d'Zukunft onsécher ass. An do muss d'Politik sech abréngen. Net fir d'Kultur ze bestëmmen, mee fir déi richteg Ramebedéngungen ze schafen. Wéi kënnen Kulturschafend liewen, weiderkommen, sech virunentwéckelen? Dat ass déi grouss Erausforderung, déi mir elo adresséieren müssen. De Kulturentwicklungsplang reit sech an dësen Ënnerstützungswëllen an.

De KEP, deen de Jo Kox opgestallt hat, ass eng wichteg Bestandsopnam vun de Moosnamen, déi existéiert hunn, dee Moment, wou en ofgeschloss ginn ass. En huet Pisten opgezeechent, op deene weidergeschafft gi soll oder muss. En huet keng Prioritéite gesat oder Echeancé virginn. En huet keng Entstehungsgeschicht vun de besteeënde Moosnamen erëmginn, mee se op de Moment consignéiert, a vun do aus muss d'Kulturpolitik weiterentwickelt ginn an nei Visiounen entfaalt ginn.

Den „Après-KEP“, géif ech gär soen, ass e participative Prozess ginn. An déi virgesinne Recommandatiounen - et waren der 62, elo souguer 64 - si verdéift ginn. Dat huet d'Madamm Rapporterin eis virdrun och ganz flott erkläert. Den Dialog ass besonnesch an der Coronakris ganz staark mam Secteur virugeféiert ginn, vläicht souguer nach méi staark wéi virdrun. An dat, mengen ech, kann een och als déi grouss Stärkt vum KEP-Prozess ugesinn. Well et huet eng Weiterentwicklung vun den Ufanksidie vum KEP bruecht an nei Uuechten erkennen gelooss. Domadder strukturiert de KEP haut no an no vill vun deene besteeënde Moosnamen nei. Natierlech muss e kulturellen Entwécklungsplang méi wéi eng Synthese a Bestandsopnam sinn; hie muss eng Kulturstrategie, e politeschen Aktionsplang ginn. No de leschte Walen ass e vun der Regierung iwwerholl ginn an domadder elo Bestandteil vun hirer Kulturpolitik.

D'CSV war der Meinung, datt de KEP och eng parlamentaresch Begleitung bräicht, an huet dës Orientierungsdebatte ugefrot. Si ass an der Kulturkommissioun virbereet ginn, wou mir a véier Sitzungen,

wéi d'Madamm Rapporterin scho gesot huet, déi véier Schwéierpunkte vun der Madamm Minister virgedroe kritt hunn. Mir als CSV waren der Mee-
nung, datt een d'Aarbechten net ofschléisse kéint,
ouni d'Auswierkunge vun der Coronakris op de
Kultursecteur ze thematiséieren. Dee Wee huet
d'Kulturkommissioun och ageschloen. D'Madamm
Minister war ëmmer mat derbäi a mir hunn a véier
weidere Sitzungen dann och mat richtigen Hear-
ringe mam Secteur kënnen Gespréicher féieren.

Ech hätt ganz gäre gehat, wa mer och nach Vertrie-
der vum Literatur-Secteur an aus den Arts visuels
hätten héiere kënnen, well och do si vill Ausfäll
duerch Corona. Dat war awer ofgeleent gi vun der
Kommissioun. Mir haten awer jiddefalls dräi
Sitzunge mat de Kulturacturen.

Der Presidentin a Rapporterin Djuna Bernard hire
Rapport gëtt och d'Präsentatioun an der Kommis-
sioun gutt erëm. An ech wëll hir e grouse Merci soe
fir hire schrëftleche Rapport an hir besonnesch fir hir
exzellent mëndlech Ausféierungen hei eigentlech bal
felicitéieren. Et war eng ganz, ganz flott Rees duerch
déi Zäit, déi mer mat dësem Thema an der Kommis-
sioun verbruecht hunn. Eng flott Rees, souwéi Der
eis et duergestallt hutt - ganz schéi gemaach! Vill-
mools merci dofir un Iech. An och merci un Iech, net
nëmmen als Rapporterin, mee och als Presidentin
vun der Kommissioun.

Här President, de Kulturentwécklungsplang konnt de
Covid nach net berécksichtegen. D'Coronakris ass
en neien aschneidende Moment fir de Kultursecteur,
an deem ass an engem héije Mooss betraff vun de
Schléissungen an allen Aschränkungen. D'Prekaritéit
vum onofhängege Kënschtler zu normalen Zäite gëtt
duerch d'Pandemie nach verstärkt. Concerten,
Liesungen, Opféierung sinn ofgesot, Ausstellungen
zougemaach ginn am Ufank. Elo ass dat zwar nees
deels op a méiglech, och Theateropféierungen, an
awer mat manner Publikum.

Net just d'Artiste selwer huet dat schlëmm getraff,
mee och d'Concertsorganisateur, d'Galerien,
d'Edituren, déi d'Wierker vun den Artisten bei d'Leit
bréngen an dofir och esou wichtig si fir de Kultur-
schafenden.

Ech wëll ënnersträichen, datt de Kulturministère
den Artiste vun Ufank vun der Kris u ganz séier
ënnert d'Ärm gegraff huet mat enger ganzer Rei vu
Moossnamen, besonnesch och am Beräich vum
Kënschtlerstatut an deem vun den Intermittenten.
D'CSV begréisst déi séier Hëllef fir de Kultursec-
teur, dee staark ënnert de wirtschaftleche Kon-
sequenze leit.

Ech hat scho viru mëttlerweil engem Joer an engem
Mount hei op der Chambertribün d'Auswierkunge
vu Covid op d'Kultur thematiséiert an eng Motioun
mat Virschléi fir dem Secteur ze hëllefen abruecht.
Mir haten déi an der Kommissioun diskutéiert. Si
ass an e bësse geännert a vläicht e bësse man-
ner konkreter Form ugeholl ginn an et si mengen
ech mëttlerweil och en Deel Saachen dovunner
schonn agefloss an Är besteënd Aarbechten.
Leider ass de Covid trotzdeem nach do an d'Mo-
tioun bleift op Punkten nach ëmmer aktuell - leider.

Elo kënt et dann drop un, de Postcovid virzeberee-
den. Fir dat gefligelt Wuert „Resilienz“ vun der
Regierung ze gebrauchen - fir mech stellt sech eng
essentiell Fro: Wéi resilient ass de Kultursecteur zu
Lëtzebuerg? A wéi kann d'Politik ënnerstëtzend
wierken, fir en dauerhaft méi resilient ze maachen,
soudatt en dauerhaft alle Krise widderstoe kann?
Well mir wäerten ëmmer nees an ëmmer méi mat
esou Ereegnesser konfrontéiert ginn, déi d'Resi-
lienz vun Secteur op d'Prouf stellen.

De Secteur laangfristeg an zukunftsorientéiert ze
stärken, dorobber kënt et elo un. An dat, wou et
elo drëm geet, ass: Wat kann d'Politik dofir maachen,
iwwert déi aktuell Covidmoossnamen eraus, déi
logescherweis kuerzfristeger Natur sinn?

Mir brauche Visiounen fir e Kultursecteur vun den
2020er Joren - déi mussen och iwwert de KEP a seng
Bestandsopnam erausgoen. De KEP muss
weiderentwéckelt ginn, fir eng Weiderentwécklung
vum Kultursecteur ze kréien.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, fir dat
hinze kréien, do läit fir mech d'Kärstéck an enger bes-
serer Professionaliséierung vun den Artisten. Do
muss d'Politik aktiv ginn, och am Numm vu sozialer
Gerechtgheet, well onofhängeg Kulturschafender
sollen net vun der Prekaritéit dann och nach an
d'Aarmut rutschen. Et gëtt grouss Ënnerscheeder
mat anere Beruffsgruppen a Bevëlkerungsgruppen -
ech mengen, dat wësse mer. Obscho ganz, ganz vill
Leit, eng dräi Véierel vun de Leit bal, eng Héich-
schoulausbildung hunn.

An ech brauch och net ze soen, datt mir zu Lëtze-
buerg net nëmme ganz engagéiert, passionéiert a
motivéiert Kënschtler hunn, mee och immens gutt
Kënschtler a Kulturschafend an eng Kreatioun vun
immens héijer Qualitéit.

Dofir wëll ech Virschléi maachen am Beräich vun
der Professionaliséierung vun de Kënschtler a
Kulturschafend follgender Natur. Si ginn zum Deel

iwwert de KEP eraus, si ginn iwwert de Rapport vun
der Kulturkommissioun eraus. An zu de Schwéier-
punkte vun der CSV fir dës Professionaliséierung
vun den Artisten wäerte gehéieren - do adresséieren
ech no an no -: d'Promotioun vun den Artisten; en
Encadrement, dat néideg ass; en zousätzlechen
Tirang an der Subventionéierung a speziell Ënner-
stëtzung fir jonk Artisten; souwéi, last but not least,
virun allem d'Reform vum Kënschtlerstatut, déi jo
och zum Deel schonn ugeduecht ass oder an der
Maach ass.

Am Beräich vun der Promotioun vun den Artisten,
do denke mer natierlech alleguer u Kultur:LX. Déi
Struktur ass eng Emanatioun vu music:LX, dat ass
eng logesch Folleg. Ech hat deemools gesot, wéi e
virun iwwer zéng Joer gegrennt ginn ass, datt et
wichtig wär, en auszedeeenen op all aner Kulturspar-
ten, no an no, wa music:LX hir éischt Erfarunge maa-
che konnt. Well et war een neie Moment an der
Kulturpolitik hei zu Lëtzebuerg, wou een huet musse
kucken, wéi eng Erfarungen do gemaach ginn.

Kultur:LX ass eng vun de ganz wichtige Recom-
mandatiounen vum KEP an eng vun de ganz wich-
tege Moossnamen, déi amgaangen ass, ëmgemat
ze ginn. An et ass eng vun de Prioritéiten vun der
Kulturministesch a vun hirer Kulturpolitik, zu Recht
natierlech.

Elo kann ee soen: Dat ass d'Moossnam Nummer 8,
et steet an de Pabeieren, si wär zu 70 % ëmgemat.
Dat ass richtig an deem Sënn, datt d'Prefigura-
tiouns-ASBL elo steet. Dofir kann een elo nach
froen: Wou sinn, mat Stand op haut, d'Aarbechten,
fir de Gesetzesprojet an der Chamber ze deposéie-
ren, fir en Établissement public ze maachen, drun?

Et ass kloer, datt Kultur:LX net einfach music:LX
kopéieren däerf, mee méi wäit goe muss. music:LX
kann och haut net méi bei deem stoebleiwen, wat
se an de leschte Jore gemaach hunn. Si mussen
och do viru goen.

Mir mussen haut Promotiounsustrengunge méi
wäit goen dinn. Mir hu keng Agenten, Labelen, Boo-
keren an esou weider hei am Land, déi de Kënscht-
ler hir Karriäre virundreiwe géifen. An ech denken,
datt mer och misste kucken, ob do op deem Plang
Kultur:LX net och Aufgabe géif kënnen iwwerhue-
len, fir do op Leit duergoen. Si kéinten och Kultur-
pressereese verstärkt op Lëtzebuerg maachen,
ugefaange mat der iwwerregionaler Press; reegel-
méisseg international Kuratoren an Agenten op
Lëtzebuerg bréngen, fir datt déi déi Lëtzebuurger
Konschtzeen kenneléieren an déi nei Kënschtler
begéine kënnen. An ech denken, datt Kultur:LX
niewent deene besteëndenden Aufgaben, fir den Arti-
sten hire Karriäre virunzehëllefen - an dat ass natie-
rlech scho ganz vill -, och crossdisziplinär Synergie
fanne muss an Neies opbaue muss.

D'Promotioun vun de Kënschtler leeft awer och
iwwer Medien: op Radio, Fernsee, Kultur, och d'Kul-
turrepress. Wann och Quoten am Kulturent-
wécklungsplang drastinn, esou huet d'Madamm Mi-
nister sech éischter fir eng fräiwëlleg Quot an den
audiovisuelle Medien ausgeschwat. Dir hutt gesot,
Madamm Minister, Dir géift d'Gespréicher hunn
oder ophuele mat de Medien zu dësem Zweck.
Vläicht kënt Der eis scho soen, wou Der de
Moment domadder dru sidd. Well et muss een na-
tierlech eent soen, an do ass et scho richtig ..., an
dat war eng fräiwëlleg Aktioun, enfin Gott sei Dank,
vun de Radioen: An der Coronazäit ass vill méi
Lëtzebuurger Musek gespillt ginn. An dat ass ënner
anerer Form bis haut och elo bliwwen. D'Haaptra-
dioe wäerte sécher op bal 10 % kommen, wou se
Lëtzebuurger Musek spillen. Ass 10 % vill? Et ass
jiddefalls e bësse méi, wéi et virdu war. Et ass
sécher awer och nach steigerungsfäeg, well d'Nofro
aus der Gesellschaft besteet. An d'Qualitéit vun der
Musek vun hei ass einfach gutt. Wann d'Quot fräiwël-
leg soll sinn, da mussen a sollen d'Medien et als
Plus-value ugesi fir hire Medium, fir hire Radio an da
solle se awer och vläicht nach weidergoen.

Ech wëll vläicht drop opmierksam maachen, datt
am Ausland - an dat ass fir Lëtzebuerg jo bekannt-
lecherweis ganz no - d'Museker an d'Bands dacks
gefrot ginn, wa se optrieden oder editéiert wëlle
ginn: Jo, wivill gitt Der da bei Iech selwer am Land
gespillt? Wat sinn dann Är Nolauscherquoten? An
dat, mengen ech, ass och e Facteur, deen ee muss
bedenken an net negligéieren, fir um Wee vun der
Professionaliséierung vum Secteur a vun enger Kar-
riär kënnen virunzekommen.

Wann ech soen, ongeféier 10 % si menger Meenung
no haut scho bei den Haaptradiosen erreecht, esou
ass dat awer nach net bei all Radio. Do ass nach
Plaz no uewen a Raum, fir incitativ anzewierken.
Mir kréien een neit Pressehëllefgesetz, do wär
vläicht elo eng Méiglechkeet. Och wann en öffent-
lech-rechtliche Radio vill Lëtzebuurger Musek a
Gespréicher iwwer aner Kulturberäicher bréngt, dat
läit awer och a senger Missiounen, an dofir kéint en
och do nach weidermaachen. Iwwerens hu mer
och do e Projet de loi an der Chamber leien iwwert
den öffentlech-rechtliche Radio.

Firwat kënt net an de Radio oder um Fernsee ...,
do kënt ganz dacks, jee nodeem, wéi een ee

lauschert, all Woch eng Diskussionsronn zum Bei-
spill iwwert déi nei international Filmer. Mee dat
kéint een dach och maache fir nei Bicher, déi eraus-
komm sinn um Lëtzebuurger Maart; fir nei Theater-
stécker, déi op eise Bühne bruecht ginn; fir Dëschge-
spréicher mat Museker vun alle Museksrichtungen
zesummen - an dat am beschten zur beschter Sen-
dezäit, wannechgelift. Dann, mengen ech, kéint een
och do op eng aner Fassong eppes Zousätzlech
maachen.

Elo muss een natierlech soen, paradoxerweis, wa
méi Lëtzebuurger Musek gespillt ginn ass an der
Coronazäit, esou sinn awer net méi Droit-d'auteurs
agespillt ginn, well den Droit d'auteur, d'Autorerech-
ter, eng proportional Remuneration ass. An och
dofir, mengen ech, bleift nach Sputt mat
Méiglechkeeten, fir Lëtzebuurger Kultur flott an de
Medien ze thematiséieren.

Eng aner wichtig - fir mech an d'CSV - nei Achs wär,
d'Artisten ze encadréieren. Artisten encadréieren
heescht, se féerden. Niewent der Promotioun muss
drop higeschafft ginn, datt Artiste sech op deen
nächsten Niveau hiewe kënnen. An anere Beräicher
géif een dat e Karriärssprong nennen, an den Artist
muss seng Karriär och weiderentwéckele kënnen, op
eng nächst Stuf iwwergoe kënnen. Dofir brauche si
méi professionell Strukture wéi zum Beispill Artiste-
residencen. Do mécht de KEP eng Rei richtig Aus-
soen derzou. Si ginn och elo hei am Land entwéckelt
an an de Kulturhaiser verstärkt gefërdert. D'Recom-
mandatioun Nummer 19 huet se op 60 % gesat. Am
Neimënster ginn nei Residenzen ageriicht. An do
sinn zum Deel Saachen um Lafen.

Méi Méiglechkeete fir Kënschtleratelieri sinn och
wichtig. De Wunnensbau gëtt nach ëmmer méi
deier an de Problem vu Raimlechkeete fir ze schaffe
vill méi grouss. Hei kann och d'Zesummenaarbecht
mat de Gemengen hëllefen. Och do huet de KEP
Moossnamen ernimmt.

Awer et geet och nach ëm méi. Mir brauchen hei am
Land Beruffer ronderëm den Artist. Eng Kulturindus-
trie, fir datt den Artist sech weiderentwéckele kann,
datt e weiderkomme kann - Agenten an esou weider.

E groussen Opdriff kéint hei zum Beispill eng - fir-
wat net? - Artistecité ginn, souwéi e Konscht- oder
e Kënschtlervéirel. Dat kéint zum Beispill am Ale
Kolléisch, der fréierer Nationalbibliothéik, hei an der
Stad de Fall ginn. Oder dat kann de 1535° zu Déif-
ferdeng ginn, d'KUFA zu Esch. Et kéint um Stadion
Josy Barthel eppes draus ginn, och do wär eng gutt
Plaz derfir. Et kéint een et souguer kombinéiere mat
enger Zort Nationalgalerie, déi d'Madamm Minister
net méi esou nennt oder net méi esou nenne wëllt,
mengen ech, mee éischter en Ausstellungs- an
Dokumentationszentrum fir Lëtzebuurger Konscht.
Dat géif een absolutt do kënnen mat derbäi maa-
chen.

Ech gesi se awer nach weidergoen, an anescht
wéi d'Recommandation 36. Nämlech, mat esou
engem Ausstellungs- an Dokumentationszentrum
sollen Atelierien a Residencëraim op der Plaz
verbonne sinn, wou een zum Beispill jonke Kultur-
schafenden - well et bleift net op d'bildend Konscht
beschränkt, déi Iddi do - während hiren éischten zwee
bis dräi Joer esou e „Rundumpaket“ erméiglecht:
Atelierien a Wunneng op der Plaz, mat engem
Karriärsencadrement.

An Encadrement heescht heibäi: begleeden mat plu-
ridisziplinäre Beroder, fir Projeten oder artistesch
Karriären ze begleeden, fir datt se sech entwéckele
kënnen, an de Kënschtlerberuff valoriséieren. Dat
heescht och diffuséieren, mat zum Beispill engem
Kommunikationsservice, d'Organiséiere vun Aus-
stellungen, Liesungen, Concerten an aneren Aktivitéi-
ten an Aktiounen, och digitaler Natur, fir d'Visibilitéit
vun der artistescher Aarbecht.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Am Idealfall wär natierlech do och nach Plaz, fir
datt sech déi encadréierend Beruffer usidele kéin-
ten: Agenten, Galerien an esou weider. Well esou
eng Plaz, esou en Haus géif ee Spillover-Effekt
bréngen: Aner Beruffer géife sech do oder an der
Geigend ronderëm usidelen. Eng professionell
Begleedung ass einfach kruzial fir d'Professiona-
liséierung vun de Kënschtler a Kulturschafenden.

An ech mengen, dat ass de Paradigmewissel, fir
de Secteur ze stärken a prett fir d'Zukunft ze maa-
chen. Well dorëm geet et. En Entwécklungsplang
soll jo Weiderentwécklung bréngen, wëllt Weiderent-
wécklung bréngen. An, wéi gesot, mir kënnen 2020
net do bleiwen, wat 2010 war, esou wéi mir 2010 net
konnte bei 2005 stoebleiwen. Dat ass alles duerch
de Corona ëmsou méi virdrénglech.

D'Existenz vun esou engem Artistenzentrum géif
nei Impulser bréngen fir d'Zesummenaarbecht an nei
flott Initiativen, déi der Kultur an der Konscht méi
Visibilitéit bréngen géifen. Och dat ass e weesen-
lechen Aspekt vu Kulturënnerstëtzung.

Esou kéint ee sech zum Beispill e Projet virstellen,
wou eng Journée du livre oder eng Bicherfoire sech
vun deem Haus, vun deem Zentrum aus iwwer eng
ganz Stad oder Uertschaft ausdeene géif, wou vill
vun eisen Auteurs present wären, mat Liesungen an

Opféierungen oder Optrëtter, wou een op d'Leit duer-
geet a se matabezitt, wou iwwerall an der Stad, an all
Strooss, an alle Geschäfter Bicher wären a wou
Liesunge wären an de Librariien an de Galerien, den
Theateren. Oder op ongewinnte Plazen, wann een
zum Beispill Kasematten hätt, wou een och d'Ge-
schicht an de Patrimoine vun där Stad, vun där Uert-
schaft matabezéie kéint. Wou ee kéint Kulturaktivi-
téiten, extra op Kanner a Jonker zougesehiden,
matabezéie loosse. Wou een och vläicht e literare-
schen oder zeenesche Kaffi oder Brunch maache
kéint, fir no bei de Leit ze sinn. Well d'Leit mataban-
nen a se iwwerall begéinen, mengen ech, kéint vun
esou enger Plaz aus och ganz flott méiglech sinn.

Natierlech kann een dat och op aner Konschtdiszi-
plinnen zouschneiden. Natierlech kann een et och
pluridisziplinär konzipeieren. Dat ass nëmmen ee
Beispill fir e Projet mat Impakt.

Wa mer virdu vu begleedende Beruffer geschwat
hunn, dann ass et natierlech och méiglech, datt déi
sech ausserhalb vun engem Artistenhaus néier-
loossen. Et ass just weesentlech, datt mer der zu
Lëtzebuerg kréien! Mir mussen se op Lëtzebuerg un-
zéien, mat deene richteg Konditiounen. Et ass jo
net deen éischte Beräich, wou mir Prospektioun
maache géifen, fir Betriber unzezéien.

Well, léif Kolleeginnen, mir hunn zu Lëtzebuerg keng
Agenten, keng Bookeren, keng Labelen, kee Lektorat,
keng Beruffer vun der Kulturindustrie, déi de
Kënschtler encadréieren a wichtig fir seng
Entwécklung a Promotioun sinn. Esou en Arti-
stenzentrum soll eng Unzéiungskraaft och op esou
Beruffer ausüben, fir sech hei zu Lëtzebuerg néierze-
loossen, egal ob am Zentrum oder soss enzwousch
ronderëm. Et ass just weesentlech, datt mir esou Be-
ruffer heihinner géife kréien. Mir mussen se unzéien,
mat Konditiounen an Ureizer, déi et, wéi gesot, och
schonn an anere Secteure gëtt. Et kéint natierlech
och eng Aufgab gi fir Kultur:LX, fir hei Prospektioun
ze maachen.

Wa mer keng Musekindustrie hunn - mir bräichten
déi dann awer, a mir bräichten niewent den Tounstu-
dion an de Concertsplazen och Agenten, Produzen-
ten, Edituren oder Labelen, déi sech hei etabléieren
oder en Ofleeër, eng Antenn vun auslänneschen Hai-
ser sinn, fir sech ëm eis Museker ze këmmern, fir
sech fir se ze interesséieren, fir se mat virun ze hue-
len.

Et muss een och bedenken, datt Corona ganz vill
Jonker desillusionéiert huet, fir e kulturelle Beruff
unzegoen. Si zécken a sinn ofgeschreckt, fir e
Muskestudium oder -beruff anzegoen. Dat sinn
Echoen, déi ee kritt. Dat ass konkret! Esou ginn
nees ganz vill Artistes émergents verluer, och déi, déi
an deene leschte puer Joer opgebaut hunn a gi sinn.

Covid däerf deen Elan elo net futti maachen. No
Covid wäerte Bands net méi do sinn, wann et nees
méiglech ass, opzetrieden a Concerten ze spillen.
Et wäert vill ewechfale mam Corona. Dofir mussen
d'Ramebedéngungen änneren. Ech kéint mer vir-
stellen, datt een och e Musekfong géif asetzen, fir
hei an deem ganze Beräich virunzehëllefen op
deene Punkten, déi ech virun ernimmt hunn.

Änlech ass et fir d'Literatur. Am Covid si keng Lie-
sunge méiglech, keng international Festivalen, Resi-
dencë si verluer, d'Vernetzung ass fort, d'Akomes
ass fort. Mee et gi Literaturagenten a Kritiker ge-
braucht, Lektorat, Korrektorat, Mëttele fir Iwwer-
setzungen. Bref, och hei Encadrement, fir Kompe-
tenzen ze entwéckelen a weiderentwéckelen. Dat
zielt natierlech net nëmme fir déi Jonk, mee och fir
confirméiert Schrëftsteller oder aner Kënschtler. Et
geet drëm, datt méi Leit méi laang professionell
Fouss faasse kënnen an der Kultur.

Ech sinn och ganz frou - an, ech mengen, mir alle-
guer heibannen -, datt 2021 d'Walfer Bicherdeeg an
och Beetebuerg hir grouss Foïrë ronderëm d'Buch
an den Theater erëm maachen. Ech mengen, dat
ass awer eng wichtig Noriicht fir de Secteur, deen
domadder erëm e bëssi Loft fir ze ootme kritt. An
der nächster Woch sinn déi éischt Mierscher Thea-
terdeeg mat engem, wéi ech fannen, wierklech ganz
interessante Konzept, wou se och ganz Beruffer an
de Mëttelpunkt stellen. Ech fannen dat eng ganz
flott Initiativ. Dat ass schonn e gutt Zeechen, fir op
deem Wee weiderzegoen.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, d'Ënnerstëtzung an
d'Promotioun geet natierlech och mat Bähëllefen a
Subventiounen weider. Laut Ëmsetzung vum KEP
géif déi Politik redefinéiert ginn, a 50 % dovunner
wäre realiséiert. Ech hunn an der Fiche technique
keng Prezisiounen fonnt, wat dat heescht. D'Krittäre
ginn ernimmt, datt et neier sinn.

Ech géif dofir gär souzeseen en neien Tirang vir-
schloen, fir an dee Schaf derbäizemaachen. Ech
denken, datt et hautdesdaags kruzial gëtt, fir e
ganze Projet ze finanzéieren, net nëmmen iwwer
Bourssen, net nëmmen e spezifesch Subsid, mee
als globale Kreatiounsprojet: Déi ganz Entsteungs-
phas, vun der Reflexioun bis zur Produktioun an Dif-
fusioun, consideréieren an ënnerstëtzen. Domadder
ass dann och déi ganz Chaîne matabezunn, déi ge-
braucht gëtt, fir e gudden, jo, e professionelle Projet
op d'Been ze stellen.

Domadder gëtt dee ganze Kreativzyklus ënnerstëtzt, mat senge verschiddenen Etappen. E Schrëftsteller brauch zum Beispill eng Begleedung fir säin Text: vun der Reflexiouns- a Konzeptionsphas, iwwert d'Schreiwen, da Lektorat, Traduktioun eventuell, editéieren, Diffusioun. A wann dee ganze Kreativzyklus matabezu gëtt, déi ganz virgelagert an nogelagert Aarbecht, fir e Buch ze schreiwen an erauszebréngen, wann all d'Phase matgekuckt ginn, vläicht souguer mat spezifische Resilienzen, da kann een och déi ganz Chaîne du livre matabezéien an esou eng Professionaliséierung ënnerstëtzen. Ech denken, och dat ass en Développement durable. An dat ass laangfristeg orientéiert.

Äre Ministère huet, Madamm Minister, och do am Mäerz vun dësem Joer e puer nei Linnen erausginn. En huet en Appel à candidatures gemaach, zum Beispill am Beräich vun der Literatur, fir d'Relance vun der Activité éditoriale luxembourgeoise ze maachen, déi, wéi et heescht, ganz schwéier - an dat ass richtig - getraff ass vun der sanitärer Kris.

Et steet do: De Ministère gëtt en Appel aux projets eraus un Editiounshaiser hei, déi professionell sinn, déi eng « production éditoriale régulière » hunn an « de qualité et accessible au plus grand nombre » sinn. Ech weess net, ob dës Ënnerstëtzung just fir d'Covidzäit geduecht ass. Se ass jiddefalls ganz interessant. An d'Madamm Minister erkläert eis sécher och herno, wéi de Krittär « accessible au plus grand nombre » an dësem Kontext heescht a firwat en Editiounshaus en « équilibre économique » muss hunn, fir dës Subsid kënne ze kréien.

Sollt déi Moosnam sech op d'Pandemiezäit beschränken, dann, denken ech, ass et sécher derwärt, fir driwwer nozedenken, se weiderzeféieren an domadder d'Editéiere vu gudder Literatur ze ënnerstëtzen. Domadder ënnerstëtzt ee jo och d'Auteuren.

Ech weess, Dir hutt schonn emol gesot, Madamm Minister, datt een, fir d'Betribler ze ënnerstëtzen, eng Gesetzesännerung géif brauchen. Ech wollt lech froen, ob Äert Haus un esou engem Gesetz schafft an ob et schonn eng Timeline gëtt, fir dat ze finaliséieren.

Dir hutt och en Appel à candidatures gemaach fir eng Orchesterkompositioun, Commanden erausgi fir déi nächst Saison. Ech mengen, do stelle sech d'Froen änlech: Och fir Musekskompositiounen oder fir Release v Bands, vu CDen an aneren Touniwwerdroer géllt et, dee ganze Schafungsprozess ze ënnerstëtzen. Also e globaalt Konzept. Ech mengen, och dohinner kann een déi lddi ausdeen, déi ech virdu gemaach hunn, fir de gesamte Kreativzyklus als ee globale Projet unzegesinn: d'Konzeptioun, d'Prouwen, d'Ophuelen an de Studioe bis hin zur Diffusioun.

Well mir wëssen: Mat wéineg Sue kann een am Kultursecteur vill erreechen an de Secteur mécht vill mat wéineg Suen. Dat ass net an all Secteur esou.

Een aneren Akzent, dee fir eis wichteg ass, sinn déi emergent Artisten. Fir jonk Artisten ze féerden, soll een eng Zort Anschubfinanzéierung, eng Ufanksfinanzéierung aféieren, eng extra Finanzéierung, grad am Ufank vun hirer artistescher Aktivitéit, fir hinnen den Astig an d'Professionalitéit besser ze erméiglechen, ze erliichteren an hir Entwécklung domadder ze féerden. Also eng Zort Aide au démarrage während enger gewëssener Zäitdauer an e Fonds d'aides au démarrage aféieren, mat extraen Nowuess- an Emergent-Programmer - egal wéi en Alter déi Leit, dovunner ofgesinn, iwwregens hunn - opstellen.

Ech kommen zum Kënschtlerstatut, deem natierlech e ganz weesentlecht Element vun der Ënnerstëtzung vun der Professionaliséierung ass. Vun 2005 un ass d'Zuel vun den Artisten an den Intermittente, déi am Statut ageschriwwen sinn, bestänneg eropgaangen. Ech stellen iwwert d'Statistike vun haut fest, datt nëmmen zwou Persounen zwëschen 21 an 30 Joer am Kënschtlerstatut ageschriwwen sinn. Hu mir keng jonk professionell Artiste méi? Och wann d'Proportioun anescht ass bei den Intermittente, muss ee soen. Mee ass dat déi Konkusioun, déi een doraus misst zéien?

An den Arts visuels ass deem allergréissten Deel vun den Artisten ageschriwwen, an zwar 54. Duerno kënnt eréischt op zweeter Plaz d'Musek mat 14. Dat ass och e ganz groussen Ënnerscheed; och wann d'Musek och nach bei den Intermittente derbäi ass. Och do denken ech, datt ee muss iwwerleeën, wat dat bedeit. An der Literatur hunn nëmme just dräi Persounen de Statut.

Fräe sinn och natierlech déi gréisste Proportioun vun de prekären Emploien an der Kultur. Dat ass leider heibäi wouer.

Dat si wichteg Enseignement, wann een d'Statistik kuckt. Elo muss ee kucken: Wat mécht een doraus? Do si geziilt Moosnamen ubruecht, iwwert déi muss nogeduecht ginn.

Iwwregens nennen ech dat och nach ëmmer de Statut vum Artist a vum Intermittent, och wann en ënnert der viereger Regierung zu soziale Moosnamen degradéiert ginn ass. Ech mengen, dat ass

schonn déi éischt Ännerung, déi am neie Gesetzesprojet, un deem Är Leit, Madamm Minister, jo schaffen, geschéie soll: déi richtig an net déi degradant Denominatioun. Ech hat dat och schonn am Dezember 2014 hei op der Chambertribün gesot.

Meng aner Propose vun deemools kann ech och haut nach ëmmer ënnerschreiwen a schloe vir, d'Stagezäit fir déi Jonk, fir de Statut déi éischte Kéier ze kréien, zum Beispill op acht Méint erofsetzen, amplat vun engem Joer. Ech weess, Madamm Minister, Dir hutt an der Covidzäit meng Propos, fir et op sechs Méint erofzesetzen, amplat engem Joer, ugehall. Ech denken, do soen all betreffen Artisten lech en härezeche Merci, well dat ass warscheinlech elo ganz néideg gewiescht.

Mäi Virschlag ass och, fir d'Mobilitéit ze férdere bei der Condition de résidence, andeem een d'Residenzklause aneschters gestalt an erlaabt, an der eigentlecher Referenzperiod länger Openthalter am Ausland maachen ze kënnen. Esou géif ech soen: zwee Joer, innerhalb vu fënnf, kann een och en net permanente Sëtz zu Lëtzebuerg gehat hunn.

E Cumul mam Droit d'établissement, mengen ech, wär och ganz gutt ze analyséieren a ganz spezifische Kontexter, besonnesch an der sougenannter Kreativindustrie wéi dem Design. An dat wär dee Moment par ricochet och méiglech, fir et den Artisten aus anere Sparten dann ze erlaben, eng Kéier eng Autorisation d'établissement ze froen.

Zanter 2014 sinn et aner Zäiten. Fir der Post-covidzäit Rechnung ze droen, géif ech haut nach zousätzlech Virschléi maachen. An zwar:

De Betrag, deem den Artisten ausgeschott ka ginn, vu 50 % vum Mindestloun op 70 % ze hiewen.

De Revenu, dee virzeweisen ass, op 3,5-mol de Mindestloun festzesetzen, amplat véier - et kann een et och dräimol maachen.

Ënner gewëssene Konditiounen en Top-up ausbezuelen, fir d'Charge patronale oder souguer, an nach méi groussen Ausnamen, déi ganz sozial Laaschten, oder d'Hallschecht dovunner, jee nodeem, vum Fonds social culturel ze iwwerhuelen. Ech hat dat deemools fir déi Jonk am Statut agefouert. Mee ech fannen, et soll een deem Deel kloer identifizéieren, kloer ausweisen an et a schwéiere Fäll oder Zäiten, wéi gesot, op aner Kategorie vu Beneficiairé wéi nëmmen op déi Jonk ausdeen. Jonk heescht: Kënschtler, déi am Ufank vun hirer Karriär stinn.

Et kéint een eng punktuell Moosnam aféieren, fir de Verloscht vun Autorerechter partiell ze kompenséieren. Ech denken, datt och d'Ënnerscheeder am Regim vum Artist an deem vum Intermittent sollten analyséiert ginn, ob do Unnäerunge méiglech sinn. An et sollt vläicht méiglech sinn, och Reflexiouns- a Schafensperiode matanzebezéien, déi net direkt remuneréiert sinn, mee néideg sinn, fir e Projet op d'Been ze stellen.

Dir hutt, Madamm Minister, zesumme mat Äre Leit, op den Assisen och nach aner Elementer virgestallt gehat, déi administrativer Natur sinn, oder wéi d'Period vu 24 Méint oder de Carnet an och d'Dräijoreszäit, d'Stagezäit ze änneren. Ech mengen, dat mécht och ganz vill Sënn. Dat brauch ech dann net nach eng Kéier hei ze widerhuelen.

Wéi virdu gesot, léif Kolleeginnen, waren dat meng gréisser Virschléi, fir d'Gesetz iwwert de Kënschtlerstatut ze änneren.

Dir schafft un der Ännerung vun deem Statut. Kënnt Der eis, Madamm Minister, vläicht schonn de Stand vun de Saache soen, wéi et virugeet mat der Ausschaffung oder souguer mat dem Depot vun deem Projet de loi an der Chamber?

D'Professionaliséierung vun de Kënschtler, Dir Dammen an Dir Hären, ass e ganz wichtige Punkt. Ech mengen, en zweete wichtigen ass dee vum Zougang zu der Kultur, vum Accès zu der Kultur vum Publikum insgesamt. Do ass Konscht- a Kulturvermittlung ganz wichteg. D'Mediatioun ass fundamental fir den Accès zu der Kultur. De KEP huet och hei eng Recommandatioun 48 geschriwwen, mat dem Réalisé op 20 %. Vläicht kënnt Der eis dozou méi soen, Madamm Minister?

Och an der Schoul, mengen ech, muss ee systematiséieren, datt d'Kultur en normale Bestanddeel vum Programm gëtt an an de Programm integréiert gëtt. D'Madamm Rapportrice hat schonn eng ganz flott Ausféierung dozou gemaach an hirem Rapport. Ech wëll och do nach e puer Saachen derzou soen.

Éischters emol ass et immens wichteg, Kultur an der Schoul ze hunn, iwwert de Léierprogramm eraus, fir d'Entwécklung vun de Kanner a Jugendlechen. Et ass och bewisen, datt et e wichtegt an effikas Instrument ass vum Raccrochage scolaire a bei Jugendleche mat Schwieriegkeeten.

Mir hunn an der Zäit, och zu menger Zäit, vill Erfahrungen a Projeten dofir gemaach gehat. Deemools hat ech och zesumme mat der Educationsmnistesch Mady Delvaux e Konzept „Réussir l'école grâce à la culture“ ausgeschafft. Ech denken, dat ass ëmmer nach richtig, awer ech mengen, datt et haut och nach aner Elementer muss ginn.

Eis zäitgenëssesch Literatur gehéiert an de Schoule komplett an de Programm integréiert. Dofir brauch een natierlech och Lektürhëllef a Rezensionsliteratur. Do kann een awer och Auteuren, bildend Kënschtler, Theaterschaffender, Museker an esou weider zäitweileg an den normalen Unterrecht an de Klasse matabannen - an natierlech e Cachet dofir ginn. Ëmsou méi, wou et am Lycée schwierig ass, fir mat der Klass bei d'Kultur ze goen. Wat an der Primärschoul zwar méi einfach ass, awer ëmmer manner trotzdeem, well vill Zäit dofir drop geet, wéi eis d'Léierpersonal aus de Grondschoule seet, an et net iwwerall am Land natierlech gradesou einfach ass, op déi selwecht Plaze vu kulturellem Angebot hinzekommen.

Och an de Maisons relais an dem Cycle 1 soll méi Zesummesat mat Kënschtler a Kultur sinn. Ech denken zum Beispill un déi nei Initiativ, déi de MEGA gemaach huet, fir eng Educationsekip an zeféieren. Ech weess, datt et natierlech eng Kulturekip am Educationsmnistère gëtt. Dat ass awer och e wichtegt Element, fir dat geziilt anzesetzen. D'Kultur zielt och ganz vill fir d'Altersheimer a gehéiert a Flüchtlingsstrukturen oder an de Centre de rétention.

Fir dat jonkt Publikum nees un d'Kultur erunzeféieren, ass et natierlech wichteg, datt se schonn eng Kéier a Kontakt mat Kultur komm sinn - an dat an der Schoul - an datt se net vun der Kultur ewechdriften. Si müssen en natierleche Reflex fir d'Kultur kréien.

D'Roll vun der Schoul, mengen ech, ass hei evident. Och d'Muséeën, iwwer hir exzellent pedagogesch Aktivitéiten eraus, mussen sech iwwerleeën, wéi se déi Jonk, déi Jugendlechen unzéien, bei der Staang hale kënnen. Well - wéi soen déi esou dacks? - „Ma do geet dach souwiso kee méi hin.“ An dat, mengen ech, soll jo grad just net de Fall sinn. Do spille sécher natierlech och „virtual“ an „augmented reality“ eng wichteg Roll an der Zukunft.

Do spillt, mengen ech, och de Jugendpass, deem ech deemools agefouert hat, eng Roll. Ech mengen, et gëtt en och nach ëmmer. Dir hutt en, Madamm Minister, an d'Konventiounen de Kulturhaiser ageschriwwen. Ech froe mech awer, ob en net nees méi bekannt muss gemaach ginn. Bekannt, fir datt seng Existenz nees gewosst ass.

Ech ernimmen am Kontext vun dem Zougang zu der Kultur natierlech och de Kulturpass. Ech ernimmen d'Journées culture pour tous, déi ech 2012 oder 2013 op d'Féiss gesat hat, fir den Zougang zu Konscht a Kultur, zu de Pratiques culturelles et artistiques fir jiddwereen opzemaachen. An ech mengen, ech kann nëmme widerhuelen: D'Kultur ass e Grondreht.

Och hei weess ech net, wivill nach gewosst ass, datt et de Kulturpass gëtt vun deenen, déi e kéinte gebrauchen. Och hei ass e formell an d'Konventiounen mat den Haiser ageschriwwen ginn - wat gutt ass. Awer ech denken, datt een och sécher haut d'Form dovunner iwwerdenke sollt, fir de Mënschen d'Angscht viru Stigmatiséierung ze huelen, déi sech mat der Zäit e bëssi hei ageschlach huet. Natierlech ass an dësem Beräich d'Kulturvermittlung och e ganz wichtegt Element.

En anert Element - dat läit mer ganz staark um Häerz, och wann ech d'Theema hei net weider entwéckele kann -, dat ass, datt ech fannen, datt e Beoptraagte fir Interkulturalitéit soll geschafft ginn. Well d'Integrationskraft vun der Kultur an déi kulturell Villfalt sinn do en Optrag un d'Kulturpolitik.

Wa mer vum Zougang zu der Kultur schwätzen, da mussen mer natierlech och Kultur an de Regiounen hunn. Beim Zougang zu der Kultur spillen déi regional Bibliothéiken eng grouss Roll. D'Gesetz soll op de Leescht geholl ginn; et ass elo iwwer eng Dose Joren al a villes huet sech geännert. Ech mengen awer, datt d'Netzwerk vu regionale Bibliothéike muss ausgebaut ginn. Mir brauchen haut och nees nei regional dezentral Bibliothéiken.

Wa mer vu Regiounen schwätzen, dann ass natierlech och d'Fro: Wéi steet et mat der regionaler Kulturanimatioun? Muss een déi Animatioun reaniméieren op der Plaz? Wéi schafft déi Ekip, déi dofir zoustänneg ass, haut? Well, ech mengen, et ass wichteg, datt déi regional Animateuren op den Terrain ginn, an der Regioun present sinn, fir fir d'Kultur kënnen ze sensibiliséieren a fir ze hëllefen, Kulturprojeten a kulturell Aktivitéiten do ze entwéckelen.

Dat bréngt mech och zu de Gemengen, well d'Gemengen hu fir mech ganz kloer eng kulturell Aufgab ze spillen an ze erfëllen, och wa se hautdesdaags keng obligatoresch Missioun am Kulturberäich hunn. Vläicht kann ee sech dat och eng Kéier iwwerleeën. Esou hunn awer haut d'Gemenge méi Méiglecheete wéi an den 2000er Joren, fir déi Roll gutt wouerhuelen. A vill vun hinne maachen dat och schonn.

Si maachen et och mat hire regionale Kulturzentren, déi eng wichteg dezentral Kulturroll iwwerhuelen. Awer, ech mengen, dat hei muss och doriwwer eraus goen. Esou eng Missioun geet doriwwer eraus a muss och ausserhalb vun de Kulturzentre stattfannen.

Wa mer e Klimaberoder fir Gemengen hunn, wann elo ee Conseiller Logement agefouert ginn ass fir Gemengen, dann, mengen ech, sinn dat vläicht flott Beispiller, wéi een och ka mat de Gemengen zousätzlech viruoen an déi regional Kulturanimatioun déi Roll iwwerhuele loosse, déi se huet, a se weider verstärken.

Ech géif eigentlech nach gär bei de Regiounen dräi Projete séier uschwätzen, déi fir eng Regioun, an awer och wäit doriwwer eraus, wichteg sinn. Ech maachen déi Klammer awer elo net op, och wann do Saache sinn, déi mer wierklech um Häerz leien.

Awer ech mengen, wa mer vu Regiounen schwätzen, da mussen mer iwwert d'Regioun an och iwwert d'Grenzen eraus kucken. Do hate mir vill kulturell Kontakter a Projete mat der Groussregioun.

Am KEP steet näischt vun der Groussregioun. Mir hunn awer och eng Verantwortung fir Kultur an der Groussregioun, mat eisen Noperen, déi mir jo och soss an anere Beräicher esou vill brauchen. Et ass gutt, datt mat Esch2022 nees grenziwwerschreidend Kulturkontakter a Projete verdéift ginn, zwar nëmmen op enger Säit vun enger Grenz - et gëtt och nach aner Grenzen -, awer dat ass scho ganz wichteg. Et war an de leschte Joren e bëssi verschwonnen. An ech mengen, datt natierlech iwwert d'Kulturhauptstad Esch eraus och d'Kultur mat der Groussregioun nees en Thema muss ginn an déi kulturell Zesummenaarbecht mat der gesamter Groussregioun nei Impulser kréie soll. Schliisslech war Kultur an de leschte gutt 15 Joer en Aushängeschëld fir eis Groussregiounspolitik.

Eis Artiste müssen och emol fir d'éischt bis an d'Groussregioun komme fir opzetrieden. Op deem Plang solle se ufänken, éier se gläich méi wäit kënnen oder wëlle goen. Dat doten ass e ganz wichtegt Element vun Erfahrung, déi se souzese virun der Hausdier kënnen maachen. Och an deem Kontext also kënnt enger Kulturpolitik mat der Groussregioun eng extreem héich Bedeutung zou.

Last but not least an dësem Kontext kommen ech vum Zougang zur Kultur natierlech och op d'soziokulturell Strukturen an Aktivitéiten, de Benevolat an d'Kulturveräiner.

Vill Musek- a Gesangsensembele si richtig Pepinière fir nei Artisten. Déi Jonk kréien esou iwwerhaupt emol Kontakt mat der Kultur a sinn domat sensibiliséiert fir d'Kultur. Esou wiisst dann och dat zukünftegt Publikum fir déi professionell Artisten aus de Veräiner erop. Ech ernimmen hei de Modell vu „coordinateur sportif“, deem elo an der Coronazäit vum Sportsministère an Zesummenaarbecht mat de Gemengen agesat ginn ass.

Ech muss natierlech awer an deem Kontext hei och, wéi mir alleguer, leider op de Covid ze schwätze kommen, well och d'Veräiner leiden ënnert de sanitären Aschränkungen. A wéi huet d'Madamm Lorsché dëser Deeg heibanne gesot: „D'Pandemie huet d'Problemer vum Benevolat nach verstärkt.“ Zanter dëser Woch ass et elo Gott sei Dank nees méiglech, datt Prouwen an de Museke sinn, zu zéng Leit maximal. Dat ass ganz wichteg, well soss ginn déi Kulturveräiner lues a lues an.

Et fret ee sech awer, ob dat net e bëssen éischter hätt kënnen gemaach ginn. Schnelltester hätte jo och vläicht hei kënnen benotzt ginn, an hëllefen. Bon, elo ass et jiddefalls esou, datt et elo méiglech ass. An elo ass déi nächst wichteg Fro: Wéi geet et virun? Wat sinn d'Pläng fir déi nächst Etappen, fir de Veräiner a soziokulturellen Aktivitéiten d'Liewen an d'Iwwerliewen nees ze erméiglechen? Well och si sinn e ganz wichtige Vecteur fir de Stellwäert vun der Kultur an der Gesellschaft.

Dat bréngt mech zum Stellwäert vun der Kultur an zur Sensibiliséierung fir d'Kultur - och dat e ganz, ganz wichtegt Element.

Mir hunn eng ganz diversifizéiert Kulturlandschaft an artistesch Kreatioun vu ganz héijem kënschtlerschem Niveau zu Lëtzebuerg. D'Zifferen vum Emploi a vum PIB-Undeel variéieren, jee nodeem, wat materagezielt gëtt, ob mat oder ouni Kreativwirtschaft. Dat ass awer och net de sprangende Punkt. Well all Gesellschaft brauch Kultur, a Kultur kann net wierklech gemeoss ginn. Kultur brauch awer Unerkennung. Hire Stellwäert muss nees geschätzt ginn an d'Bewosstsinn dervu generaliséiert ginn.

„E staarkt Engagement fir Kultur“ huet d'Rapportrice dat virdrun an hirem Exposé genannt gehat - wat ech nëmmen ënnerschreiwe kann. Mir müssen derfir sorgen, datt jiddwereen op senger Plaz a mat sengem Talent un der Kultur deelhuele kann. Et muss een d'Kultur an der Postcovidzäit och nees gesinn, nees spieren. Méi Diskussiounen vun der Effentlechkeet iwwer Kultur, méi Debatten an der Effentlechkeet, am effentleche Raum, mam Publikum iwwer Kultur.

Mat nees méi Visibilitéit réckelt d'Kultur och an d'Mëtt vun der Gesellschaft zrëck, wou se elo duerch de Covid erausgehall ginn ass. Si kritt dann dee richtige Stellwäert, dee se genéisst muss. Esou kréien och Artisten a Kulturschaffend nees déi richtig Unerkennung, déi hinnen zousteet.

Méi Unerkennung, méi Visibilitéit hëlleft hinnen och, hir Situatioun ze stabiliséieren. Well d'Politik ënnerstëtzt d'Kultur, fir datt se no bausse wierke kann, fir datt se d'Roll vum soziale Kitt wouerhuele kann, fir datt se hëlleft, d'Gesellschaft an der Post-covidzäit mat hire villen Ëmwälzungen ze orientéieren. D'Politik weess, datt dat eng ganz wichteg Roll vun der Kultur ass, an dofir ënnerstëtzt se d'Kultur.

D'Kultur an net d'Konsumkultur soll no der Coronakris an der Gesellschaft bleiwen. D'Leit dierfe sech no Covid net vun der Kultur desengagéieren, well d'Kultur ass eng Valeur fir d'Gesellschaft. An d'Kultur an d'Artisten dierfen no där grousser Covidsolidaritéit - dofir musse se erëm erausgoen an d'Gesellschaft, matzen an d'Gesellschaft - net an engem Cocon bleiwe vum eegene Secteur oder vun engem Ministère, wou esou vill flott a richteg a wichteg Solidaritéit war an deem leschte Joer.

Do muss een natierlech duerno kucken, wéi et virugeet, well Postcovid - wéi ass et elo? Wéi geet et virun? Ech mengen, eent ass ganz kloer: Ech hu vir-drun op Elementer higewise mat deene Proposen, déi ech am Numm vun der CSV hei gemaach hunn, fir de Kultursecteur an d'Kulturschafend ze stäerken, fir datt se och no der Covidkris kënnen Perspektiven hunn an hir Berufung weiderhi kënnen ausüben.

De Postcovid ass awer och nach op anere Punkte wichteg. Covid wäert ganz massiv a strukturell Nowéie bréngen, natierlech iwwerall, dat ass ganz kloer, awer och an der Kultur. An am Ausland stelle sech d'Muséeë ganz vill Froen iwwert de Corona an drécken dat och kënschtleresch aus. An esou kann de Kulturbetrieb och no Corona net dee selwechte si wéi vir-drun. E muss wuel säi Programm vu bis elo zimmlech radikal a Fro stellen, mat neien Interaktionsformen och zum Publikum hin experimentéieren, nei Formater un der Schnëttstell vun analog oder physesch an digital entwéckelen. Egal ob Concert oder Ausstellung, d'Formater wäerten an Zukunft vill méi gemëscht ginn - material an digital gläichzäitig gemëscht. An esou mussen dann och d'Kommunikationsstrategien an d'Kulturkommunikatioun änneren. D'Tournéeë wäerten änneren. Den ekologesche Foussofdruck wäert eng aner Bedeutung an der Kultur oder am Kulturgeschéie kréien.

Zréck zur Normalitéit vu vir-drun, dat wäert et net ginn. An do sinn ech och vläicht net ganz averstane mat Aussoen, wéi mer se an der Kommissioun héieren hu vun de Kulturinstituter. Ech denken, datt awer villes ännere wäert, och an hirer Aart a Weis fir ze schaffen, wann de Corona bis esou wäit eis Gesellschaft nees verléisst, well d'Gesellschaft wëllt sech änneren. A mir wëllen eng ongebrache Relevanz vum Kulturschaffen an dësere geännerten Gesellschaft. Et geet sécher net zréck an eng Kultursécherung, mee et muss eng Beschleunegung vun der Kulturentwécklung kommen, well nom Corona bleift alles anescht.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, Madamm Minister, dat sinn d'Prioritéiten an d'Gedanke vun der CSV, fir d'Kultur, d'Artisten an déi Kulturschafend ze stäerken an nei Perspektiven ze ginn. Si ginn iwwert de Kulturentwécklungsplang eraus - et ass jo och en Entwécklungsplang -, an d'CSV wëllt domat Impulser gi fir d'Weiderentwécklung vum Kultursecteur an den 2020er-Joren.

Et gëtt natierlech nach ganz villes ze soen. De KEP huet och ganz villes ugeschwat. Am Ministère si ganz vill Aarbechten dorunner amgaangen. Ech mengen awer, datt ech hei Haaptakzenter wollt ernimmen an zum Beispill de Patrimoine net ugeschwat hunn, dee wuel eng vu véier kéieren an eisen Hearinge war an der Kulturkommissioun, mee do ass e Projet de loi amgaangen. Ech mengen, do hu mer Geleeënheet, fir eis doriwwer auszetauschen. Ech hunn och net d'national Infrastrukturen ugeschwat; do kéint ee villes derzou soen, och vun der Entsteungsgeschicht.

Ech wëll vläicht just nach eng Remark maachen, déi vir-drun opgeworf ginn ass vum FNR an de Fuerschungsgelder. Souwäit ech weess, ass dat méiglech, wann et de Critères de performance vum Fong gerecht gëtt. Dofir muss een eng kéier mat dem Fong kucken, wéi dat méiglech ass. Mee ech mengen virun allem, datt si eng nei Fuerschungsachs dora mussen erabréngen, fir datt dat iwwerhaupt ka gemaach ginn.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, mir hu vill Zäit kritt gehat, fir hei ze schwätzen. Ech hunn lech der och vill opgedroen. Dir verdankt dat mir an dem Kolleeg Marc Baum. Hien huet net esou vill Zäit zur Verfügung, a fir hien ass et awer, mengen ech, haut e ganz wichtige Moment, fir géint Ofschloss vu senger Karriär hei iwwert d'Kultur kënnen ze schwätzen.

(Brouhaha)

Ech mengen, dat ass ganz wichteg. E kann och nach ëmmer erëmkommen, vu senger Karriär vum Moment, entschëllegt, dat ass natierlech ganz richteg.

Ech wëll konkluéieren, léif Kolleegen, datt ech mengen, datt en Débat d'orientation och Orientatioun soll ginn. An ech denken, esou eng Debatt soll net oui Motiounen ofschléissen.

Dofir, Här President, wollt ech hei zwou Motiounen hannerleeën, léif Kolleeginnen a Kolleegen, déi sech ofleede vun deem, wat ech haut a menger Ried gesot hunn an déi och een Deel vun de Konklusiounen aus dem Rapport erëmginn.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Madamm Modert.

Motion 1

La Chambre des Députés,

- sachant que la culture joue un rôle essentiel pour la société ;

- notant que la culture représente un besoin vital en temps de crise ;

- considérant l'importance du soutien aux acteurs et créateurs culturels, afin de leur permettre d'exercer leur vocation et leur travail et d'améliorer leurs conditions sociales ;

- considérant la nécessité de développer le soutien et de stimuler la création culturelle au Luxembourg ;

invite le Gouvernement à

- veiller à l'expansion du développement culturel en association étroite avec Kultur:LX et ses acteurs (music:LX, Reading Luxembourg, Focuna, etc.), et à informer périodiquement la Commission de la Culture sur l'état d'avancement de ses missions ;

- créer davantage d'infrastructures (ateliers, lieux favorisant les répétitions et de manière générale l'expression et la créativité), ceci notamment en intensifiant la collaboration avec les communes ;

- élargir l'offre de résidences d'artistes financées ou soutenues par l'État afin de soutenir et faciliter le travail de recherche ou de création culturelle ;

- combler la pénurie d'ateliers d'artistes constatée au Luxembourg en proposant des locaux adaptés aux besoins de ces derniers, et à veiller à la mise en place d'outils d'analyses permettant le suivi des besoins éventuels d'ateliers supplémentaires ;

- élargir la capacité de dépôts de musée et espace de stockage, et de mettre à disposition des salles de travail et « start-up » pour les métiers de la culture et les industries créatives ;

- mettre en place une aide au démarrage pour les jeunes créateurs professionnels, les nouvelles compagnies professionnelles ;

- renforcer les aides ponctuelles telles l'aide à la diffusion et l'aide à la mobilité des professionnels de la scène culturelle ;

- améliorer la coordination de l'action culturelle internationale, mission du Kulturentwécklungsplang (KEP), notamment en établissant un inventaire de compétences provenant des divers acteurs impliqués tel que constaté dans le Rapport de la Commission de la Culture (22.04.2021) afin d'améliorer la visibilité pour les artistes et partenaires ;

- envisager la mise en place d'une Cité des Artistes, faisant office notamment de pépinière d'artistes, avec les services de conseil et d'encadrement pour accompagner projets et carrières professionnelles ;

- favoriser la professionnalisation et le développement des compétences et des carrières des artistes et des intermittents du spectacle en introduisant une nouvelle forme de subvention couvrant un projet intégralement du début de sa phase de conception à la réalisation et diffusion ;

- encourager l'établissement au Luxembourg de professionnels de l'industrie culturelle et de la chaîne culturelle complète, pour soutenir la professionnalisation des acteurs culturels au Luxembourg.

(s.) Octavie Modert, Georges Mischo, Viviane Reding, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz.

Motion 2

La Chambre des Députés,

considérant

- le besoin de soutenir la professionnalisation du secteur de la culture et des acteurs culturels ;

- que les mesures résultant du statut de l'artiste et des intermittents du spectacle constituent une mesure importante pour soutenir la professionnalisation des acteurs culturels ;

- que la loi de 2014 portant sur les mesures sociales doit être adaptée pour que ce but puisse mieux être atteint ;

- que le « Kulturentwécklungsplang » - « KEP » - préconise une telle réforme ;

- que les travaux afférents sont en cours au Ministère de la Culture ;

- qu'il s'agit désormais de préparer le secteur, durement atteint par les conséquences notamment économiques de la crise sanitaire, aux incidences de la crise ;

- considérant la nécessité de renforcer le secteur culturel postcrise ;

invite le Gouvernement à

- considérer de nouvelles mesures réformant le système d'obtention du statut de l'artiste professionnel

indépendant et de l'intermittent du spectacle en place, afin de l'adapter à la réalité du secteur ;

- réduire la période de stage pour jeunes artistes professionnels demandant pour la première fois le statut de l'artiste professionnel indépendant et de l'intermittent du spectacle, de douze à huit mois, avec pour but de pouvoir en bénéficier plus tôt dans la carrière ;

- revoir l'une des conditions générales permettant l'admission au bénéfice des aides à caractère social, requérant actuellement que l'activité artistique doit avoir généré un revenu d'au moins quatre fois le salaire social minimum mensuel pour travailleurs non qualifiés au cours de l'année précédant la demande, et de la réduire à 3,5 fois le salaire social minimum ;

- augmenter le montant des aides que peuvent toucher les artistes professionnels indépendant à 70 % du salaire social minimum pour personnes qualifiées, au lieu de 50 % actuellement, afin de consolider le secteur postcrise ;

- analyser les différences entre le régime de l'artiste et celui de l'intermittent pour en tirer les conséquences appropriées et, le cas échéant, de les rapprocher ;

- autoriser, dans certaines limites et sous certaines conditions, de cumuler le droit d'établissement, notamment pour l'industrie créative ;

- introduire une nouvelle mesure permettant de faire couvrir les charges patronales par le Fonds social culturel, sous certaines conditions, notamment pour les bénéficiaires se trouvant en situation non permanente de détresse, et lors de crises économiques avérées telle la crise sanitaire actuelle ;

- couvrir l'entièreté ou 50 % des charges sociales dans des conditions très précises par le Fonds social culturel pour les jeunes possédant le statut de l'artiste professionnel indépendant et de l'intermittent du spectacle, et dans des cas exceptionnels bien définis également pour d'autres catégories bénéficiaires ;

- promouvoir davantage la mobilité en révisant la clause de résidence afin d'autoriser l'artiste professionnel indépendant à ne pas avoir un siège de résidence permanent pendant deux ans sur cinq ans ;

- compenser du moins partiellement la perte de revenu de droits d'auteur ;

- analyser des mesures permettant un revenu suffisant pendant les phases de conception d'un projet artistique ;

- procéder à des analyses sectorielles au moyen des statistiques du nombre des bénéficiaires par domaine culturel, pour tirer des conclusions propres à chacun de ces domaines.

(s.) Octavie Modert, Georges Mischo, Viviane Reding, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz.

■ **Mme Octavie Modert (CSV).**- Voilà. An dat bréngt mech als Ofschloss derzou, der Ulrike Bail als där rezentster Laureatin hei am Land fir hire Servais-Prais ze gratuléieren. Den Titel vun hirem Wierk: „wie viele faden tief“ ass e bësse symptomatesch fir eis Debatt. Déi vill artistesch Fiedem vun eiser Kultur ginn ee schéine Kulturgobelin, e wonnerbaart Bild vun eiser exzellenter, lieweger, villfälteger a räicher Kulturzeen hei zu Lëtzebuerg, déi eis Gesellschaft méi räich, méi déifgrënneg, méi wäertbewosst, méi liewenswäert mécht. „No culture - no future.“

Ech soen lech villmools Merci fir Är laang Opmierksamkeit.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Octavie Modert. An deem nächste ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här André Bauler. Här Bauler, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. André Bauler (DP).**- Merci, Här President. Grad wéi d'Madamm Modert wëilt ech mat engem Zitat ufänken - si huet mat engem Zitat ofgeschloss -: „Kultur fällt eis net wéi eng zeideg Fruucht an de Schouss. De Bam muss gewëssenhaft gefleegt ginn, wann e Fruucht droe soll.“

Mat dësem Zitat vum Albert Schweitzer, ënner aneerm och Museker a Kulturphilosoph, wëilt ech dësen Debat iwwert de Kulturentwécklungsprogramm ufänken. Dëse soll jo ee wichteg Instrument sinn, fir dat Kulturellt virunzebréngen, ze promovéieren, eeben, fir mam Albert Schweitzer ze schwätzen, ze fleggen.

Léif alleguer, Madamm Minister, de Kulturentwécklungsprogramm begleet eis schonn e puer Joer an ech sinn zefridden, fir haut nach eng kéier mat lech zesummen iwwert dëse wichtige Plang, vläicht elo net esou detailléiert wéi meng Virriednerin, ze schwätzen. E Plang, deem haut, a mengen Aen, nach eng ganz aner Bedeitung huet wéi am Summer 2018, wéi e virgestallt gouf. Deemools hat nach kee mat enger Pandemie an hire Konsequenze fir Land a Leit gerechent. A scho guer net domat, datt e groussen Deel vun der Kultur iwwer Méint komplett op Äis géif geluecht ginn -sief et Events, déi net konnte stattfannen, oder Muséeën an Institutiounen, déi hir Die-ren hu mussen zouhalen. Vill Kulturschafend koume

vun engem Dag op deem aneren an eng ganz, fir net ze soen äusserst schwierig prekär Situatioun an-haten oder hunn nach ëmmer mat Existenzängscht ze kämpfen.

Mee mir dierfen eppes net vergiessen: Hanner all Kënschtler stécht e Mensch an domat een eenzelt Schicksal. Mir verzichten op Kultur an op déi domat verbonnen Oflenkung vum Alldeeglechen, vun deem Banalen. Mee ganz vill Artisten hunn deelweis hir Liewensinhalter an hir gewinnte Praxis zu engem gudden Deel verluer - wuelgemierkt während der Pandemie!

Zum Gléck hunn déi eng oder aner „Concerten“, jo, éischter tëschent Gänseféisercher, a soziale Medie stattfonnt. Dat war en Zeechen, eng Invitatioun, fir a Kontakt ze bleiwen an drun ze erënnere, datt mer dach déi dacks verzweifelt Situatioun vu ville Kënschtler an der Kris net einfach sollen aus den Ae verléieren.

Wa mer elo iwwer Kulturpolitik schwätzen, da steet déi geziilt Förderung vun eise Kënschtler, vun der kultureller Participatioun fir all d'Leit, déi hei zu Lëtzebuerg liewen a schaffen, am Mëttelpunkt. Dat louch eis als Demokratesch Partei och ëmmer um Häerz. Et wonnert also net, datt fir eis d'Förderung vun der kultureller Villfalt an d'Wäertschätzung vun de Lëtzebuerger Kulturschafenden an hire Wierker en zentrale Piler vun der Kulturpolitik muss sinn.

Fir dësem Usproch gerecht ze ginn, gouf emol fir d'éischt de Budget vun deem ënnert dem Staatssekretär Guy Arendt gefouerte Kulturministère an der leschter Legislaturperiod op knapp 1 % vum Staatsbudget erhéicht. Nieft dem Lancement vun de kulturellen Assisen an dem Ausschaffe vun dem éischte Kulturentwécklungsplang sinn ënnert dem Guy Arendt zentral Projekte wéi d'Archivgesetz an d'Ausschaffe vun engem neien Denkmalschutzgesetz virugedriwwen ginn.

D'Madamm Kulturministesch Sam Tanson huet, engagéiert wéi si ass, dorop opgebaut an et ass hir ënner anerem gelongen, zesumme mat der Chamber - déi an de leschte Méint iwwregens nach ganz vill Input zum Denkmalschutzprojet geliwwert huet -, en zäitgeméisse Kader ze schafen, fir am Beräich vum Patrimoine ze retten, wat nach ze retten ass, fir ze erhalen, wat erhaltenswäert ass. Och dat ass e grousst Uleies an der leschter Legislaturperiod gewiescht.

Da wollt ech awer nach virun allem der Rapportrice, der Madamm Djuna Bernard, an de Leit, déi hir gehollef hunn, e grousse Merci soe fir hiren exzellente schrëftlechen a mëndlechen, jo, ganz detailléierte Rapport.

Eis Debatt huet jo musse weinst der Pandemie no hanne verréckelt ginn. Dat huet eis awer an der Kommissioun wierklech net dervunnen ofgehalen, mat den Aarbechte weiderzefueren an de Kontakt mat de Kulturschafenden iwwer Visiokonferenzen ze sichen.

D'DP begréisst also, datt während der Pandemie och weider mat den Acteuren aus der Zeen geschwat ginn ass. Mir hunn hiert Uleies an deene sëllege Kommissiounssitzungen héieren. A mir si frou, datt dëse léierräichen Austausch iwwert den digitale Wee stattfanne konnt.

Och déi kulturell Assisen hu stattfonnt, wann och e bësse méi spéit wéi geplangt an anescht wéi gewinnt. Dat ass e wichtige Punkt, well datt reegelméisseg kulturell Assisë stattfannen, fir den Dialog mat der Kulturzeen ze garantéieren, ass och eng laangjäreg Fuerderung vu menger Fraktioun.

Am Summer 2018, direkt no der Presentatioun vum Kulturentwécklungsplang, hate mir eng Aktualitéitsstonn zum Thema an der Chamber. Ech géif nach eng kéier gären op e puer Punkten agoen, déi menger Fraktioun deemools wéi haut nach ëmmer wichtig sinn.

Éischtens muss de Kulturentwécklungsplang laang-fristeg vum Secteur a vun der Zivilgesellschaft gedroe ginn an e muss op engem partiellwergreifende Konsens berouen. Dofir féiere mer jo och haut hei zesummen dës Orientierungsdebatt.

Zweetens ass et relevant, datt d'Kultur och als Invest gesi gëtt, en Invest am nobele Sënn vum Wuert. Wien an d'Kultur investéiert, deem investéiert an de Mensch, an de gesellschaftlechen Zesummenhalt, en investéiert an déi kulturell Bildung an an d'Stäerkung vum Standuert Lëtzebuerg a senger ganzer kultureller Diversitéit. Kulturelles a Kultur sinn nun eemol, géif ech gäre soen, an ech hunn et och schonn eemol geschriwwen, kee Luxus, mee eng Noutwendegkeet, fir datt sech eng Gesellschaft an der Oppenheet an an enger kreativer, innovéierender Dynamik weiderentwéckele kann. Ouni ze vergiessen, datt mer musse schützen, wat schützenswäert ass, nämlech eise kulturelle Patrimoine, deem eppes Eenzeegaarteges duerstellt.

Ech wëilt nach profitéieren vun der Presenz vun der Buergermeeschtesch vun der Stad Lëtzebuerg, der Madamm Lydie Polfer, wann ech grad dat hei gesot hunn. Ech denken ëmmer nees, wa mer iwwert de kulturelle Patrimoine schwätzen, un ee vun eise Fleuronen, wat eeben d'Alstad ass, d'Corniche mat

hire fréiere Festungswierker, déi Unesco-geschützt sinn an déi och haut op eng ganz kompetent Manéier, ënner anerem och vum Här Philippart, promoté, virgestallt ginn. Net nëmme fir auslännesch Touristen, mee och fir d'Lëtzebuurger selwer, déi ëmmer nees op en Neits eis Stad an doriwwer eraus all déi kulturell Schätz vum Land entdecke kënnen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. André Bauler (DP).** - Drëttens: ...

(Interruption et hilarité)

D'Politik soll op kulturellem Plang den institutionelle Kader setzen. Ma et soll awer keng Politik mat der Kultur gemaach ginn. D'Regierunge sollen eng Politik fir d'Kultur maachen an dofir déi néideg Instrumenter schafen a Budgeten - natierlech och Budgeten - zur Verfügung stellen, ouni sech awer an de Secteur a sengem Schaffen an a senger Kreativitéit anzemëschen. D'Politik soll nolauschteren, jo, och bälléieren, Proposen analyséieren an duerno Infrastruktur an eng Finanzéierung erméiglechen.

Véiertens: Fir d'DP-Fraktioun ass et weesentlech, datt mer duerch déi kulturell Assisen de Secteur matagebonnen hunn. Déi participativ Demarche huet och während der Pandemie net müssen ënnerbrach ginn. Esou konnte grad an dëser schwéierer Zäit déi kulturelschafend Leit hir Suergen an hir Bedierfnisser zum Ausdruck bréngen. Dëse Meinungsaustausch war d'Basis fir d'Ausschaffe vum éischte Lëtzeburger Kulturentwécklungsplang. Plang - an de Guy Arendt soll mer net ze vill béis sinn -, dat kléngt heiansdo e bësse planwirtschaftlech, ma et ass net béis gemengt, wéi gesot, ma et gouf bis ewell kee bessert Wuert fonnt an ech hunn nach keen heibannen e bessert Wuert héiere soen, ma mir kënnen nach ëmmer doriwwer nodenken.

D'Ausschaffe vun dësem Plang - ëmmerhi gött et hei e Plang! -, d'Ausschaffen ...

(Brouhaha)

...vun dësem Plang an der vergaangener an an dëser Legislaturperiod huet e wichtegt Fundament fir d'Kulturförderung an de kommende Jore geluecht. Duerch eng seriö Analys vun de Stärkten, awer och de Schwächte vun eiser nationaler Kulturzeen an d'Abanne vun all de Kulturschafenden ass versicht ginn, fir eng Strategie auszuschaffen, déi op d'Suerge vum Kulturberäich ageet a seng Weierentwécklung begleet.

Wann een eng koordinéiert Kulturpolitik upeilt, dann ass dee Plang e weesentlecht, loosse mer et esou nennen, Aarbechtsdokument, eng Referenz, ouni awer eng Aart Bibel ze sinn, déi fir ëmmer an éiweg a Stee gemeesselt ass, wéi dat nach d'lescht Woch an der Kommissiounssitzung treffend betount gouf, och a grad vun der Madamm Ministesch.

An dofir ass et och richtig, datt d'Assises culturelles an Zukunft reegelméisseg widderholl ginn an datt och de Kulturentwécklungsplang reegelméisseg den Ufuerderunge vun der Zäit ugepasst gött. Grad dat fannen ech perséinlech eng pertinent Approche, well eeben näischt a Bëton gegoss soll sinn, ee fir allemol, wéi wann et verbuede wier, drun ze fréckelen. De Géigendeel ass de Fall. An dofir ass et och gutt, datt d'Chamber weider an dësem Upassungsprozess agebonne bleift.

Leif alleguer, erlaabt mer, wéi och meng Virriedner, vläicht op e bësse méi eng kuerz Manéier - well viles, wat wäertvoll ass, hei gesot ginn ass - op de Statut de l'artiste anzegoen. Ech hat scho virdrun erwäant: Hanner all Kënschtler stécht ee Mësch. An dëse mëschlechen Aspekt läit mir perséinlech, awer och a grad menger Fraktioun, um Häerz. Grad duerch d'Pandemie sollt jidderengem vun eis kloer sinn, datt déi Kulturschafend sech souwisou dacks an enger prekärer Situatioun kënnen befannen an datt sech dës onsécher Situatioun an der Pandemie villfach drastesch verstärkt huet. Et war en haarde Schlag fir vill Acteuren am Secteur.

Am Laf vum Jor 2020 kruten 93 selbststänneg Beruffskënschtler eng Hëllef. Dobäi koumen nach 214 Intermittenten, déi eng Entschiedegung fir onfräiwëlleg Inaktivitéit kruten.

Menger Fraktioun ass et wichteg, d'Professionaliséierung vun der Kulturzeen weider ze ënnerstëtzen a sech fir eng besser finanziell Situatioun vun de Kulturschafenden anzusetzen. Dofir muss mer de Statut vun den Artisten an den Intermittentë vun Zäit zu Zäit op de Leescht huelen an eis froen, ob en nach den Ufuerderunge vun der Zäit gerecht gött. Meng Fraktioun ass dowéinst frou, datt d'Reform vum Kënschlerstatut duerch d'Kris elo vläicht méi séier a virun allem och méi konsequent wéi geplangt virukënn. Bei der Madamm Kulturministesch ass et mer do net baang.

Leif alleguer, d'Lëtzeburger Kënschtler sollen och op internationalem Terrain méi Hëllef an och méi Opportunitéite kréien. Well de Rayonnement vun engem klengen Land an der Welt kann een net ouni de kreativen Apport vun eise Kënschtler denken! Si sinn eng vun de Visittekarte vu Lëtzebuerg an Europa an doriwwer eraus. Lëtzebuerg soll dofir méi konsequent op internationalen Evenementer a

Plattformen vertruede sinn. D'Lëtzeburger Konschtzeen an d'Lëtzeburger Kënschtler sollen d'Chance hunn a behalen, fir sech verstärkt iwwert d'Grenze vum Land eraus Relevanz a Respekt ze verschafen.

An deene leschte Jore goufen do Efforte gemaach. Denke mer nëmmen un den nationale Stand op der Frankfurter Buchmesse oder u Pavillonen am Beräich vun de Beaux-Arts, wéi zum Beispill op der Biennale vu Venedeg. Denke mer och un d'ASBL music:LX, déi an de leschte Joren eng exzellent Aarbecht fir d'Promotioun vun der Lëtzeburger Musek am Ausland geleescht huet. Genée déi international Eventer sollen an Zukunft vum Arts Council ënnerstëtzt ginn.

Den definitiven Numm soll jo och Kultur:LX sinn a sämtlech Beräicher vun der Kultur ënnerstëtzen: d'Architektur, den Design, d'Konschtberuffer, d'Musek, de Spectacle vivant, d'Literatur, visuell an audiovisuell Konscht souwéi och déi multimedial an digital Konscht.

Meng Fraktioun ass sech duerchaus bewosst, datt mer den Export vun der Musek respektiv allgemeng der Kultur weider ausbaue müssen, och am Kader vun internationale Visitten a Missiounen. Nëmmen esou kann een eist Land op kulturellem Plang méi bekannt maachen an och de Bekanntheetsgrad vun de Kënschtler am Ausland dättelech vergréisseren. Wann ee scho vun Nationbranding schwätzt, dann ass d'Kultur e ganz weesentleche Bestanddeel dovunner. A mat Esch2022 wäerte mer do nees e gudde Schrëtt no vir maachen. Wa mer iwwert de Statut vum Kënschtler schwätzen an d'Gesetz iwwerschaffen, kréie mer sécherlech nach genuch Geleeënheet, fir Verbesserung virzehuelen an Hëllefstellung unzibidden.

E weidere Volet vum Plang, dee mer besonnesch um Häerz läit, ass, Dir kënn lech et denken, de kulturelle Patrimoine. Wa mer gesinn, wéi vill wäertvolle Patrimoine an de leschte Joren d'Affer vun de Baggere ginn ass, da gouf et héich Zäit, hei e kohärente gesetzleche Kader ze schafen an dem Staat méi Mëtleze ze ginn, fir ze erhalen, wat erhaltenswäert ass.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. André Bauler (DP).** - Ettlech Gemengen hunn, an dat muss een ënnersträichen, grouss Ustrengungen op deem Plang gemaach. Si sinn e Beispill, un deem sech aner Gemengen inspiréiere kënnen. Aus Grënn vun der Transparenz an der Rechtssécherheet si mer op e modernt Denkmalschutzgesetz ugewisen. Et geet eeben ëm kloer a verständlech Reegelen, déi den Erhalt vum archeologeschen, architektoneschen an immateriellen Ierwe vun eise Land garantéieren. Ech wëll och do nach eng kéier dem Kolleg Guy Arendt Merci soen, datt mer an der leschter Legislaturperiod, och wann dat vläicht net ëmmer grouss opgefall ass, international Konventiounen an deem Beräich vun 1985 bis un den Ufank vum 21. Joerhonnert ëmgesat hunn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. André Bauler (DP).** - International Konventiounen wuelgemierkt, och europäesch Konventiounen, déi mer berécksiichtegt hu bei der Ausaarbechtung vum Denkmalschutzgesetz, wat mer jo a ganz ville Sitzungen am Wanter an der Kommissioun beschwat hunn.

Am Respekt vun internationalen Normen a Reegelen also sollen d'Prozedure vereinfacht ginn, déi definéieren, wéi eng Bausubstanz ënner Denkmalschutz gestallt gött a wat fir eng net. Doduerjer gött d'Planifikatioun vu Bauprojeten dättelech verbessert. Meng Fraktioun ënnerstëtzt d'Madamm Ministesch an der Demarche, fir de Service vum Inventar weider ze stärken, dat ass eng exzellent Initiativ, an eng digital Kaart mat alle geschützte Gebaier opzustellen.

Ech muss dann awer och hei ganz kuerz op e rezenten Arrêt vun der Cour administrative agoen, deem onméissverständlech ee fir allemol festgehale huet, datt d'Kierchen an d'Kapellen, déi am Besëtz vun de Gemenge sinn, eng breet kulturell Vociatioun hunn. An datt een dofir d'Gemengen als Proprietär net dovunner ofhale kann, zu engem Deel fir den Ënnerhalt vun dëse jo dacks national geschützte Gebaier opzekommen.

D'Geriicht seet a senger Sagesse ënner anerem Folgendes: « Dans une optique culturelle plurielle, la coexistence, à côté de manifestations culturelles dans le chef du culte catholique, d'activités culturelles ou autres organisées par le propriétaire, la commune, ne sauraient être considérées comme étant incompatible avec la destination historique des lieux, du moment que la dignité des lieux soit respectée. » An den Arrêt seet weider: « En tout cas, cette coexistence de plusieurs activités n'apporte en rien une nécessité de désacralisation, voire de dégrèvement, ces activités étant toujours entrevues dans une optique culturelle plurielle ». Eng villsäiteg kulturell Optik also, an där Kierchen a Kapelle stinn. Dat ass och en Deel vun där Diversitéit, déi op anere Plaze sou beschwuer gött. Deem Urteel ass also näischt méi bäizefügen, ausser, datt hei de Geescht vum Pragmatismus gesiegt huet. Op alle Fall e wichtegen Erfolg, wann et ëm de Schutz vun eise historichesche Patrimoine geet. An

dofir ee grouse Merci un eisen allsäits bekannten Éierendeputéierten, den Dokter Edy Mertens, deem als Buergermeeschter vun Elwen hei fir Klorheet gesuert huet. Eng Jurisprudenz, géif ech soen, vun nationaler Portée.

Ma komme mer dann awer elo zrëck zu de Mënschen. Schliisslech geet et net nëmmen duer, fir an de Steen ze investéieren, ze bauen, ze renovéieren an ze restauréieren, och a besonnesch geet et drëm, fir d'Mënschen, déi an der Kultur tätég a kreativ sinn, ze ënnerstëtzen. Sou goufen an deene leschte Joren zousätzlech Kënschtleratelieren zur Verfügung gestallt an et goufen nei Hëllef geschaf, zum Beispill fir Weiderbildungsnoosnamen.

Et muss och iwwert d'Opportunitéit vun enger Plattform nogeduecht ginn, déi Hëllef soll, fir Kënschtler a Proprietäre vun deels eidele Raimlechkeete wéi Büren a Commercen a Kontakt ze bréngen. Staat a Gemenge missten hei Hand an Hand zesummeschaffen an e finanziellen Apport bréngen. Esou kéinten d'Kënschtler zäitweis nei Atelierien zur Verfügung gestallt kréien, fir Konschtwierker ze schafen; och fir Konschtwierker ausstellen a Vitrine vun eidele Butteker sënnvoll ze notzen, zumindest zäitweis.

Leif alleguer, eist Kulturierwen zitt net nëmmen all Joer eng grouss Zuel vun Touristen un, et gehéiert och zum Liewensraum vun eis all. De Begrëff vum kulturellen Ierwe steet am Mëttelpunkt vun eiser Eegenaart an eiser territorialer Zesummegeheierregkeet. Natierlech huet d'Kulturierwen eng historesch Dimensioun, ma et ass awer och eng Ressource. Iwwregens ass dat bemierkt, op Franséisch, mee et ass bemierkt am éischten Text vum Kulturentwécklungsplang.

D'Kulturierwen huet eng historesch Dimensioun, ma et ass awer och eng Ressource, hat ech gesot, reng kulturell, awer och a grad touristesch, gesellschaftlech souwéi och wirtschaftlech. Wie wéilt schonn, leider ass de Buergermeeschter elo net heibannen, mee wie wéilt schonn Al Dikrech tèschent prisenänleche Gebaier feieren? Do kéim jo kaum Stëmmung op. Et brauch eeben den Ambiente vum ale Stadkär, mat senge Gaassen, an deenen ee sech drécke kann a wou ee sech mëschlech méi no-kënn. Nëmmen esou ...

(Hilarité)

...entsteet Ambiance, nëmmen esou fillt ee sech richtig wuel.

(Brouhaha)

An d'Stad Lëtzebuerg hätt nimools deen onvergläichleche Charme, wann et eeben net déi Unesco-geschützte Alstadvéirel géif ginn. Dat selwecht göllt fir Diddeleng mam Quartier Italien a mat senger beandrockender Kierch, hire Fresken an hirer historischer Uergel, ...

(Brouhaha)

... déi och a grad dank de sozialistesche Kolleegen ëmmer nees restauréiert an opgewäert gouf.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. André Bauler (DP).** - Jo, dat kulturellt Ierwen ass eng Ressource, fir d'Zukunft ze gestalten an d'Leit zesummenzeféieren. Eist kulturellt Ierwe muss dofir onbedéngt fir déi zukünfte Generatiounen erhalte bleiwen! Wéi scho gesot, däréif net nëmmen an de Steen investéiert ginn, och Kulturlandschaften an historesch Gäert ...

(Brouhaha)

...musse kënnen geschützt ginn, well si si wichteg natierlech a kulturell Zeien aus eiser Vergaangeneheet an en Element vun eiser Liewensqualitéit, vun eise Wuelsinn, vun eise Bien-être - mir hunn de Moien jo vill vum PIB du bien-être an där anerer Debatt geschwat.

Begrëssenswäert ass och, datt d'Wäertschätzung vum immateriellen Ierwen ofgeséichert gött. Zum kulturellen Ierwe vun eise Land gehéieren nämlech net nëmme Monumenter oder Miwwelen, mee och dat Immateriell, also Traditiounen a Gebräich. Och si verdéngen et, fir studéiert, dokumentéiert, geschützt a weidervermëttelt ze ginn. Dofir setzt sech meng Fraktioun fir eng méi staark Wäertschätzung vun dësem Vermiechtnes an der Kulturvermittlung an.

Dat erkläert och, firwat d'Madamm Minister a leschter Zäit vu menger Säit gebiede gouf, fir iwwert de Schutz vu spezifischen Traditiounen nozedenken, sief et weltlech Gebräicher oder Gebräicher, déi aus dem chrëschtlechen oder virchrëschtleche Glawen ervirginn - denke mer u Liichtmëssdag, u gewinnte Sonoritéite vun eise Stied an Dierfer oder u d'Buergebrennen, dat op réimesch a germanesch Wuerzelen zrëckgeet. Hei gött et nach vill Spillraum no uewen.

An ech soen der Ministesch en häerzleche Merci, datt si net indifferent par rapport zu dëser Thematik ass. Just geet et drëm, fir net ze laang ze waarden an den Träger vun dësen Traditiounen mat professioneller, qualifizierter Hëllef, mat Rot an Dot

Hëllefträich a konsequent zur Säit ze stoen, si also net eleng ze loosse, ma se ze begleeden.

Leif alleguer, och d'Digitaliséierung kann eng wichteg Hëllef sinn, fir d'Vermëttlung vun der Kultur ze stärken. D'DP wëllt d'Chance vun der Digitaliséierung zum Gudden notzen - och an der Kultur. Bekanntlech sinn d'Applikatiounen op dësem Feld äusserst diversifizéiert. Nieft der digitaler Konscht an der Kreativwirtschaft kann domadder besonnesch d'Vermëttlung vu kulturellem Schaffen a vun eise kulturellen Ierwe gefërdert ginn. Et geet net nëmmen ëm d'Digitaliséierung vun de Bestänn an de Muséeën an an den Archiven an d'Numerisatioun vun der wëssenschaftlecher Grondlageforschung, et geet och drëm, fir e méi liichten Accès zu diversen Dokumenter a Reserven ze garantéieren, déi vläicht soss just zu extra Geleeënheeten oder fir spezifesch Expoen erausgeholl ginn.

Doriwwer eraus erreechen a sensibiliséiere mer mat der Digitaliséierung e méi breede Public, dat ass och vu menge Virriednerinne gesot ginn. Ech denken do zum Beispill un eng exzellent digital Virstellung vun der Entwécklung vum Veianer Schlass vun der Réimerzäit iwwert d'Mëttelalter bis haut, dat an enger Expo 2018 am naturhistoresche Musée am Stadgronn. Ech war se eng kéier nomëttes kucken, am Abrëll muss et gewiescht sinn, ëm dës Zäit, jo, dat an der Zäit an ënnert der Regie vum Kolleg Guy Arendt.

Ech denken och un den digitale Lexikon, deem déi ganz Diversitéit vun eiser Konschtzeen presentéiert an dee reegelméisseg à jour gesat gött. A senger Ried zum 125. Gebuertsdag vum Cercle artistique de Luxembourg, vum CAL, sot deem säi President Folgendes, ech zitieren: „Der Lëtzeburger Konschtwelt feelt virun allem eng Plaz, en Archiv, eng Struktur, op där och d'Ierwe vun de Kënschtler kann erfaasst ginn. Doriwwer eraus misst e Kënschtlerlexikon opgebaut ginn. An d'Kënschtler an hir Wierker missten och an de Schoulen en Theema ginn. Mir brauchen och eng Plaz, wou eis jonk Kënschtler an déi confirméiert hir Wierker engem gréissere Publikum reegelméisseg zougänglech kënnen maachen.“

Jo, vill Chantiere stinn deemno nach op. A viles bleift nach unzeschwätzen, wat mer am Kader vum Kulturentwécklungsplang a senger weiderer Entwécklung am A behale müssen.

Am Fokus sti verschidde Chantieren, wéi zum Beispill mat Hëllef vun der Kultur d'Integratioun an déi sozial Kohäsioun fërderen a verdéiwen, well d'Multikulturalitéit ass spéitstens zanter dem spéide Mëttelalter, zanter d'Burgunder eis 1443 eruewert hunn, wann een dat esou soe kann, eng Stärkt vu Lëtzebuerg an en Deel vun eiser Eegenaart an eiser Geschicht. Kultur hëllef, Brécke queesch duerch d'Gesellschaft ze bauen. Dat geschitt duerch d'Digitaliséierung, awer och duerch Manifestatiounen, déi zum tèschemëschlechen Dialog bäidroen, och a grad duerch grouss Eventer wéi Esch2022, wou mer nees op der europäescher Landkaart als Kulturland, dat international vernetzt ass, ze gesi sinn an esou net nëmme Mënschen zesummebréngen, ma eist Land och als attraktive Standuert visibel maachen. Meng Fraktioun ass drun interesséiert, datt dat europäesch Kulturjoer och no 2022 Spueren am Süde vum Land hannerléisst, an datt d'Kultur- an d'Kreativwirtschaft laangfristeg vun dësem Highlight kënnen profitéieren.

Ech wëll dofir gären herno dem honorabele Kolleg Pim Knaff e puer Minutte vu menger Riedezäit iwwerloossen, ...

■ **Une voix.** - Nëmmen e puer?

■ **M. André Bauler (DP).** - ... fir zousätzlech iwwer Esch2022 an déi kulturell Dezentraliséierung ze schwätzen. Et bleiwen der nach eng Rei, ech kann de Pim Knaff berouegen.

Eng aner Baustell, déi ech an deem Kader kuerz wéilt ervirbréngen, ass d'Verdeiwung vun der Zesummenaarbecht tèscht den ëffentleche Bibliothéiken - an ech soen dat hei ënnert dem Contrôle vum honorabele Gusty Graas, sengeszechens landbekannte President vun der Union luxembourgeoise des bibliothèques ...

■ **M. Gusty Graas (DP).** - ... publiques.

■ **M. André Bauler (DP).** - ... publiques.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. André Bauler (DP).** - Déi ëffentlech Bibliothéike spillen eng wichteg Roll an der Fërdierung vun der Kultur. An engem klengen Land wéi Lëtzebuerg ass et sënnvoll, fir Ressourcen ze bündelen an d'Zesummeschaffen tèscht de Bibliothéike weider ze verdéiwen. Mir sollen och studéieren, a wéi eng Beräicher den Déngscht un de Lieser verbessert ka ginn, denke mer nëmmen un Navetten tèschent Stad a Land, fir onnéideg Deplacementer vun den interesséierte Lieser ze vermeiden.

D'Bibliothéiksgesetz sollt eiser Meinung no vun Zäit zu Zäit enger kritescher Analys ënnerzu ginn, virun allem am Hibleck op déi administrativ Vereinfachung.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. André Bauler** (*DP*).- E weideren Aspekt, deen een net dierf vernoléissegan, wann d'Zil soll sinn, d'Kultur als Ganzt ze stäerken, ass d'Sensibiliséierung, d'Education un eng Formatioun duerch d'Kultur. Chancëgläichheet a Bildungschancë fir all Kand sinn der DP besonnesch wichteg, dat brauch een net extra ze betounen. An e Musée ze goen ass awer leider net fir all Kand selbstverständlech. Et muss een och bedenken, datt net all Kand vum Elterrenhaus fir dat Kulturellt sensibiliséiert gëtt. Dofir ass et ëmsou méi wichteg, fir am Schoulprogramm an och am Kader - an d'Octavie Modert hat dat och preziséiert - vu parascolairen Aktivitéiten, Kulturelles systematesch anzebréngen.

Da muss et och geléngen, deene Jonken déi eenzel Beruffer an Zukunftsperspektiven am Kultur- a Kreativberäich méi nozebréngen, grad während der Pandemie. Well soss riskéiere mer, eng ganz Generatioun vun zukünftege Kulturschaffenden ze verléieren.

Eng verstärkt Zesummenaarbecht tëscht de Schoulen, de parascolaire Strukturen an den Acteuren aus der Kulturzeen droen derzou bäi, de Virwëtz weider ze stimuléieren a Loscht op Kulturelles ze maachen.

Datt eng Galerie fir zäitgenëssesch Lëtzebuurger Konscht entstoe soll, ka meng Fraktioun nëmmen begrëssen. Dat war jo eng Iddi vu menger politescher Bluttrupp.

Datt déi ugekënnegt Galerie fir zäitgenëssesch Lëtzebuurger Konscht oder Kënschtler net an dat fréiert Gebai vun der Nationalbibliothék - den ale Kolléisch, wéi nach Eenzelner soen - soll kommen, dat muss ech esou akzeptéieren. Ech kann deenen Diddelenger dat och vergonnen, datt si mat dëser neier Institutioun ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo** (*LSAP*).- Jo.

■ **M. André Bauler** (*DP*).- ... begléckt solle ginn.

Ech wier awer méi wéi dankbar, wann d'Madamm Minister och un aner Géigende vum Land géif denken, wa mer iwwer nei kulturell Instituter a Gebaier schwätzen. Well am Kulturentwécklungsplang gëtt jo grad vun enger kultureller Dezentraliséierung geschwat. Firwat soll dann net ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo** (*LSAP*).- Här Bauler, ...

■ **M. André Bauler** (*DP*).- ... och esou en Institut, firwat soll net ... Här Di Bartolomeo.

(Interruption par M. Mars Di Bartolomeo)

Ass et dréngend, Här Di Bartolomeo?

■ **M. Mars Di Bartolomeo** (*LSAP*).- Här Bauler, Dir kritt Filmstudioen!

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Mir loosse eis iwwerraschen, Här Di Bartolomeo. Mee mir si frou, datt mir awer elo schonn an lech een Alliierte fonnt hunn. Dat ass eng Solidaritéit tëscht Süden an Norden. Ech soen lech Merci derfir.

(Hilarité)

Firwat soll dann net och en Institut an den Norde kommen? Wat schwätzt dergéint?, froen ech mech. Den Terrain aleng kann awer net de Problem sinn, fir datt esou en Institut net och an de ländleche Raum kéint kommen. Ech denke perséinlech dann och nees un e Musée, sidd mer net béis, Madamm Minister, mee un e Musée d'art religieux, deen een an Ofsprooch mat de Glawensgemeinschaften an de Gemenge kéint amenagéieren, ...

(Brouhaha)

... firwat net an engem Gebai, dat net méi kulturell - kulturell! - genotzt gëtt. An Zukunft wäerte mer där jo eng Rei kréien.

Léif alleguer, ...

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- ... Massendénger.

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Dir iert lech all Kéier, Här Clement. Ech war a mengem Liewe weeder Massendéier, Massendénger, pardon, ...

(Hilarité)

... Massendénger, ...

(Hilarité)

... nach Chouerbouf, wéi Der dat déi leschte Kéier preconiséiert hutt.

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Et wär och e komesch Massendéier ginn!

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Ech hat nach ni mat der Mass ze dinn.

■ **Une voix.** - E Massendéier!

(Hilarité)

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Léif alleguer, d'Pandemie ass net eriwuer! Souwéi a villen aneren Dossieren, musse mer och ...

(Brouhaha général)

... am Dossier KEP kontinuéierlech weiderschaffen. Kultur ass eppes Lieweges an d'Politik soll dat kulturellt Liewe féideren, ënnerstëtzen, begleeden, ouni sech awer an d'Kreativitéit vun de kulturschaffende Leit anzemëschen.

D'Pandemie huet eist Liewe verännert a leider wësse mer och nach net genau, wat déi nächst Méint a Joren eis bréngen. Dofir ass et awer an der Kulturzen ëmsou méi wichteg, den engagierten Dialog mat allen Acteure weiderzeféieren an op dëser Schinn och weider um Plang ze schaffen.

Datt dat, wat um Pabeier steet, och enges gudden Daags Wirklechkeet muss ginn, dat versteet sech vum selwen. Meng Fraktioun steet op jidde Fall zu 100 % hannert dësem Projet a wënscht vill Freed an Zefriddenheet beim Ëmsetzen. Well op d'Ëmsetze kënnt et leschten Enns un - ganz nom Motto: „Just do it, but do it!“ An an deem Sënn soen ech lech Merci fir d'Nolauschteren.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci villmools, Här André Bauler. An deen nächste Riedner ass déi honorabel Madamm Simone Asselborn-Bintz. Madamm Asselborn-Bintz, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Simone Asselborn-Bintz** (*LSAP*).- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ier ech ufänken, wéilt ech direkt der Rapportrice, der Madamm Djuna Bernard, en décke Merci soe fir hir Rapporten. Hire schrëftleche Rapport ass ganz flott opgebaut an iwwersiichtlech, soudass dat sech och ganz gutt liese léisst - merci derfir.

Merci och fir déi flott Entrevuen, déi mer an der Kommissioun haten a wou mer en Abléck an déi eenzel Institutiounen kruten an awer och Gespréicher mat den eenzelnen Acteuren a Kulturschaffende konnte féieren. Dat huet engem wirklech gehollef, en allgemengt Bild vun der Situatioun, och speziell während der Covidkris, ze kréien.

Mäi Merci geet awer och un d'CSV-Fraktioun, déi u sech den Ustouss ginn huet, fir dës breet Diskussioun iwwert de KEP ze féieren.

Et ass natierlech praktesch onméiglech, hei op all eenzelne Punkt vum Kulturentwécklungsplang anzegoen, dee jo aus eelef Kapitele besteet an aus verschiddenen Domäne wéi Patrimoine, Recherche, Gouvernance oder Education, fir nëmmen déi ze nennen, a wou jo och an engem Dokument 62 Recommendationen festgehale gi sinn. Dëst alles ass jo opgrond vu ganz villen Entrevuen an och vun Assisen ausgeschafft ginn, wou vill Kulturschaffend konnten deelhuelen an hiren Input matdeelen.

Dëse Prozess ënnerstëtze mir als LSAP a fannen dee Wee richtege a wichteg. De Prozess ass jo natierlech och keen Ofschloss - an dat huet d'Präsidentin och am Ufank gesot -, mee soll konsequent weidergeféiert ginn, am Zesummespill mat allen Acteuren. An esou ass dat jo och vum Kulturministère ugeduecht a geplangt. An ech wéilt elo hei op e puer spezifesch Punkten agoen.

Éischens de Patrimoine culturel: D'Reform vum Gesetz vum Patrimoine ass jo amgaangen a wäert och geschwé finaliséiert ginn. Ech wëll och elo hei net ze vill dorop agoen, well mir wäerte jo nach sécherlech Geleeeënheet kréien, hei am Haus doriwwer ze schwätzen. Op jidde Fall sinn awer néng Recommendationen gemaach ginn am Kader vum Patrimoine culturel.

Eng gutt Initiativ ass, fir méi, soe mer, Stockageraum ze kréien, fir Kulturgutt, Kollektiounen opzebewahren. Mir brauchen onbedéngt en nationalen Depot. An zu Diddeleng um Site NeiSchmelz, dat hu jo och scho meng Virriedner gesot, kéint dat jo elo realiséiert ginn. Souguer de Finanzminister huet en Dënschdeg iwwert dëse Projet vun der NeiSchmelz zu Diddeleng geschwat a gesot, dass am PRR 24 Milliounen kënne vun der Europäescher Kommissioun kommen, wat jo dann och der Kultur zeguttkënnt, net alleguer, mee op jidde Fall e Stéck dovunner.

Wéi gesot, d'Erhalen an d'Opbeware vun eise nationalen Kulturgutt ass immens wichteg a muss an Zukunft och weider ënnerstëtzt ginn.

Zweetens: de Statut vum Artist. Här President, den Artist steet am Mëttelpunkt vu villem, virun allem, wann een eng attraktiv an dynamesch Kulturzeen an engem Land wéi Lëtzebuerg huet. Den Artist ass keen Aarbechter am klassesche Sënn, mee den Artist ass den Ursprung vun enger gesellschaftlech immens wichteger Aarbecht. De Komponist Robert Schumann huet dat esou ausgedréckt: „Licht senden in die Tiefe des menschlichen Herzens - des Künstlers Beruf.“

Den Debat vum Statut vum Artist handelt also net nëmme vun der Fro, wéi een d'Roll vum Kulturschaffenden als Source vun der Innovatioun an der Kreativitéit vun der Gesellschaft ka reaffirméieren, dësen Debat handelt och vun deem, wat d'Gesellschaft de Kulturschaffenden kann zrëckginn, fir dass si och zum Beispill a Krisenzäite wéi deenen heiten duerch hir Aarbecht a mat hirer Aarbecht bestoe kënnen.

Fir eis ass d'Kultur net nëmmen e Käschtepunkt, neen, si ass e vitale Secteur vun enger diversifizierter Economie. Wann een eng Kéier e Bléck an d'Vergaangenheet wot, da mierkt een, wéi dynamesch d'Kulturproduktioun zu Lëtzebuerg ass: D'Zuel vun den Artistes professionnels indépendants huet sech an deene leschten 20 Joer vervéierfacht. Op

den 1. September 2020 - ech hunn do e bësse méi al Zuele wéi d'Präsidentin virdrun - ziele mer 85 Leit an deem Statut. Interessant ass och ze bemierken, dass mat 53 % Fraen a 47 % Männer u sech béid Geschlechter relativ equilibriert vertruede sinn. Dëse leschte Constat, deen zielt och fir d'Intermittents du spectacle, där mer op den 1. September 2020 net manner wéi 202 zielen.

Ënner béide Statuten ass een natierlech permanent engem wirtschaftlechen a soziale Risiko fir seng eegen Existenz ausgesat. Mat der globaler Pandemie ass den Artist, wéi mer all wëssen, natierlech an engem besonnesche Mooss beträff; Prekaritéit ass méi dacks zur Realitéit vun Einzelne ginn.

Ech wëll awer zu der Zuel vun den Artistes professionnels indépendants eppes bemierken: Mir hunn op 2018 gekuckt 12.200 Leit, déi am kulturelle Secteur schaffen. Dovunner schaffen 2.100 an den Activités artistiques an am Spectacle. Do stellt sech fir mech dann awer d'Fro, wéisou dann nëmme 85 Kulturschaffend de Statut vum Artist hunn. Do wier et jo awer eventuell ubruecht, eng méi fundéiert Analys ze maachen a gegebenefalls dëse Statut ze promouvéieren an och méi spezifesch fir dëse Statut ze sensibiliséieren.

Wann de Staat d'Artisten an d'Createure wëllt ënnerstëtzen, da muss en och d'Konditiounen fir d'Entwécklung an d'Entfaltung vun de kulturellen an artistesche Beruffer schafen. Als LSAP ass et eis immens wichteg, dass et a Covidzäite grad wéi och an normalen Zäite fir Artisten eng sozial Stäip gëtt. Ouni hir Aarbecht wier eist Land dach e gudde Krack méi aarm: méi aarm un Originalitéit, méi aarm u kriteschem Geescht, méi aarm u gesellschaftlechem Austausch a Kohäsioun.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Simone Asselborn-Bintz** (*LSAP*).- An Zäiten, wou den Accès zur Kultur ageschränkt war, ass et vill méi Leit opgefall, wéi d'Kultur eis dach feelt. Wéi wichteg ass eis dach en Owend am Theater, am Kino oder am Concertssall. Eisen Alldag ass méi roueg, awer manner faarweg ginn.

Et geet awer net nëmmen drëms, fir d'Leit ze beschäftegen, ze ënnerhalen. Neen, Kultur ass eng Necessitéit fir eis Gesellschaft, well de gesellschaftlechen Debat an och den Austausch, deen hei stattfënnt, ass eeben och duerch eis villfältig Kultur méiglech.

Ier ech bei mäin drëtten Punkt vun den Hëllef kommen, wollt ech op déi nei Diffusioun vu Produktiounen a kulturelle Manifestatiounen kommen. Dës nei Form vun Diffusioun vu Kulturevenementer geschitt jo haaptsächlech iwwert d'Internetplattformen. An hei ass et wichteg, dass mer déi EU-Direktiv iwwert d'Droits d'auteur séier an en nationaalt Recht ëmgesat kréien an dat op eng Aart a Weis, dass d'Suen net majoritär bei de Big Player vum Internet hänke bleiwen.

Fir un d'Aiden ze kommen, do ass et richtege, dass dat souwuel fir d'Artistes professionnels indépendants wéi och fir d'Intermittents du spectacle u Konditiounen gebonnen ass: dass ee muss zënter méi wéi sechs Méint bei der Sécurité sociale ugemellt an an enger Pensionskeess assuréiert sinn. D'Artisten därfeen ënner kengen Ëmstänn duerch d'Netz falen.

Et muss ee fairerweis awer och soen, dass d'Artiste besonnesch drënner leiden, dass d'sozial Cotisatiounen hei zu Lëtzebuerg fir déi Fräischaffend wirklech héich sinn. Et gouf awer gehollef an et gëtt och nach gehollef: 2019 si méi wéi 3 Milliounen Euro aus dem Fonds social culturel un Hëlfelefen ausbezueelt ginn. Dës Zuel weist jo ganz kloer a ganz konkreet, dass d'Regierung d'Kulturschaffend als wichtige Partner ugesäit.

2020 hunn 93 Artiste vun der Aide sociale Gebrauch gemaach. De Gesamtmontant vun den Aidé läit bei ronn 1.021.000 Euro. An am selwechte Joer hunn 214 Intermittents du spectacle ronn 3.113.000 Euro ausbezueelt kritt un Indemnitéite wéinst onfräiwëlleger Inaktivitéit.

Et ass fundamental, dass d'Politik sech reegelméisseg soll a muss a Fro stellen. D'Gesetz vum 19.12.2014, wat d'Hëllef fir d'Artisten definéiert, ass am Kader vun enger breeder Consultation publique diskutéiert ginn. Un Ufank u war d'Zil, dass déi concernéiert Acteuren hir Virstellung vun dem beschtméiglechen Accompagnement matdeele kéinten. Dëst ass och kloer esou an der Recommendation 23 vun KEP festgehale ginn. D'Recommendatioun ass zu dësem Zäitpunkt zu 35 % ëmgesat ginn a mir hunn eis och de 24. September 2020 zu dësem Sujet an der Kulturkommissioun austauschen kënnen.

Dir Dammen an Dir Hären, fir eis ass et och kloer, dass d'Kënschtler déi néideg Raimlechkeete brauchen, fir ze schaffen a sech ze entwéckelen. Zum Beispill konnt d'Associatioun vun den Artistes plasticiens am Februar dëst Joer un Verluerekascht 30 Artiste Raimlechkeeten ubidden, insgesamt si 45 Ateliere op deem Site. Bei der Bananefabrik soll ee Container bäigesat ginn, fir d'Aarbechtskonditiounen vun de Kënschtler ze ver-

besseren. De Centre national pour résidences d'artistes wäert am Neimënster ugesidelt ginn. An an enger mëttelfristeger Perspektiv wäert jo och d'Afektatioun vun der Villa Louvigny fir d'Kultur nei Raim bidden.

An deem Kontext ass et och wichteg, dass déi Raimlechkeeten am ganze Land solle verdeelt ginn an net nëmmen op enger Plaz konzentréiert solle bleiwen. Dezentraliséierung ass hei d'Wuert. D'Résidence-mission fir e Kollektiv vun Artisten an der Annex vum Schloss Buerglënster ass hei e gutt Beispill. A perséinlech kennen ech och nach e Schloss aus menger Gemeng, wat sech do och ganz gutt géif eegenen.

(Hilarité)

Dat passt elo heihinner.

De véierte Punkt ass d'Education. Här President, wann ech virdru gesot hunn, dass de Kënschtler fundamental fir eis Gesellschaft ass, da musse mer eis awer och d'Fro stellen, wéi mer säi Rôle dann an enger breeder Gesellschaft vermëttelen. D'Sensibiliséierung um Rôle vum Kënschtler a vun de Perspektiven am Secteur si virun allem bei deene Jonken essentiell - dat, wa mer och wëllen den Nowuess am Secteur garantéieren.

Konscht a Konschterzéiung sinn awer nach vill méi: An engem Bericht vun 2014 vum Här Paul Dell - dat ass e Chercheur an Unisdozent vun der visueller Konscht hei zu Lëtzebuerg -, hunn ech hei de heite gelies, wou en zwee franséisch Politiker zitéiert: « L'éducation artistique et culturelle concourt à la formation intellectuelle et sensible des enfants et des jeunes. Elle vise à l'acquisition de compétences spécifiques dans les domaines artistiques enseignés ; elle joue un rôle essentiel en matière de valorisation de la diversité des cultures et des formes artistiques. Elle contribue à la formation de la personnalité et est un facteur déterminant de la construction de l'identité culturelle de chacun. L'éducation artistique et culturelle renforce la dimension culturelle dans l'ensemble des disciplines ; elle permet l'acquisition de compétences transversales mobilisables dans d'autres domaines d'apprentissage. Elle conforte la maîtrise des langages, [...] en développant les capacités d'analyse et d'expression. Elle prépare ainsi au choix et au jugement, participe à la formation d'un esprit lucide et éclairé, et concourt à l'apprentissage de la vie civique et sociale. Ainsi comprise, l'éducation artistique et culturelle englobe et dépasse le domaine des enseignements artistiques proprement dits qui sont, à l'école, de la responsabilité de l'éducation nationale. Elle s'étend à l'ensemble des domaines des arts et de la culture, entendu comme cet héritage commun, à la fois patrimonial et contemporain, qui participe pleinement de la culture humaniste. Elle concourt enfin au renouvellement des publics et des institutions culturelles ». Dat bestätegen och d'Recommendatiounen 41 bis 46 aus dem KEP.

D'Konschterzéiung an der Schoul an och d'Kollaboratioun tëscht dem Kultursektor an de Schoule besteet, mee si ass naturgeméis staark ofhängeg vum gudde Wëlle vun den Enseignanten. Dofir ass et immens wichteg, den Akzent op d'Formatioun ze setzen. Et ass jo ugeduecht an der Recommendation 46, d'Offer vun der Formation culturelle vun der Uni.lu auszewäiten, an dat ass an eisen Aen och ganz wichteg.

Och d'Recommendatioun 44, d'Schafe vun enger Médiation culturelle - wou et jo géllt, de Lien tëscht de kulturellen Associatiounen an dem IFEN ze kréie fir méi eng grouss Sensibiliséierung vun den Enseignanten an och de Kandidate fir Enseignanten -, ass wichteg. Kultur kann a villen Disziplinne matagebonne ginn a limitéiert sech net just op d'Education artistique.

Et hunn och am Kader vun der Recommendation 42 eng Rei Entrevuen tëscht dem Kulturministère an der Theaterfederatioun stattfonnt, fir e Plan de travail auszeschaffen. Dat kéint och nach méi breet diskutéiert ginn. D'Plattform kulturama.lu ass jo schonns eng flott Initiativ, déi hei entstanen ass a wou de SCRIPT, a Kooperatioun mam Kulturministère, d'Beräicher vun der kultureller Bildung a vun der Kulturvermëttlung an der Schoullandschaft weider férdert an Initiativen ënnerstëtzt, déi kulturell Voleten an de Schoulen uviséieren - eng super Saach an eisen Aen.

Eng aner Iddi kéint och sinn, dass een zum Beispill eng Theateropféierung um obligatoresch Programm an de Lycée kéint ginn. Ech kéint lech och elo vu menge perséinlechen Erfarungen erzielen, wéi ech am Lycée zu Esch Theater gespillt hunn. Dat huet mech wirklech geprägt an ech hu ganz vill Iwwerleeungen do matgeholl an dat huet och ganz vill mäi Wiesen uitgemaach.

E kleng Bemoll ass awer hei, dass d'Iwwerleeung vun der Éducation artistique et culturelle nach net ganz richtege an der nonformaler Bildung ukomm ass. Fir eis ass dëse Beräich grad esou wichteg wéi de schouleschen, an hei kann een d'Kanner souguer nach eventuell méi um kulturelle Plang sensibiliséieren a kulturell erzéien.

D’Kanner léiere virun allem duerch hir eegen Aktivitéiten, dat gëllt och fir d’Uneegnung vu Kompetenzen am Beräich vun der Konscht a vun der Kultur. Dat huet wuel eppes mat Verstoen ze dinne, mat Wouerhuelen, awer och mat Erliewen a Gestalten, mat ästheteschem Empfannen a mat Kreativitéit. Et geet dobäi net nëmmen ëm de Stellwäert vun der Kultur, mee vill méi ëm de Wunsch an d’Bestriewen, dass déi beräicherend fir Kanner a jonk Leit soll sinn.

Ech ginn et gären zou: A mengen Aen ass d’kulturell Bildung wirklech en Deel vun der Allgemengbildung, an dat muss ee schonn am fréien Alter ugoen. Keng Fro, et geet och vläicht ouni Konscht a Kultur bei Jonken an och soss, mee wann ee Konscht als e relevanten Deel vun eise visueller Ëmfeld gesäit, da fënnt een et nëmmen normal, si aus verschiddene Perspektiven ze betruechten: sief et aus akadeemescher Siicht, aus genësserlecher Siicht, aus kommerzieller Siicht, aus den Ae vun engem Laien oder engem Expert a firwat och net aus den Ae vun engem Kand!

Wuelverstanen ëmfaasst de Begrëff Kultur nieft Konscht, Literatur a Musek ganz villfälteg Beräicher wéi Medien, Theater, Muséepädagogik, Architektur, Danz, Film, bildend Konscht, Zirkusarbecht, Video oder Fotografie. Villes leeft am Beräich vun der kultureller Bildung scho gutt bei eis hei am Land. Ech denke beispillsweis un déi vill Workshope fir Kanner an eisen nationale Muséeën oder un den nationale Kaderprogramm zur nonformaler Bildung am Kanner- a Jugendalter, wou et spezifesch Dispositiounen gëtt an de Beräicher Ästhetik, Kreativitéit, Konscht a Kultur.

Mee, well et och net verbueden ass a souguer erwünscht ass, op anere Plazen no gudde Beispiller ze kucken, hunn ech hei e puer Pisten opgelëscht, déi och eng Inspiratioun an en Usporn fir eis kënnen sinn.

Den internationale Kannerkonschtmusée zu Oslo an Norwegen, wou Konscht vu Kanner a Jugendlechen aus iwwer 180 Länner gewise gëtt a wou een d’Konschtwelt mat den Ae vun de Kanner kann erliewen, ass ee Beispill.

En anert Beispill ass de Museumscurriculum an Nordrhein-Westfalen, dat ass méi genee am däitsche Musée zu Bonn, mat deem fir all Grondschoulen, vun der éischter bis der véierter Klass, Muséevisitten inklusiv Virbereedungsmaterial Partie intégrante vum Léierprogramm sinn. Muséekompetenz deemno als Basis fir eng Participatioun vun alle Kanner un engem kulturelle Bildungskonzept. Dat Ganzt mam Zil, dass d’Kanner sech Kompetenzen am kulturelle Beräich uneegne sollen a bei hirer perséinlecher Entwécklung zu Notze maache kënnen.

An dann hunn ech nach ee Projet fonnt, dee „Jugend ins Museum“ heescht, zu Lübeck, wou Muséeën als ausserschoolsch Plaz genotzt ginn, fir Kanner a Jonken am extrae Schoufäch „Kultur aktiv“ Wëssen ze vermëttelen a si an hirer perséinlecher Entwécklung ze fërderen. All d’Schoule maache mat, an déi Jonk si begeeschtert!

Fazit: Kulturell Bildung fërdert d’Participatioun um kulturelle Liewe vun eiser Gesellschaft. Si dréit bei jonke Mënschen derzou bäi, hir eege Perséinlechkeet ze entwëckelen an hir Kreativitéit ze fërderen.

Mäi fënnfte Punkt ass méi allgemeng gehalen. Do wëll ech lech soen, dass mer grondsätzlech musse vun enger total vereelzter Virstellung ewechkommen, dass eng staatlech Hëllef vum Artist als Aide sociale geféiert gëtt. An do si mer, mengen ech, eis och all eens, an dat hu mer och schonn esou beschwat. Eis Gesellschaft brauch Kultur op d’mannst esou staark wéi d’Kulturzeen d’Gesellschaft brauch.

Als LSAP begrësse mer dann och, dass de Kulturministère sech oppe weist, fir d’Période de référence bei den Artistes professionnels indépendants ouni entsprechemdem Universitätsstudium vun dräi op zwee Joer erofzesetzen.

Mir sinn, wat d’Intermittents du spectacle ubelaangt, der Iwwerzeegung, dass een d’Definitioun vun den Aktivitéiten, déi am Kader vum Calcul vun de Schaffdeeg als sollt kënnen ugerechent ginn, an deem Sënn iwwerdenke sollt, dass méi Aktivitéite kënnen mat ugerechent ginn.

Weider si mer als LSAP och der Meenung, dass et fir en Intermittent du spectacle ze restriktiv ass, de Genoss vu staatlecher Hëllef un d’Konditioun wëhlen ze bannen, manner Deeg am Joer fir eng zweet Aktivitéit dierfen ze huele wéi fir déi kulturell Aktivitéit. Well grad an dësen Zäite muss ee realistesch bleiwen an den Intermittenten déi néideg Flexibilitéit loosse.

Et gëtt och vusäite vun den Intermittenten zu Recht ëmmer erëm betount, wéi vereelt den obligatoresche Carnet ass. Hei misst et am 21. Joerhonnert méiglech sinn, eng méi benotzerfrëndlech a wa méiglech digitaliséiert Léisung ze fannen. Heiansdo féiert de physesche Carnet doriwwer eraus a monche Fäll zu Problemer fir den Intermittent, dass hie scho laang ugefaangen huet mat schaffen, ier hien de Carnet kritt huet.

Begrëssenswäert ass awer, dass ee mëttlerweil op guichet.lu d’Datume vun der Commission consultative fënnt; dës Kommissioun, déi iwwert d’Demande fir eng Indemnisation am Kader vun der Inaktivitéit vun den Intermittents du spectacle befënt. Dat ass wichteg, fir dass déi Kulturschaffend eng méi transparent Vue op d’Prozedure kréien.

Mir begrëssen als LSAP och ausdrécklech, dass d’Recommandatioun 15, fir d’Subventionspolitik am Kultursecteur méi transparent no objektive Krittären ze gestalten, um gudde Wee ass, Realitéit ze ginn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, d’Kultur lieft natierlech och vu grenziwwerschreidenden Echangingen tëscht de Leit. D’Schafung vun engem Établissement public nom Typ Arts Council ass d’lescht Joer gutt virukomm mat der Konventioun tëscht der ASBL Kultur:LX an dem Kulturministère am Oktober. A meng Virriedner hunn dat jo och schonn ervirgehuewen.

Et ass wichteg, dass d’Lëtzebuerger Kulturzeen mat hirer Diversitéit och am Ausland e gewëssene Rayonnement kritt. Mam Schafe vun dësem Établissement public suerge mer fir eng besser koordinéiert Promotioun am Ausland vun de verschiddene Kultursecteuren an Acteuren.

Ech wäert elo eng Kéier d’Aarbecht ervirhiewen, déi vun eisen Ambassaden am Ausland gemaach gëtt fir d’Promotioun vun de Lëtzebuerger Kënschtler.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Simone Asselborn-Bintz (LSAP).** - Net manner wéi siwen Ambassaden hunn en Departement, wat der Kultur dediéiert ass. Den héije Stellwäert vun eise Lëtzebuerger Patrimoine iwwer eis Grenzen eraus ze weisen an ze promovéieren ass wichteg a gëtt jo och reegelméisseg gemaach. E Beispill, wéi räich eis Lëtzebuerger Konscht ass, konnt een och rezent gesinn an der Ausstellung zu Stroossen, wou honnert Joer Lëtzebuerger Konscht gewise ginn ass.

A „Let’s make it happen“ huet iwwregens och e ganz staarke Kulturvolet.

Här President, ech wëll awer op dëser Plaz och net mëssen, am Kader vum Kulturentwécklungspang e puer Wierder iwwert d’Kulturhauptstad Esch2022 ze verléieren. Sait 1995 an och 2007, do wou Lëtzebuerg och Kulturhauptstad war, huet eist Land ee reegelrechte Boom erlieft. Eis Kënschtler, eis Konscht an och eis Infrastrukture konnten sech op enger internationaler Landkaart placéieren.

An dat erhoffe mer eis och elo all fir 2022, wou jo eelef Südgemengen zesumme mat aacht franséische Gemenge vum Pays Haut Val d’Alzette ee gemeinsame Projet realiséieren. Hei hu mer elo déi eenzegartege Geleeënheet, eise Potenzial, eis kulturell Landschaft, eise kulturelle Patrimoine no bausse ze weisen an als Instrument fir en nohaltege Boosting vun eiser Kulturzeen ze notzen. An als Suessemer freeën ech mech wirklech op dat nächst Joer!

(*Interruption*)

Net nëmmen als Suessemer, mee och, ech mengen, dee ganze Süden an d’ganz Land wäert sech freeën. Mee ech sinn awer e bëssen houfreg op eis, well mer matmaachen.

Ier ech zum Schluss kommen, wéilt ech awer nach gären e Wuert zum Benevolat an zum Amateurberäich soen. Ech weess, dass de KEP 1.0 virun allem déi professionell Beräicher vun der Konscht a professionell Artisten ëmfaasst. Ech weess awer och, dass eng diversifiéiert Kulturzeen och Amateure brauch, déi sech kënnen a sollen ausdrécke kënnen an hir Konschtberäicher ausliewe sollen. All professionellen Ateur, Museker, Moler oder Kënschtler allgemeng huet eemol kleng - sief et doheem oder an engem Amateurveräin - ugefaangen.

Wéi gesot, ech wëll elo net alles hei an een Dëppe geheien, mee ech sinn iwwerzeegt, dass mer ganz vill Amateürkënschtler am Land hunn, déi hiren Deel derzou bäidroen, dass eist Land och um kulturelle Plang e ganz räicht Land ass. Déi professionell Kulturzeen an den Amateurberäich si keng Géigesätz, mee si ergänze sech. Virun allem ass et eis als LSAP wichteg, dass Kultur net als elitär verstane gëtt. Kultur soll jiddwerengem zougänglech bleiwen. Kultur ass eis keng Rechenschaft schëlleg, mee si muss verständlech si fir jiddwereen. Net alles an der Kultur muss der breeder Mass gefalen, mee d’Kultur soll déi ganz Gesellschaft kënnen integréieren, se zum Nodenke bréngen, hire kritesche Geescht erausfuerderen. An dofir ass et och wichteg, dass mir do, wou de Grand public mat der Kultur a Kontakt kënt - ob am Musée, Theater oder anzwousch anescht -, eng diversifiéiert Offer vu verschiddene Genrë kënnen ubidden.

Vläicht ass et awer och noutwendeg, heiansdo e Schratt méi wäit ze goen, andeems een d’Kultur direkt bei d’Leit bréngt. Kultur soll och dierfen den Espace public anhuelen, fir dass d’Leit am Alldag mat Konscht kënnen a Beréierung kommen. Konkreet heescht dat also zum Beispill, op ëffentleche Plazen Konscht ausstellen. Dat gëtt jo och gemaach. An ech erënneren hei zum Beispill un e Lëtzebuerger

Artist, deen e ganzt Duerf zu engem Konschtprojet gemaach huet - Koler, fir et net ze nennen. Hei gëtt et och nach ganz kloer aner Beispiller a Gemengen, wou am ëffentleche Raum Konscht gewise gëtt oder gemaach gëtt.

Dass d’Leit sech fir Konscht am Espace public begeeschtere kënnen, weisen zum Beispill d’Diskussionen an déi Faszinatioun, déi de Banksy ausgeléist huet. Dëse brittesche Streetart-Kënschtler, dee seng Identitéit bewosst wëllt am Hannergrond loosse, thematiséiert mat senger Schablounen-Graffiti politesch Theeme wéi Ëmweltverschmutzung, de Brexit oder den Émgang mat Flüchtlingen. Sāi Wierk „Baloon Girl“ huet sécherlech eng Plaz am kollektive Gediechnis vun der Kultur fonnt.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, mir brauchen eng Visioun vun der Kultur, déi de richtegen Equilibre fënt tëscht enger emanzipativer Kultur - duerch eng kulturell Citoyennetéit, duerch Bildung an Inklusioun - an enger wirtschaftlecher Entwécklung - duerch Tourismus, duerch Kreativindustrie - an och enger rekreativer Kultur, déi zum Wuelbefanne vun eis alleguerter bäidroen kann.

Erlaabt mer, zum Schluss de Robert Krieps ze zitieren: „Kultur macht frei. [...] Damit hätte die Befreiung vom Konsumzwang, vom Berieselungsdasein, vom Objekt bereits begonnen. Mitgestalten, Verantwortung tragen, bewusstes Handeln bedeutet mehr Freiheit von den wirklichen oder angeblichen Zwängen. Es ist Aufbegehren gegen Treibenlassen und Manipulation. Kultur fördern heißt, den Menschen ehren. Kultur gestalten heißt, mehr Mensch sein“.

Ech soen lech Merci fir d’Nolauschteren.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Madamm Asselborn-Bintz. An den nächste Riedner ass déi honorabel Madamm Josée Lorsché. Madamm Lorsché, Dir hutt d’Wuert.

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - Villmools merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, national Strategiepabeiere vun enger Kulturministerin oder engem Kulturminister gouf et der zu Lëtzebuerg nach net vill. Mam KEP sinn et der am Ganzen dräi. Den Historique vun deene Pabeieren ass net oninteressant, virun allem, well e weist, wéi schweier d’Kultur et huet, sech am ëffentlechen Debat ze haapten.

An dofir wëll ech fir unzefänken e kuerzen Historique vun deene Pabeiere maachen. Den Ufank vun de strateegesche Pabeieren huet de fréieren Educatiouns- a Kulturminister Robert Krieps gemaach - dee jo och elo grad vum Simone Asselborn-Bintz zitéiert ginn ass -, dat war am Joer 1977 mat sengem Dokument „La vie culturelle au Grand-Duché“ - Punkt, „Luxembourg“ stoung net do.

De President vun der Associatioun vun de Lëtzebuerger Bibliothekären, Archivisten an Dokumentalisten huet dat Wierk opgedriwwen - ech weess awer net wou -, an et an engem Artikel vun „Lëtzebuerger Land“ ernimmt, mee weider Spuere konnt ech net fannen, an dowéinst muss ee leider dervun ausgoen, datt et séier an den Archive verschwonne war. Op alle Fall feelt vun enger ëffentlecher Debat vun där Zäit all Spuer.

Ganzer 21 Joer méi spéit, dat sinn zwee Joerzéngten an ee Joer, am Januar 1998, ass der Kulturministesch Erna Hennicot-Schoepges hiert „Wäissbuch“ mam Numm „Livre blanc de l’infrastructure culturelle“ erauskomm. Doran huet si sech net nëmmen op déi zukünftge Besoine bei de kulturellen Infrastrukture konzentriert, si huet sech och fir eng positiv Sträitkultur staark gemaach a wollt eng national Debat iwwert d’Kultur lancéieren, nodeems se déi bis dohi vermësst hat.

Zanterhier sinn déi kulturell Infrastrukturen a kulturell Offeren zwar massiv gewuess - kommunal an national -, zu enger ëffentlecher Debat iwwert d’Ausrichtung vun der nationaler Kulturpolitik, iwwert de Statut vun den Artisten, d’Bezuelung an déi sozial Ofsécherung an esou weider, iwwer méi eng equilibriert Verdeelung vum Budget an aner relevant Theeme koum et awer net, obwuel dës Theemen och schonn déi Zäit esou brisant ware wéi haut.

Eréischt mam Kulturentwécklungspang huet déi ëffentlech Diskussioun am Kader vun den éischten Assises culturelles am Joer 2016 ugefaangen an domat och d’Abezéiung vun iwwer 550 Partner aus dem Secteur. Dat war also nach eng Kéier 18 Joer méi spéit. Do kann ee just soen: „Gut Ding will Weile haben.“ Well ëmmerhi si ganzer 39 Joer nom éischte Strategiepabeier an d’Land gezunn, bis de Kultursecteur an der ëffentlecher Debat gelant ass a bis de Secteur, mee och d’Zivilgesellschaft vun hirem Recht op Participatioun a Matsproocherecht Gebrauch konnte maachen.

Dir Dammen an Dir Hären, „Die Kunst, eine andere Wirklichkeit zu denken und Veränderungen zu übersetzen, benötigt eine besondere Mischung aus Wissen, aus Haltung und konkreten Fähigkeiten zur Umsetzung“, sot dee grénge Politiker Uwe Schneidewind am Kader vun engem Kulturforum an

Däitschland; hien ass Buergermeeschter vu Wuppertal. Déi besonnesch Mëschung aus Wëssen, Haltung a konkreete Fräiheeten a Fäegkeete kënt an den Assises culturelles zesummen. Dat ass eng wichteg Konditioun, fir konstruktiv ze schaffen a weiderzekommen.

Kultur gehéiert awer och an d’Chamber! „Kultur ass Fräiheit, Kultur brécht Tabuen, si kann onbequem sinn, mā se bréngt eis weider. Mir heibannen hunn d’Flicht, hir den néidege Kader ze ginn. Net méi, awer och net manner“, sot déi fréier Deputéiert Sam Tanson am Juli 2018 an der Chamber.

A genee aus dësem Grond hat si deemools eng Resolution deposéiert an där si mat breeder Ënnerstützung virgeschloen hat, de Kulturentwécklungspang an der Chamber ze debattéieren, an dat vun do un all zwee Joer. D’Zil war et, endlech Beweegung an den Dossier ze kréien an d’Positioun vun alle Parteien ze héieren. D’Demande vun der CSV, dës Orientéierungsdebat an der Chamber ze féieren, geet ganz genee an déi selwecht Richtung, an och déi Demande hu mir vun Ufank un ënnerstëtzt.

An der Chamber iwwer Kulturpolitik ze schwätzen, dat bedeit ganz sécher net, datt d’Chamber sech dem Kultursecteur wëllt substituieren oder sech de KEP wëllt zu eege maachen. Dës Initiativ, déi vun deene meeschte politesche Faarwen ënnerstëtzt ginn ass, heescht ganz einfach, datt d’Chamber d’Ëmsetzung vum KEP suivéiert an diskutéieren wëllt a soll, wuelwëssend, datt et och d’Chamber ass, déi de Kulturbudget stëmmt a matverantwortlech ass, datt d’Kulturkreditte gerecht verdeelt ginn.

Wichteg am Suivi ass och d’Transparenz op alle Pläng. A fir dës Transparenz sécherzustellen, gouf e spezielle Portal op d’Bee gestallt, deen déi verschidden Ëmsetzungssphase vum KEP dokumentéiert. De Virwurf vun enger Black-Box-Politik an der Kultur kann een haut also net méi erhiewen.

Luewenswäert ass och d’Zesummenaarbecht tëscht dem Kulturministère an dem Kultursecteur, déi sech net op d’Assises culturelles limitéiert, mee op vill méi. Och am Alldag gëtt de Secteur méiglechst agebannen an am Kader vum legislative Prozess consultéiert. D’Reform vum Intermittent du spectacle liwwert e gutt Beispill. D’Konsultatiounen si wichteg, mee se sinn net alles. Wouop et ukënn, ass natierlech d’Ënnerstützung vum Kultursecteur a vun de Mënschen, déi dee Secteur mat Liewe fëllen.

No der weltwäiter Finanzkris 2008, iwwert där hir Konsequenze mir nach virgëschter hei op dëser Plaz geschwat hunn, war d’Kultur a ville Länner de Verléierer. Se war souzesoen „l’enfant pauvre“ oder „dat schwaarzt Schof“ vun der Politik. Déi Lëtzebuerger Regierung huet et anescht gemaach. Si huet d’Kultur net hänke gelooss, well se hir wichteg war, gesellschaftlech wéi och sozial, a well se dës Funktioun och uerkannt huet. Dat war d’CSV/LSAP-Regierung no der Kris vun 2008 mat der Kulturministesch Octavie Modert - wou ech hei just ka soen: „Ehre, wem Ehre gebührt.“

An deem Geescht waren och scho virun der Pandemie wichteg Schrëtt gemaach ginn an d’Richtung vu méi enger equilibriierter Verdeelung vun de Gelder a méi enger grousser Ënnerstützung vun de Kulturschaffenden, dëst mat der Kreatioun vum Statut vum Intermittent du spectacle ënnert der aktueller Regierung. A wann ech mech gutt erënneren, Här Bauler, da waart Dir de Rapportier vun deem Projet de loi.

Zanter dem Ausbroch vun der Pandemie ass d’Ënnerstützung nach gewuess - dat war och wichteg -, an dat an engem Mooss, vun deenen d’Artisten an anere Länner nëmmen kënnen dremmen. Donieft war et och eng eedel Decisioun, d’Theater an d’Kinoen als lescht Land zouzemaachen a se nom Confinement als éischt Land nees opzemaachen, emol ofgesinn dovun, datt en Deel vun de kulturellen Institutionen, wéi Muséeën, Galerien, Bibliothéiken, nom Lockdown duerchgeeënd opbliwwen sinn.

An da si mer scho bei der Diskussioun, Dir Dammen an Dir Hären, déi och an den Debatten iwwert d’Covidgesetz opgetaucht ass: Et ass déi vum Stellwäert vun der Kultur an eiser Gesellschaft a vun der Kultur als Mëscherecht.

Wie Kultur mat Ënnerhaltung, Zerstreuung oder Fräizäitpaass gläichetzt, deen zerstéiert grad déi Fundamente, op där eis demokratesch oppe Gesellschaft opbaut. A wien d’Kultur ass iwwerflësseg ugesäit, bréngt e wichtegt Grondrecht a Gefor. Grad dowéinst ass de Kulturentwécklungspang vill méi wéi just en Ënnerhaltungsprogramm fir eng gesellschaftlech Uewerschicht.

Dir Dammen an Dir Hären, de Kulturentwécklungspang ass e Plang, deen déi kulturell Fräiheit, dat kulturell Liewen, déi kulturell Participatioun an d’Recht op kulturell Bildung nohalteg an transversal verankert, ouni ze vergiessen, datt Kënschtler, Artisten, Dänzer, Museker, ob männlech oder weiblech, normal Mënsche sinn, a keng Wonnermënschen, déi vun engem Apel an engem Stéck Brout kënnen liewen - quitte datt Theaterspillen „die brotlose Kunst“ genannt gëtt.

De Kultursecteur adequat ze ënnerstëtzen, heescht allerdéngs net, datt déi vill kulturell Acteuren aus

der Verantwortung sollen entlooss ginn. Et heescht och net, datt de Staat alles muss riichten, fir d'Grondfräiheet op Kultur a Pandemiezäiten an doriwwer eraus ze garantéieren. Wichteg ass och, datt d'Artisten hir Verantwortung iwwerhuelen, sech perséinlech abréngen, kreativ ginn an zesummeschaffen, amplaz sech géigesäiteg Konkurrenz ze maachen. Et ass wuel richteg: Konkurrenz beliefs d'Geschäft an d'Kreativitéit gëtt gefërdert. Konkurrenz an der Kultur ass awer kontraproduktiv, wa se den Zesammenhalt vum Secteur verhënnert oder zerrappt.

Mir si frou, Dir Dammen an Dir Hären, datt den Zesammenhalt sech besonnesch zanter dem Ausbroch vun der Pandemie duerchgesat huet - an domat och de Willen, de Kultursektor gemeinsam ze retten. Engersäits hunn d'Haiser gutt Hygiëneskonzepter op d'Bee gestallt, an déi sinn och iwwerall respektéiert ginn. Anerersäits sinn déi Kulturschafend och selwer a praktesch alle Sparten kreativ an innovativ ginn.

De Streaming huet e groussen Opschwing kritt, wat net heescht, datt kulturelle Streaming mat Komaglotze gläichsetzen ass, wéi béis Zong behaapten. Villméi besteet dee Streaming aus enger innovativer Method, déi et erlaabt, d'Kultur trotz physischer Distanz bei d'Mënschen an d'Haus ze bréngen.

Kreativitéit am Beräich vun de Streams, mee och d'Technike vun der virtueller Realitéit an der Pandemie si carrement explodéiert, bis hin zu deem Punkt, dass ganz Choralle vun doheem aus gesongen hunn, datt Theaterstécker digital inzenéiert gi sinn, datt Museker sech digital organiséiert hunn. An och d'Medien hu matgemaach. Ech schwätze vum „KUK“, dem Kulturkanal vum 100,7, op deem vill originell Produktiounen ze fanne sinn.

Här President, ech sinn iwwerzeegt, datt dës digital Welt d'Kulturen nohalteg beaflosst huet an och de Kulturentwécklungsplang nohalteg beaflosse wäert.

Wéi wäerten d'Molerinnen an d'Sänger, d'Schrëftstellerinnen an d'Schauspiller, d'Musekerinnen an d'Regisseuren d'Erfarunge vun der Pandemie sénnvoll notzen? A wéi wäerte se déi nei Techniken an de kulturellen Alldag integréieren? Wéi wäerten d'Kulturhaiser mam Publikumsausfall ëmgoen, dee jo och en Ausfall vu Recettë bedeit? A wéi wäerte se mam Risiko ëmgoen, datt eng Rei Zuschauer vläicht guer net méi zrëckkommen, well se sech ëmorientéiert hunn an aner Interessensgebiddere entdeckt hunn an der Pandemie? Oder ganz einfach, well se sech wëlle schützen?

Alles dat si Froen, déi diskutéiert musse ginn an déi mer och wäerten diskutéieren. D'Kulturhaiser an d'Kinoen, déi nach laang no der Pandemie mat engem Minusgeschäft konfrontéiert sinn, riskéieren an deem Fall eng Schléissung.

Dowéinst ass et net verwonnerlech, Dir Dammen an Dir Hären, an et ass virun allem traureg, am Kader vun eise Gespréicher mat Vertrieiderinnen a Vertrieider vum Secteur ze héieren, datt jonk Artisten, Kënschtler, Berufstätiger oder nach net Berufstätiger, déi sech am Kulturberäich orientéiere wëllen a Fouss faasse wëllen oder schonn do aktiv sinn, neierdénge an hirem couragéierte Choix zweifelen. De Problem läit ganz sécher net beim feelenden Talent oder der feelender Motivatioun. E läit eenzeg an eleng doran, datt dës jonk a manner jonk Mënsche sech d'Fro stellen, ob se sech an Zukunft iwwerhaapt nach mat engem kulturelle Beruff iwwer Waasser kënnen halen.

All dës Onsécherheeten, Befierchtungen an och finanziell Suege mussen diskutéiert a méiglechst behuewe ginn, och bei der Ëmsetzung vum KEP, deem net als figéiert Dokument däerf gëllen. De Kulturentwécklungsplang ass vill méi e Prozess, dee stänneg mat neien Erausfuorderung konfrontéiert wäert ginn, net nëmme mat dësen. An déi géllt et, ëmmer nees zesumme mam Secteur ze meescheren.

Eng grouss Erausfuorderung gesi mir als Gréng och an der kultureller Bildung - en Thema, wat mir perséinlech besonnesch um Häerz läit, an der grénger Fraktioun net manner.

Esou wéi d'Recht op Kultur ee Grondrecht vun all Mënsch ass, esou ass déi kulturell Bildung ee Grondrecht vun all Kand. An dowéinst muss all Kand a jonke Mënsch e gläichberechtigten Accès zu der Kultur kréien. Dëst Recht ass iwwregens am Artikel 27 vun der allgemenger Erklärung vun de Mënschenrechter festgehalen, am Artikel 31 vun der Kannerrechtskonventioun an am Artikel 10 vun der Unesco-Konventioun zur fräier Entfaltung vun der Perséinlechkeet.

D'Kultur ënnerstëtzt d'Kanner an déi Jugendlech regelrecht an hirer Bildungsbiografie an an der Entwécklung vun hirer Perséinlechkeet. Se erschléisst jonke Mënschen d'Welt, hëlleft hinnen, d'Welt ze verstoen, a mécht se resistent géint Virurteeler a Stereotypen. Duerch d'Kultur entwéckelen déi Jonk hir Identitéit a fannen hir eege Positioun, amplaz sech just un aneren ze orientéieren.

Am Alldag heescht dat, Dir Dammen an Dir Hären, datt déi jonk Mënschen d'Chance musse kréien, sech iwwer kulturell Aktivitéiten auszudrécken a

matzemaachen, an op deem Wee net nëmmen d'Kultur, mee och de mënschlechen a kulturelle Räichtum vun anere Kulturen - ech schwätzen elo an der Mehrzahl - an Zivilisatiounen kennen a respektéieren ze léieren.

Fir dës wichteg Ziler ze erreechen, ass déi kulturell Bildung a ville Länner schonn am Curriculum vun de Léierpläng verankert. Dat bedeit, datt d'Schüler schonn a jonke Joren un alle méigleche Formen vun altersgerechte Kulturprogrammer deelhuele kënnen, an dat reegelméisseg a konsequent während hirer ganzer Schoulzäit - sief et an de Kulturhaiser selwer, sief et awer och an der Schoul, am Fall, wou déi Kulturschafend an d'Schoulen invitéiert ginn.

An anere Wieder: Educatioun a Kultur däerfen net niewentenee funktionéieren, mee mateneen a mussen och zu Lëtzebuerg nach e weëneg méi no zesummewuessen, obschonn d'Synergien ëmmer méi grouss a villfältig ginn - an dat ass ze begrëssen. Et gëtt Programmer mam Numm „mimamu“, „makedra“ an anerer, déi och d'Madamm Bernard scho virdrun ernimmt huet.

Vu datt déi kulturell Bildung zu Lëtzebuerg net am Léierplang verankert ass, hänkt et bei eis vum gudden Willen a vum Interessi vum Schoulpersonal a vum educative Personal aus de Betreuungsstrukturen of, ob d'Kanner op kulturell Bildungsprogrammer kënnen zrëckgräifen, drun deelhuele kënnen oder net. Et ass dat, wat d'Vertriider vum Secteur eis an der Kommissioun och bestätegt hunn. Enseignanten, déi u Kultur interesséiert sinn, si reegelméisseg mat hire Klassen an de Kulturhaiser ënnerwee oder luede Kulturschafender an d'Schoulen an. Anerer sinn ni do unzutreffen. Schued fir d'Kanner.

En anere Phenomeen, op deem de Responsabele vum Schülerprogramm am Escher Theater mech higewisen huet, ass deem, datt d'Privatschoulen an déi international Schoule vill méi konsequent u kulturelle Bildungsprogrammer deelhuele wéi eis klassesch ëffentlech Schoulen. De Grond, mengen ech, misst emol analyséiert ginn. Woubäi d'Alterskategorien tëscht 3 an 12 Joer mat 3.000 bis 4.000 Kanner am Joer staark vertraute sinn, während déi 12- bis 18-Järeg manner staark vertraute sinn, mat knapp 1.000 Jonken am Joer. An da muss een dës Zuelen och nach relativéiere respektiv reduzéieren, vu datt et sech oft ëm déi selwecht Kanner a Jonk handelt, déi gezielt ginn - ganz einfach, well si et sinn, déi reegelméisseg un de Programmer deelhuele.

Dir Dammen an Dir Hären, trotz dësen Ongläichheeten um Niveau vun der Participatioun, ass et awer op alle Fall positiv feststellen, datt déi bestoend Offer an eise Land gutt genotzt gëtt - d'CaréRondes och ernimmt - an och an der Fräizäit vun Eltere mat hire Kanner. Ech menge souguer, dass et oft d'Kanner sinn, déi deem éischte Schrëtt an den Theater maachen an hiren Elteren de Goût um Theater vermëttelen.

Eenzel Programmer vun de CarréRondes, dem Escher Theater an awer och anere méi dezentrale Strukture sinn oft ausgebucht. An och dat ass e gutt Zeechen.

Et verhënnert awer net, datt et nach ëmmer ganz vill Kanner a Jonker gëtt, déi duerch dat kulturell Netz falen an hiert Grondrecht op kulturell Bildung net wouer kënnen huelen. A genee dat ass de Grond, firwat et derwäert wier, iwwert d'Verankerung vun enger transversaler kultureller Bildung an eise Léierpläng nozedenken. Dat geet ganz sécher net vun haut op muer, well et multipel Efforte verlaangt, souwuel um Niveau vun den Infrastrukturen, wéi och um Niveau vun de professionellen a finanzielle Ressourcen an, net ze vergiessen, vun der Formation initiale vum Personal, souwuel am schoulesche wéi am ausserschoulesche Beräich.

Déi verstärkt Zesummenaarbecht vum Kultursektor mat Kulturpedagogen, Theaterpedagogen, Musekspedagogen, Konschtpedagogen an anere Kulturvermëttler, ass jiddwerfalls en éischte gud-den Usaz, fir de Jonken den Zougang zu der kultureller Bildung och zu Lëtzebuerg ze vereinfachen.

An da kommen ech bei d'Gemengen, déi och eng wichteg Roll an der kultureller Bildung spillen, mee och an der Kultur generell.

■ **M. André Bauler (DP).**- Dat stëmmt.

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).**- Watgelfit?

■ **M. André Bauler (DP).**- Dat ass wouer!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).**- Genau. Dir hutt et, mengen ech, och schonn ernimmt.

D'Gemenge kënnen a sollen den ëffentleche Raum fir Kultur a Konscht notzbar maachen. Dat muss net ëmmer deier sinn. An dofir schwätzen ech elo vun deene Projeten, déi eigentlech am Budget keng Lächer schloen.

Am Fong hunn d'Gemengen all Fräiheet, och wa se keng prestigieus Kulturzentre bauen oder grouss Bibliothéiken hunn. Mat kleng geet et och duer. Se kënnen interkulturell Quartiersinitiativen entwéckelen, Sproochecaféen entwéckelen, theematesch Kulturwochen organiséieren, d'Jugendhaiser, d'Kul-

turveräiner abannen an op gesellschaftlech Randgruppen zougien. An de Gemenge sinn d'Randgruppe méi séier ze fannen a méi no.

Ech denken un d'Flüchtlingsfamilljen, déi a ville Gemengen ënnerbruecht sinn, mee och u Randgruppe wéi d'LGBTI-Community a Jonker, déi a Sozialstrukturen liewen, a vill anerer méi. Och Randgruppe brauche Raim, fir sech auszudrécken an auszetauschen. A se brauche Raim, fir Respekt ze erliewen.

A firwat net de Kanner d'Theaterstéck „Ein Känguru wie du“ als Gemeng op engem Schouffest presentéieren? Déijéineg, déi d'Stéck nach net kennen, wëssen dann net, ëm wat et geet. Ech soen et: Et geet ëm Toleranz, Akzeptanz a Frëndschaft am Kontext vun der Homosexualitéit. An d'Zil ass et, dass d'Homophobie verhënnert gëtt vu klengem Alter un.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).**- Eng Inspiratioun liwweren awer och Programmer wéi „Kultur von, mit und für Geflüchtete(n)“ vu Wiesbaden, wou Kulturprogrammer am Beräich vum Theater, der Musek, dem Film, dem kreative Schreiwen, der bildender Konscht an den digitale Medie regruppéiert ginn. „Kulturarbeit mit Geflüchteten - kein flüchtiger Gegenstand“ nennt sech en anere Projet, deem derzou bäidréit, kulturell Brécken zu anere Mënschen ze schloen, amplaz Maueren opzeriichten. Maueren op de Grenzen a Maueren an de Käpp!

(Interruption)

Leif Kollegeinnen a Kollegen, an deem Sënn sinn d'Gemengen net nëmmen e wichtige Partner, wann et ëm d'Dezentraliséierung vun der Kultur am Allgemenge geet, se sinn och e wichtige Partner, fir d'Integratioun, d'Inklusioun an de sozialen Zesammenhalt duerch d'Kultur ze féerden.

Dat läit eis als Gréng staark um Häerz, och am Hibleck op d'Kulturjoer Esch2022, wou eelef Gemenge schonn elo massiv engagéiert sinn. An ech hunn héieren, den Här Knaff wäert herno nach méi am Detail drop agoen.

(Interruption par M. Pim Knaff)

A, Dir hutt nëmmen e puer Minutten iwwreg gelooss kritt?

■ **M. André Bauler (DP).**- Nee, ech hu gekuckt. Et sinn der nach bal zéng.

(Hilarité)

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).**- Datt d'Gemenge als wichtige Partner vum Staat an d'Assises culturelles agebonne gi sinn, war dee richteg Wee. An och dat ass begrëssenswäert. Och wann de KEP sech net direkt op de Gemengesektor bezitt, esou féiert awer kee Wee laanscht d'Gemengen, fir eng ganz Rei Punkten op deem Plang ëmzesetzen.

Domat stellen ech déi grouss an zentral geleeë Konscht-, Musek- a Kulturhaiser awer kengesfalls a Fro, well och si si liewenswichtig fir eist klengt Land, wat am internationale Kulturkontext schonn eng gewësse Gréisst erobert huet - wuelwëssend, datt d'Filmbranche scho fir munch positiv Iwwerraschung gesuergt huet, an net nëmme si. All déi Produktiounen, déi am Ausland bekannt sinn a Lëtzebuerg bekannt maachen, droen zum Nation Branding bäi.

Eng Erausfuorderung bleift allerdéngs bestoen, an dat ass keng kleng! Et ass déi, wéi déi méi bildungsfern a sozial schwach Biergerinnen a Bierger och vun dësen Institutiounen erreecht kënnen ginn. Onméiglech ass et net, an et gëtt och vill Efforten an déi Richtung gemaach. Virdrun ass de Kulturpass ernimmt ginn, „Kulturtag fir jiddwereen“. Dat si sénnvoll Initiativen - nach musse se d'Leit erreechen.

Initiative kommen awer och vum Secteur selwer an duerfir soen ech nach eng Kéier: Et soll een net alles op de Staat schiben, och de Secteur huet seng Kreativitéit. Ech erënneren un d'Stéck „Les frontalières“ vum Sophie Langevin, wat e Stéck ausgeschafft huet an enker Zesummenaarbecht mat der ASTI. Et begräift den Alldag vun 190.000 Grenzgängerinnen a Grenzgänger iwwert de Wee vun Temoignagen. An et huet déi Temoignagen am Escher Theater an am Studio vun Groussen Theater an der Stad op d'Bün bruecht.

Ech ka bezeien, datt dëst Stéck Mënschen an den Theater gezunn huet, déi nach ni virdrun am Theater waren an déi bestëmmt erëmkommen, well se sech verstane fillen, Empathie erliewen a matgehooll ginn.

Projete wéi dës verstärken den Dialog an de Respekt tëscht de Kulturen, bekämpfen och Virurteeler a Stereotypen an droen zum géigesäitege Verständnis bäi a se weisen deene sozial méi schwache Mënschen, datt se an der Kultur wëllkomm sinn, grenziwwerschreidend.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).**- An deem Sënn kann een de Kulturentwécklungsplang och als Plang verstoen, deem d'Kulturen an eise multi-kulturelle Land nach méi matenee verbënnt an net un de Landesgrenze muss stoe bliewen.

Dir Dammen an Dir Hären, jo, d'Kultur brauch Raim a kreativ Mënschen, déi se gestalten. Se brauch awer och engagéiert Politikerinnen a Politiker, déi dës Mënschen ënnerstëtzen. An deem Sënn soen ech der Kulturministesch Sam Tanson e grouse Merci fir hiren onermiddlechen Engagement op allen Ebene vun eiser kultureller Landschaft a wënschen hir eng glécklech Hand bei der Ëmsetzung vum KEP, awer zesumme mam Kultursektor.

E weidere Merci geet natierlech u meng Fraktiounskollegein Djuna Bernard, déi, als Presidentin vun der Kulturkommissioun, engagéiert zu Wierk geet an eis haut och e ganz gudden an opschlossräiche Rapport hei op dëser Plaz presentéiert huet.

Dir Dammen an Dir Hären, ech kommen zum Schluss, mat engem Zitat vum August Everding, dee richtegerweis behaupt huet: „Wo Kultur wegbriecht, wird Platz frei für Gewalt.“ Souwäit däerf et zu Lëtzebuerg net kommen, an dat ass e weidere Grond, fir d'Kultur an eise Land héichzehalen a méi oft driwwer ze schwätze wéi an der Vergaangenheet.

Merci fir d'Nolauschteren.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Lorsché. An nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Fred Keup. Här Keup, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Fred Keup (ADR).**- Jo, merci. Merci, Här President. Léif Kollegeinnen a Kollegen, erlaabt mer, am Ufank eng Kéier eng relativ subjektiv Vue ze ginn. Ech hu mech gefrot: U wat denks de spontan, wann s de dat Wuert „Kultur“ héiers? A mir sinn zwou Saachen agefall. Déi éischt, dat sinn am Fong déi historiesch Gebaier, Kierchen, Kathedralen, déi een also besiche geet. Wann een iergendwou an eng Stad geet a Europa, da mécht een dat jo normalerweis, well ee sech fir déi Kultur interesséiert.

(Hilarité)

An dat Zweet, dat ass den Hämmelsmarsch, eng joerhonnertenal Traditioun, e kulturellen Event, géif een haut soen, ...

(Interruptions)

...deem doriwwer eraus déi ganz Gemeinschaft mataschléisst. A jiddweree gëtt jo domat konfrontéiert, well si komme bei d'Haiser schellen a si spille Musek virun der Dier. Ech fannen dat eng fantastesch Saach.

Ech hu gesot, bei jiddweree komme se schellen. Leider ass dat awer haut och net méi de Fall, well mir hu mëttlerweil och hei am Land Plazen, Quartieren, Uertschaften, wou den Hämmelsmarsch net méi stattfënn. An do gesi mer eppes, wourop ech nach wäert zrëckkommen, eng Erausfuorderung, déi op eis waart, dat ass den Erhalt vun der Kultur.

Ech kommen dann och zum Numm „Kulturentwécklungsplang“, an den Här Bauler hat et ugeschwat, en hat am Ufank souguer vu „Programm“ geschwat, duerno vu „Plang“. A fir d'éischt wëll ech emol einfach soen, dass, wéi ech deem Numm fir d'éischt héieren hunn, hunn ech mengen Ouere bal net getraut, dass do e lëtzebuergeschen Numm erausgesicht ginn ass. Ech soen dofir: all Respekt! Ech fannen dat eng ganz gutt Saach an ech géif mer wënschen, dass dat méi dacks géif gemaach ginn. Eis Sprooch huet jo och eng grouss Plaz souwuel an eisen Häerzer wéi och an eiser Kultur.

Ech bleiwe beim Numm, an effektiv déi dräi Wieder dann: Kultur, Entwécklung, Plang. A wat ech méi driwwer nodeduecht hunn, wat et mech am Fong och méi stéiert. Mir schwätzen hei vun engem Plang, fir Kultur ze entwéckelen. An do froen ech mech: Wier et net besser gewiescht, en einfach ze nenne „Kulturennerstëtzungsprogramm“? Well „Ennerstëtzung“ ass dach awer méi neutral a bedeit einfach, dass mer d'Kultur, déi do ass oder déi gemaach gëtt, ënnerstëtzen, während „Entwécklung“ jo awer méi wäit geet a bedeit, dass eppes sech weiderbilt, dass e Prozess stattfënn, wou sech eppes verännert am Kontext vun engem Virgang, wou sech eppes Neies bilt, wou eppes Neies entsteht. Wou ech mech da froen: Soll hei eppes Neies geschaaft ginn, eng nei Kultur? Ech hoffen a mengen net. Grad dat kéint een awer bei deem Numm denken!

An dann och nach dat Wuert „Plang“, vun engem Staat! Do si mer da bei der Planwirtschaft. An den Numm „Kulturentwécklungsplang“, dee klénkt dann esou, wéi wann de Staat elo eng nei Kultur wëlt schaffen. Dat klénkt zimmlech staark no Dirigismus an, wann ee wäit siche geet, no Kulturrevolutioun. Ech hoffe jo awer an ech mengen och net, dass hei nach vill Maoisten ënner eis sinn. Bon.

(M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.)

D'Verhältnis vum Staat, vum Ministère zur Kultur huet sech natierlech an deene leschte Joren a Joerzénge staark verännert. An déi Fro, déi dann awer kéint opkommen, dat ass: Kéint aus där Ennerstëtzung ëmmer méi och eng Féierung ginn, och mat engem hierarchesche Charakter, wou vun uewen erof am Fong gesot gëtt oder verlaangt gëtt, wat Kultur, wat Konscht soll sinn?

Ech mengen, do wier den Numm „Kulturënnerstëtzungsplang“ méi moderat gewiescht a méi am Sënn vun eiser politescher Traditioun a méi am Sënn vum Inhalt vun dësem Dokument.

Wat mer nämlech Suerge mécht - an dat ass och elo bei där Ried vu mengem Virgänger hei e bëssen opkomm -, dat ass, wat neierdénks op dëser Welt ëmmer méi geschitt a wat een och ënnert dem Wuert „Cancel Culture“ ka benennen. Ech kéint elo vill Beispiller opzielen, konzentréiere mech awer elo ganz kuerz op ee ganz rezent hei aus eisem Nopeschland déisäit der Musel, wou déi lescht Woch - an Dir krut dat jo mat - 52 Schauspiller e klenge satiresche Video iwwert de Lockdown op YouTube gesat hunn an domadder d'Regierung kritiséiert hunn, dorënner och eng Lëtzebuurgerin, d'Vicky Krieps.

Kuerz drop ass verschiddene vun deene Schauspiller gedrot gi vu Verwaltungsrëit vun öffentlech-rechtliche Sender, si géifen dowéinst hir Plaz verléieren. Et ass erëm eng Kéier e richteg Shitstorm lassgaange vun enger gewëssener Minoritéit, déi awer ganz haart ass. An déi bekannte Presseorganer wéi „Die Zeit“ a „Spiegel“, déi hunn déi Kënschtler an der Loft zerrappt. Schlussendlech hu sech eng ganz Partie vun deene Schauspiller missen entschëllegen, oder si hu sech fräiwëlleg entschëllegt, fir hir Participatioun. A virgëschter waren nach just 32 vun deenen am Ganzen 53 Videoen op der Plattform, déi aner si geläscht ginn.

Dat ass eng geféierlech Situatioun! Esou eppes dierft net entstoën! D'Kënschtler an d'Konschtgruppe mussen fräi sinn. Si mussen fräi sinn, fir hir Konscht ze maachen, ouni iergendwellech Repressiounen vun der Säit vum Staat a vum Establishment ze fäerten, der wann et deenen net gefält! Et muss net dem Staat an der Regierung an deene Leit gefalen. Et muss dann awer kënnen toleréiert ginn.

An ech ka mech iwwregens erënneren, dass och zu Lëtzebuerg eng Kéier 50 Kënschtler eng Aktioun gestart haten, an dat war fir de Referendum 2015, wou 50 Kënschtler opgeruff hunn zum Jo, also zur Regierungslinn. Fir den Nee huet sech deemools quasi kee Kënschtler agesat, an dat verwonnert jo awer, well schliisslech waren duerno 80 % vun der Bevëlkerung fir den Nee. An dat Beispill ass dach awer interessant, fir ze kucken - an dat ass wirklech ëmmer an der Aktualitéit -: Wou stinn d'Kënschtler? Sti se wirklech op der Säit vum Staat, vun der Regierung, vun deenen, déi se ënnerstëtzen? Dat ass nämlech d'Gefor bei deem Ganzen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- An dat ass dach awer e groussen Ënnerscheid zu fréier, wou et dach esou war, dass vill Kënschtler och kritesch waren an d'Entwécklung an der Gesellschaft kritiséiert hunn a grad net am Mainstream, net am politesch Korrekte waren. Wou ass dann haut ee Kënschtler, dee sech traut, iergendwéi géint dee politesche Mainstream ze goen? Iergendwéi géint déi Politik ...

(*Interruptions*)

... ze goen, déi do ass ? Mee wou ass dann een?

Ech mengen, et ass schéin a gutt, ech si mat allem d'accord an tolerant. An ech fannen et och gutt, wa Saache gemaach gi wéi déi, déi d'Madamm Lorsché opgezielt huet, géint Homophobie, absolutt richtig! Ech fannen et och gutt, wa mengetweege Saache gemaach gi fir Flüchtlingen a mat der ASTI a géint Maueren. Mee wann e Kënschtler do ass, deen eppes mécht fir Maueren, wat sot Der dann? Dat ass awer d'Fro. Wann e Kënschtler do wier, et ass keen do, wat géift Der da soen? Géift Der deen awer ënnerstëtzen oder géift Der da soen: „Nee, du bass politesch net op eiser Linn, mir ginn dir näisch!“? A wann e Kënschtler do wier, deen zum Beispill ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Mat wem streit Der?

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- ... géif soen, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Mat wem streit Der?

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- O!

(*Hilarité générale*)

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Här President, loosst den Här Keup ...!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Ech sinn an Emotioun hei, ...

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Nee, nee!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- ... voll amgang, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Jo, mee ...

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Dir wëllt mech elo hei bremsen!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Dat ass richtig a mir wëllen lech alleguer nolauschteren.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Här President, da loosst den Här Keup och wannechgelift schwätzen!

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Ausserdeem Hämelmarsch geblosen!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Selbstverständlech loossen ech hie schwätzen!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Nee.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Ech froe just, mat wem e streit.

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Nee. Mee et ass, et ass, jo, ...

(*Brouhaha et hilarité*)

... nee, Dir sot, d'Kënschtler wiere kritesch. Dat ass eppes, wat haut awer ganz vill, a mengen Ae, feelt a wat et fréier méi ginn ass. Maacht lech emol Gedanken doriwwer!

(*Interruption*)

Da soen ech och ganz kloer hei: Kultur dierf net vum Staat ideologesch oder politesch benotzt ginn oder mëssbraucht ginn, fir politesch Messagen eriwuerzebréngen. En Theaterstéck zum Beispill, och fir Kanner, muss keng Moral hunn! Dat ass absolut net wichteg. D'Konscht muss keng Moral hunn!

An ech wëll hei op ee Beispill agoen, wat mech verwonnert huet, d'Förderung vun engem Projet, déi hei u politesch Krittik gebonnen ass. An ech ginn lech hei e Beispill, dat ass eng Konventioun wéi et der vill gëtt, déi tëscht dem Staat a verschiddene Veräiner ënnerschiwwen ginn. Hei ass déi, déi tëscht dem Staat an Artcontemporain.lu am Joer 2018 ënnerschiwwen ginn ass, mee dat ass e Modell, deen a ville Konventiounen virkënn, an do steet Follgendes dran, an dat kléngt op den éischte Bléck am Fong ganz harmlos: « L'association s'engage à remplir les missions générales suivantes : participer à la diversité culturelle en reflétant les valeurs humanistes d'une société multiculturelle. »

Kléngt ganz gutt, dat sinn alles schéi Wäerter. Mir sinn alleguer Humanisten. Mee firwat schreiwe mer an eng Konventioun mat Artcontemporain.lu oder mat soss Kënschtler dran, dass déi sech mussen fir Humanismus asetzen? Dat verstinn ech net. Dass déi sech mussen fir Wäerter, fir Valeuren asetzen? Dat spillt dach guer keng Roll! Och wa mir eis derzou bekennen. Muss Kultur, muss Konscht Valeuren a Wäerter verrieden? A muss dat an engem Kontrakt mam Staat stoen? Dat heescht jo, dass de Staat hei vun de Kënschtler verlaangt, gewësse Wäerter ze verrieden. Och wann déi schéi sinn, mee et ass dach awer d'Fräiheet vun der Konscht, déi Wäerter ze verrieden, déi se wëllt! An et ass dach absurd, fir vu Kënschtler d'Verriede vu gewëssene Wäerter ze verlaangen!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- An ze verlaangen, sech fir Humanismus anzesetzen! E Kënschtler kann och Konscht maachen ouni Humanismus. E Kënschtler ka souguer Konscht maachen, déi antihumanistes ass. Kuckt emol eng Kéier de Lars von Trier, zum Beispill, oder de Quentin Tarantino an esou weider, ma déi maache jo total antihumanistes Konscht. Géift Der déi dann elo net méi wëllen hunn? Géift Der mat deenen ...? Hei fuerdert Der awer, dass esou eppes an eng Konventioun ageschriwwen gëtt.

Konscht soll unecken. Konscht muss net moralesch sinn. Konscht muss net politesch korrekt sinn. A Konscht muss och net humanistes sinn. Et ass fir mech eigentlech e Skandal, dass esou eppes an enger Konventioun steet! Firwat schreift een net einfach dran: „Maacht Kultur! Maacht Konscht! Sidd fräi, Konscht ze maachen ouni Ideologie, ouni Politik, ouni Wäerter, ouni Moral!“?

(*Interruption*)

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- È ...?!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Sou! Ech wollt hei dann awer och e puer positive Säiten uschwätzen zu deem KEP. D'Dokument ka mat Sécherheet dozou bäidroen, dass d'Kulturpolitik hei am Land, wat Subventiounen, Subsidien alles dat ugeet, méi transparent gëtt. Dat ass och schonn hei ugeschwat ginn.

Positiv ass och, dass duerch dëst Dokument e gewëssenen Drock op d'Regierung kann entstoën am Hëllef op d'Ofsicherung vum Beruff als Kënschtler, wat ech eng ganz gutt Saach fannen. D'Kulturacturen hunn eppes an der Hand, un dat se d'Regierung kënnen erënneren.

Et ginn eng ganz Partie gutt Recommandatiounen gemaach, zum Beispill iwwert de Congé culturel, dass d'Kënschtler och am Ausland besser zur Geltung kommen. Dat si ganz luewenswäert Saachen.

Luewenswäert fannen ech natierlech och, dass d'Lëtzebuurger Sprooch net ausgeklammert gëtt aus deem ambitiöse Projet. Dat ass dodran. Dat ass schonn emol net schlecht, och wann et e bëssen nuancéiert gëtt. Do steet zum Beispill och dee Saz dran - ass och interessant! -: « La société luxembourgeoise se caractérise avant tout par sa diversité culturelle et son plurilinguisme. » Jein! Ech géif alt emol soen, dass d'Lëtzebuurger Gesellschaft haaptsächlech duerch hir lëtzebuergesch Kultur an d'Lëtzebuurger Sprooch charakteriséiert ass, esou

wéi dat och bei aneren Natiounen de Fall ass. Dofir brauch ee sech och net ze schummen.

Begrëssenswäert dann och d'Recommandatiounen, déi sech mat der Preservéierung vum Patrimoine culturel befaassen, eisem architektoneschen, mat eiser Bausubstanz. An interessant ass jo do och, dass de Patrimoine immatériel do ernimmt gëtt, wat och eng ganz wichteg Saach ass. Allerdéngs - a mir haten d'Gesetz jo och diskutéiert iwwert den Denkmalschutz -: Theorie a Praxis si ganz gär zwee verschidde puer Schong. An ech wëll lech hei elo ee Beispill soen. Den Här Bauler hat eng ganz Partie Gemenge genannt, déi ganz positiv virgaange sinn. Ech sinn dann ëmmer e bësse méi direkt an ech nennen dann eng, wou ech mengen, datt et elo e bësse méi negativ gaangen ass an deem Sënn, an dat ass Esch.

Zu Esch ass elo de PAG, mengen ech, am Februar - wann ech mech net ieren, hunn ech dat iergendwou gelies - erauskomm. An do gëtt et jo dann den Denkmalschutz, de Sites et monuments, ... dee proposéiert jo dann, Gebaier ze schützen. Déi hunn der Gemeng Esch proposéiert, 2.584 Gebaier ze schützen. An d'Gemeng Esch huet der dovunner 424 dann effektiv an iergendenger Form geschützt, also 16,4 %. An ech mengen, dat kënn jo awer net vun egal wéi engem, dat kënn vun de gréisste Spezialisten, déi mer hei hunn, vu Sites et monuments, an déi Leit wësse jo awer, wat se maachen.

An do gesitt Der dann och e bëssen déi Diskrepanz, déi mech dann awer wonnert, fir sech dann op där enger Säit no bausen esou fir Kultur anzesetzen - Esch2022, alles schéin a gutt -, an op där anerer Säit dann awer d'Kultur ze vernoléisegen. Dat ass awer net nëmmen zu Esch de Fall, ech wëll hinne och net eleng de Virwurf maachen, mee dat ass op ville Plazen hei am Land ...

(*Interruption*)

... de Fall.

Voilà, da si mer och schonn erëm bei Saachen, déi vläicht nach feelen. Et ass iwwert d'Schoul rieds gaangen. Ech muss wirklech feststellen iwwer all déi Joren, dass an der Schoul dat, wat een nennt „culture générale“ - Culture générale, d'Allgemengwëssen -, ma d'Culture générale, déi ass am fräie Fall! Ech ginn lech Beispiller. Zu lechternach - do sinn ech op déi Iddi komm -, do si virun zwee Deeg lwwerreschter fonnt ginn aus dem 7. Joerhonnert, aus der Zäit vum hellege Willibrord. Ma ech hat virun engem Joer nach meng Schüler einfach esou gefrot, wie vun hinne de Willibrord géif kennen - dat ware quasi 0 %. Null! Dat ass jo awer eng wichteg Perséinlechkeet an der Geschicht vum Lëtzebuurger Land. lechternach, Sprangpressessioun - kennt kee méi!

Lëtzebuergesch Vollekslidd, praktesch net méi ...

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- D'ACEL huet e schéint Lidderbuch.

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Wat sot Der?

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- D'ACEL huet e schéint Lidderbuch. Also et kennen nach vill Leit d'Lëtzebuurger Lidder gutt.

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Jo, ech schwätzen hei aus der Erfahrung, déi ech elo ganz laang och an der Schoul hat, wou dat awer bei Jonken, soen ech elo emol, ënner 18 Joer trotzdeem ganz vill ze wënschen iwwreg léisst.

An ech soen lech nach en anert Beispill - mee dat ass elo kee Witz, wat ech soen -: Ech hu mat menge Schüler reegelméisseg de Bus geholl, dann hu mer ganz banal Saache gemaach: Da si mer op d'Musel gefuer, op Wellesten, hunn do en Tour gemaach, sinn d'Wéngerte kucke gaangen, si bis bei Vinsmosselle gaangen, e bëssen déi Saachen do kucken. Ma Dir kënn lech net virstellen, wéi vill Schüler hei am Land mat 16, 17 Joer net emol woussten, dass mir hei am Land Wéngerten hätten! Si woussten emol guer net, wat e Wéngert wier! Den Numm hu se net kennt. Mee déi woussten dat emol net. Déi woussten net, dass hei am Land géif Wäi produzéiert ginn!

Ech soen, dat ass einfach fir ze weisen: Mir liewen hei vläicht an enger Bulle, mee wann Der eng Kéier bis eraus bei d'Leit gitt, da gesitt Der, dass ganz vill feelt. An do soen ech einfach, do misste wirklech lëtzebuergesch Kultur, europäesch Kultur, Kultur allgemeng eng wirklech Offensiv an d'Schoul kréien, fir ze verënnern, dass mer duerno dat kréien, wat een nennt „kulturell Alphabeten“.

(*Interruption*)

Ech ginn och do nach en anert Beispill, ech ginn nach e bësse méi wäit. Elo wäerten der nach e puer sech hei opreegen. Dat ass, ech hu virun e puer Joer eng Doku op der däitscher Télee iwwer China gesinn. An do war eng jonk chineesesche opstriedend, striefsam Fra an déi souz do, d'Bibel ze liesen, obwuel se awer net Chrëscht war. An dunh hu se dann - ech mengen, et war op der ARD - gefrot: „Ma firwat liest Dir dann d'Bibel?“ Du sot déi Fra - iwwerleet emol! -, du sot déi Fra: „Ech liesen d'Bibel, fir déi europäesch Kultur kënnen ze verstoën.“ Dat soll een einfach emol am Kapp behalen!

A wat maache mir? Mir schafen dat hei quasi of. Ech schwätzen net vun deem Spirituellen, vun deem Reliösen, mee ech schwätzen iwwert dat kulturellt lere, wat mer trotzdeem säit 2.000 Joer hei hunn. Wéi wëllt Der, an ech hunn dat erlieft, de Schüler am Lycée d'Mëttelalter erklären, et gi grouss Wierker an der Renaissance, „Das Letzte Abendmahl“ an esou weider, de „Faust“, wa se guer keng Notioun hu vu Relioun a vu Bibel? Dat ass extreem schwéier!

(*Interruption*)

Dach, dat ass extreem schwéier! Wann Der Schüler hutt, déi dohinnerkommen, déi keng Anung hunn, wat e Mësch ass, wat e Paschtouer ass, wat e Bëschof ass an esou weider, da fänkt Der wirklech ganz, ganz, ganz banal un.

■ **Une voix.** - ... Geschichtsbücher ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Wannechgelift, Kolleegen, ...!

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- A wie Wäibierger net kennt, hat e schlechte Geosproff!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Wéi wëllt Der an der Konschtgeschichte, op der Quatrième oder esou, d'Bild vum Leonardo da Vinci „Das Letzte Abendmahl“ verstoen, wann Der net wësst, ëm wat fir eng Zeen et sech handelt?

(*Interruption*)

Mee als Beispill! Dat ass jo awer eent vun de bekanntesten.

(*Interruption*)

Dir spillt dat erof. Dat spillt eng grouss Roll!

Sou! Da wollt ech och nach eppes hei soen iwwert dat, wat e bësse feelt, an dat ass dat, wou e bëssen ..., dat ass allgemeng esou dat, wat elo, soen ech elo emol, déi typesch, déi lëtzebuergesch Kultur ass, wou heiansdo, huet een d'Impressioun, e bëssen esou gefaart gëtt, fir déi no vir ze bréngen. Do steet zum Beispill iergendwou dran, am Kader vun der Notion de patrimoine culturel, « que cette dimension [...] ne soit pas usée à des fins de replis identitaires ».

Mee dat ass dach kee Repli identitaire, wann een déi lëtzebuergesch Kultur staark fërdert an an de Vierdergrond stellt, au contraire! Au contraire! Et ass dach déi Kultur, déi mer hei liewen, déi mer am Häerz droen, déi mer weidergi kruten iwwer Generatiounen! Ma déi sollte mer dach héichhalen a se weisen!

A grad wa mer se no bausse weisen, gi mer jo och deenen aneren d'Méiglechkeet, der deelzehuelen. Da maache mer eis jo op, esou wäit et geet. An dat ass jo de Contraire vu Repli identitaire. Dat ass jo grad, fir Integratioun ze fërderen. Well deen, dee sech wëllt integréieren, dee freet sech jo: „Ma wat fir eng Kultur hutt Der dann? Ech wëll mech do iergendwéi unschlëssen.“ Wann Der deem sot: „Jo, mee hei si mer einfach all d'Kulturen“, dat hëlleft deem jo an deem Integratiounswëllen absolut net weider. An do ass et ganz wichteg, dass mer déi Repären hunn an der Kultur. An dat kënn ganz banal Saache sinn. A mir sollen déi an d'Vitruvian stellen.

Mir hunn eng räichhaltege Geschicht. Ech hu geschwat vun lechternach, Sprangpressessioun, mir hunn eng Stad hei, déi ass 1.000 Joer al, mir hunn eng Sprooch, déi ass iwwer 600 Joer al, mir hu Konscht, mir hunn Traditiounen, banal Saachen, Lichtmëssdag, d'Buergebrennen, Klibberen, d'Oktav am Moment, d'Schueberfouer, eis Literatur, Lidder, Architektur, kulinaresch Kultur, alles Méiglech - ma dat sollte mer dach an de Vierdergrond stellen!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Et ass dach grad dat Eenzegaarteg, wat et ze erhalen an ze ënnerstëtze gëllt, well et eis esou eemoleg mécht. An dat ze weisen, erméiglecht dach Integratioun!

A grad och déi Traditiounen, déi um Terrain weidergi ginn, vun der UGDA, vun deenen Amateuren um Terrain, dat ass dach déi groussaarteg Aarbecht, wou dat gemaach gëtt, och mat der Integratioun. Grad déi sollte mer dach ënnerstëtzen. An an deem Kontext ass et dann effektiv e bësse schued, dass d'Amateuren hei dach awer e bëssen, soen ech elo emol, par rapport zu de Professionellen am Plang vernoléisseg ginn.

Ech kommen zur Konklusioun. Mir sollen d'Kultur ënnerstëtzen.

■ **Plusieurs voix.** - Oo!

(*Brouhaha*)

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Do bitt de KEP ganz vill interessant Pisten, ma mir sollte se net no Plang entwéckelen. Si muss fräi bleiwen. D'Kultur soll och net ideologesch-politesch agegrenzt ginn. Et ass onnëtz, drop hinzeweisen, dass et nach zu allen Zäite grad déi politesch net korrekt Komponisten, Schrëftsteller, Moler, Philosophen an esou weider waren, déi Generatiounen no hinne beaflosst an inspiréiert hunn. Dat politesch Onkorrekt mécht d'Konscht jo esou interessant.

An och an de Schoule muss Kultur méi geléiert ginn. Ech hu gesot: D'Culture générale ass am fräie Fall. D'Geschicht, d'Literatur, alles dat muss erëm

méi gemaach ginn. An och de Konschtunterrecht, wéi en am KEP steet, deen ass net do, fir Wäerte-vermittlung ze maachen, esou schéin déi Wäerter och kënnen sinn; deen ass einfach do, fir de Kanner d'Konscht méi no ze bréngen a se dorunner ze bedeelegen. Dat ass wichteg!

De Kulturentwécklungsplang ass da ganz staark fokusséiert op dee professionellen Deel. Mir géifen eis och méi freeën, wann en e bësse méi op d'Fan-faren, op d'Harmonien, op d'Chorallen, déi, déi um Terrain sinn an déi deelweis um Ausstierwe sinn, ... dat ass och e Fakt op ville Plazen, déi misst een och méi ënnerstëtzen.

An da musse mer och kloer d'Bekanntnis zur Lëtze-buerger Kultur hunn. Kulturell Diversitéit ass schéin a gutt, mee mir riskéieren, vu lauter Beem de Bësch net méi ze gesinn. Lëtzebuerg huet eng räichhalteg Kultur, a mir sollten déi och ouni schlecht Gewësse mat voller Energie féideren. Déi aner Kulturen, déi iwwerliewe schonn! Do këmmere sech déi aner drëm. Mee déi lëtzebuergesch, dat ass eis Verant-wortung, well wa mir se net erhalen a schätzen an héichhalen, da mécht keen et fir eis. An hutt kee schlecht Gewëssen: Déi aner Natioune maachen dat och, et ass dat Normalst vun der Welt. Sidd houfreg op déi Lëtzebuerger Kultur!

Ophale géif ech dann och, dat ass dann hei jo och e bëssen Usus, mat engem Zitat, an dat ass dann hei vum Jean-Paul II. vun 1980, ...

■ **Plusieurs voix.** - Oo!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*). - ... an ech iwwersetzen et op Lëtzebuergesch. Hien huet gesot: „Eng Natioun besteet duerch d’Kultur a fir d’Kultur.“ An dozou sti mir och.

Merci!

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*). - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance.* - Jo. Ech hat Bedauern am Sall héieren, dass Der scho bei der Konkusioun wäert. Dofir hunn ech lech och zwou Minutte méi ginn.

■ **M. Fred Keup** (*ADR*). - Jo, da soen ech villmools Merci.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance.* - Merci dem Här Keup. An ...

(*Brouhaha*)

■ **M. Marc Baum** (*déi Lénk*). - Här President, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance.* - ... den Här Baum huet elo d'Wuert.

■ **M. Marc Baum** (*déi Lénk*). - Merci. Merci, Här President. Den Här Keup denkt bei Kultur un den Hämelmarsch, u Kierchen a Kathedralen. Ech hunn em nogelauschert. Seng Ried erënnert mech u Brach: al, ofgestane Mëllech, déi just gutt ass, fir d'Daarmflora unzereegen.

(*Hilarité*)

An dat, ...

(*Brouhaha et hilarité*)

... an dat ze soen, dass dat politesch Onkorrekt, déi politesch onkorrekt Kultur déi spannend Kultur wier, dat vun engem, deen e Kënschtler op d'Gericht geholl huet weinst där politescher Onkorrektheit, dat muss ee wierklech faerdegbréngen! An dat ass eng Bigoterie, déi entre-temps wierklech just nach d'ADR drop huet!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Marc Baum** (*déi Lénk*). - Här President, ...

■ **M. Fred Keup** (*ADR*). - Kann ech ...

■ **M. Marc Baum** (*déi Lénk*). - ... ech wëilt awer ufänken ...

■ **Une voix.** - ... elo, ...

■ **M. Marc Baum** (*déi Lénk*). - ... mat ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance.* - Jo.

■ **M. Fred Keup** (*ADR*). - ... herno?

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance.* - Jo. Soss hätt ech lech gefrot, mat wem Der schwätzt.

■ **M. Marc Baum** (*déi Lénk*). - A! Ma, ech hunn et genannt, ech hu mech mam Här, mengem Virriedner senger Interventioun gehat.

Ech wollt awer eigentlech méi paisibel ufänke mat eppes, wat net ëmmer meng Gewunnecht ass, nämlech mat Mercie verdeelen. Als Alleréisch emol e Merci un d'Madamm Modert an un d'CSV, déi dës Debatt ugefrot hunn an opgrond vun där hirer Initiativ mer och an der Kommissioun ganz laang a ganz intensiv iwwert dee ganz wichtige Kulturentwécklungsplang diskutéiert hunn.

Awer och natierlech e Merci un d'Chamber als Ganz, dat mer déi Debatt elo féiere kënnen an dat mer eis och déi néideg Zäit derfir ginn.

E Merci och un d'Presidentin vun der Kommissioun, déi, mengen ech, och déi ganz wichtig Aarbecht wierklech ganz gutt geleet huet, an e grouse Merci

och un de Jo Kox a seng Ekip, déi hannert deem Kulturentwécklungsplang stinn, e vun Ufank u matbegleet hunn.

Et ass en Dokument, wat mer 2018 eng éischte Kéier hei diskutéiert hunn. En Dokument, wat eis och weider beschäftege sollt a wäert.

Et ass, am Géigendeel zu deem, wat virdu gesot ginn ass, absolutt keen dirigistescht Instrument. Et ass eppes, wat an enger Abberzuel vu Workshopen, vun Aarbechtsgruppe mat deene Leit um Terrain zesummen entwéckelt ginn ass, Dosenden an Dosenden Aarbechtsgruppen. An ech mengen, dass wann een déi Leit alleguer zesummenzielt, déi un deenen Diskussiounen deelgeholl hunn, da si mer bei e puer Honnert. Dat ass de Contraire vun Top-down an et ass de Contraire vun Dirigismus, mee et ass e partizipative Prozess gewiescht.

De KEP ass, an dat ass schonn e puermol gesot ginn, eng Laangzäitstrategie, déi ee sech gëtt. Et ass awer keng Bibel. Et ass keng Bibel! Et kann ee se och net a China léieren. Et ass en Instrument. An et ass e Prozess, deen ëmgësat, evaluéiert a permanent adaptéiert muss ginn; och do de Contraire vun Dirigismus.

An d'Zil - an duerfir heescht et „Entwécklung“ - ass, dee Prozess, deen zënter Joerzëngte schonn an eiser Gesellschaft amgaang ass, an der Kultur amgaang ass, weiderzedreiwien, ze féideren an eis Kulturlandschaft méi staark opzestellen. An ee vun den Haaptpilieren vun deem Féideren a vun deem Méi-staark-Opstellen ass - an dat ass de Schwéierpunkt vun deem Kulturentwécklungsplang -, d'Professionaliséierung vun dem Kultursecteur weiderzedreiwien.

De KEP ass an där Hisiicht eng Zort Jarnéier; dat heescht, eng Jarnéier tëschent deenen, déi en entwéckelt hunn, mat deene Leit aus dem Kultursecteur, vum Terrain, der Politik, der Zivilgesellschaft - doriwwer kann ee vläicht ee Moment herno nach schwätzen -, an natierlech och den Décideur-politiquen, an dat si mir alleguerten. An duerfir ass et och richtig a wichtig, dass mer hei an der Chamber doriwwer schwätzen.

Ech hu vläicht awer net ganz esou vill Zäit, fir op alles anzegoen. Duerfir wëilt ech vläicht just op verschidden Elementer agoen.

An der Kommissioun hu mer véier theematesch Schwéierpunkte gehat, ugefaange beim Patrimoine, beim Denkmalschutz. Do ass e Gesetz elo scho fir d'zweete Kéier beim Staatsrot. Mir wäerten nach genuch Zäit hunn, doriwwer ze diskutéieren. Ech wëll just eppes ervirhiewen, dass ass: Wat mat deem Denkmalschutzgesetz geschitt, dass ass wierklech e weesentleche Paradigmewiessel, well domadder kritt den Denkmalschutz en änlech héije Stellwäert wéi den Ëmweltschutz. A mer wëssen, och beim Ëmweltschutz huet et ganz laang gedauert, Joerzëngte gedauert, bis en déi Unerkennung kritt huet. Och an der Landesplanung, och am Urbanismus, och an de Stied an Dierfer an de Plan-d'aménagement-généralen, do wäert en elo eng Roll spillen. An ech mengen, dass dat e ganz wichtig Element ass.

Wat de Volet vum Patrimoine ugeet, ass och de Centre national de la culture industrielle ervirzehiewen, wou mer eis eigentlech gewëncht hätten oder erhofft hätten, dass e scho vill éischter a vill méi intensiv géif funktionéieren, well besonnesch d'Industriekultur insgesamt den Enfant pauvre vum Denkmalschutz ass, dee selwer bis elo schonn net déi allerbeschte Basissen hat. Vill wichtig industriell Gebaier sinn an der Vergaangenheet schonn zerstéiert ginn, sinn och nach relativ rezent, leider, verschwonnen. An ech mengen, dass et duerfir wichtig ass, dass mer déi wëssenschaftlech Krittären entwéckelen, an dass de CNCI do wierklech opgestallt ass, fir dat ze maachen. Dass mer net nëmmen all Klackegelaat an enger Kapell am Éislek als immateriell Lerwe schützen, mee och vläicht d'Kathedrale vun der industrieller Revolutioun. Dat ass eppes aneres wéi déi kulturell Revolutioun.

Zweetens: D'Konventiounen, mir hunn iwwert d'Konventiounen geschwat. De konventionéierte Sectar ass e ganz wichtiger Acteur an deem Ganzen, an der Kulturentwécklung, an der Realitéit um Kulturrain. An duerfir, mengen ech, ass et och richtig, dass déi Konventiounen insgesamt budgetär gehéicht gi sinn, dass neier derbäikomm sinn, déi och wichtig waren, dass se, mengen ech, och elo besser strukturiéiert an organiséiert sinn, well déi Konventiounen brénge genau deenen Acteure Planungssécherheet a se sinn, op jidde Fall am Moment, och transparent novollzéibar. An alles dat sinn Elementer, déi, mengen ech, ganz wichtig sinn.

D'Fro stellt sech natierlech, dass mer och an der Sortie de crise no der Pandemie kucken, dass besonnesch déi Konventiounen net drënner leiden an dass se déi Entwécklung weiderginn. Positiv ass do sécher ervirzehiewen, dass se all Joer ëm 2,5 % gehuewe ginn, strukturell, dass heescht, dass se quasi den Inflatiounsausgläich duerstellen.

Eppes, wat d'Kulturministesch ugeschwat hat an enger Kommissiounssëtzung kuerz no der Presen-

tatioun vum Koalitiounsprogramm, dass ass awer, mengen ech, nach ëmmer e Chantier, nämlech déi strukturell Ënnerfinanzéierung vun den Art-vivanten. An déi strukturell Ënnerfinanzéierung bedeit net nëmmen d'Konventiounen - do sinn der effektiv eng ganz Rëtsch bäikomm respektiv gehéicht ginn -, et muss een, mengen ech, och verschidde Secteuren an d'Institutiounen, déi an deem Sectar schaffen, konsequent weiderféieren. Ech mengen, dass do, nottamment am Beräich vun den Art-vivanten, nach Sputt no uewen ass.

Drëttens: D'Reform vum Statut vum Artist respektiv vum Intermittent du spectacle - wou ee muss soen, dass et jo a Wierklechkeet eigentlech zwee verschidde Statute sinn, mat zwou ënnerschiddlechen Zougangsbedéngungen, fir kënnen drënnerzefalen. Positiv ass op jidde Fall, dass dee Charakter vu Sozialhëllef - zumindest no deem, wat ech héieren hunn, a wou mer eis, mengen ech, och an der Kommissioun eens sinn - soll ewechfalen an et éischter soll higoen an eng Ënnerstëtzung, e Soutien fir d'Artiste respektiv d'Intermittent-du-spectacle. Well och an der Pandemie hu mer d'Schwächte vun deem aktuelle legislative Kader insgesamt, net nëmmen, wat de Statut ugeet, mee insgesamt vun deem legislative Kader gesinn. Eng ganz Rëtsch schlecht Erfarunge si gemaach ginn, wou Evenementer hu missen ofgesot ginn, wou Leit sech scho fest verpflichtet haten, déi net entschiedegt gi sinn. Do ass de Wee vum Deontologiekodex, mengen ech, sécher richtig. Méi wéi de Code de déontologie géif ee sech natierlech wënschen, et géif vläicht eng Kéier an de Code du travail drastoe kommen, dass esou Saachen net méi méiglech sinn.

An da si mer natierlech och, wann een iwwert de Statut schwätzt, bei der Fro vun der Bezuelung vun den Artisten. An ech mengen, et ass ganz wichtig, dass ee muss déi Tentativen ënnerstëtzen, wou Artisten sech organiséieren a quasi syndikalistesche Forderung stellen, och par rapport zu deenen Institutiounen, bei deene se schaffen, well et därer een net vergiessen, dass d'Prekariat eigentlech d'Reegel ass bei ganz villen Intermittenten oder bei ganz villen Artisten.

Positiv, mengen ech, ass och, dass d'Formation an d'Weiderbildung an Zukunft och staark verrechent solle ginn, bemooss ginn an de Krittären, wat de Statut ugeet.

An ech froen dann awer och d'Ministesch, wou déi Reform am Moment drun ass, wéini een ongeféier an der Chamber kéint domadder rechnen, dass se da kéint ukommen.

Véiertens: Kultur:LX, de fréieren Arts Council, wou jo elo déi ASBL gegrënnt ginn ass an och schonn déi éischt Leit ufänken, professionell op deem Dossier ze schaffen, mam Zil, dass doraus en Établissement public soll entstoen, wat ech och ausdrécklech begrëissen. Déi Diskussioun ronderëm den Arts Council war am Ufank net einfach, well do waren eng ganz Rëtsch Inquietuden doranner, justement, ob doranner net eventuell ze vill Muecht kéint zentraliséiert gi beim Kulturministère. D'Missiounen waren och net kloer. Ech mengen, dass leeft am Moment an eng ganz gutt Richtung, wou d'Missiounen engersäits weesentlech méi kloer solle sinn, an dass et resolutt orientéiert ass op d'Promotioun vun der Kultur, Här Keup, och der lëtzebuergescher, am Ausland.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Marc Baum** (*déi Lénk*). - Och d'Parcourse vun eenzelne Kënschtler, awer och Associatiounen, solle begleet ginn, sollen ënnerstëtzt ginn. An et geet och drëm, zesumme mat an an eisen Nopeschregiounen Netzwierker opzebauen an deenen ënnerschiddlechste Kulturberäicher.

An natierlech stellt sech dann och d'Fro net nëmme vun der Kreatioun mam Ausland, mee och vun der Kreatioun zu Lëtzebuerg. An och do hate mer an der Kommissioun, mengen ech, ganz wichtig Diskussiounen mat den Acteuren, wou am Kulturberäich wierklech och Reflexiounen lafen, ugestouss vun der Pandemie, och iwwert d'Produktiounsbedéngungen, iwwert d'Noutwendegkeet, eventuell anescht ze produzéieren, awer net, wéi ganz vill Leit dat am Moment maache mussen, am Hamsterrad, wou eng Produktioun direkt no där anerer muss kommen. Wat erëm eng Kéier domadder ze dinn huet, dass déi Produktiounen ganz dacks net terribel gutt bezuelt sinn. Ech mengen, och dass eng ganz wichtig Reflexioun, déi mer och weider sollte suivéieren.

Institutionell: Mir haten och mat de Kulturinstituter en Austausch, dee ganz wichtig war. Vill Punkte si schonn opgeworf ginn a genannt ginn. Dass ass engersäits de Personalmanktem, deen et effektiv a ville kulturellen Institutiounen gëtt, an ech mengen, dass een do wierklech derhannertgoe muss.

Et geet effektiv net duer, oder et fänkt vläicht domadder un, dass een an de Steen investéiert, an Institutiounen, d'Gebailechkeeten, d'Hülle schafft, mee et muss een deenen Institutiounen och déi personell Moyene ginn, fir kënnen déi Aarbecht ze maachen, déi deelweis an hire Missiounen ass, respektiv och nei Missiounen, déi derbäikommen duerch d'Di-

gitaliséierung an déi nei Eerausforderungen, déi domadder bestinn. Och duerch nei Gesetzgebungen wéi den RGPD oder d'Droit-d'auteurs ..., dass sinn alles Froen, déi duerchaus och musse personalintensiv vun eisen Institutiounen, Kulturinstitutiounen begleet ginn.

An och do: Ech mengen, dass et wierklech wichtig ass, d'Fuerschung net nëmmen als Missioun ze verankeren, mee och d'Méiglechkeet ze ginn, dass innerhalb vum Fonds national de la recherche eng eege Filière entsteet, wou déi kulturell Institutiounen kënnen postuléieren, fir och déi Recherchemissiounen eventuell kënnen ze iwwerhuelen.

Dann, drëttens, oder dee leschte grouse Punkt, deen ech wollt uschneiden, ass: Natierlech huet d'Pandemie e groussen Aschnëtt bedeit, en Aschnëtt an dat kulturellt Liewen. An net nëmme fir déi Leit, déi selwer kulturell Acteure sinn, fir déi Professionell, mee awer och fir déi Leit, fir déi Kultur a kulturell Institutiounen an Theaterstécker kucken ze goen, Concerte lauschteren ze goen, eng Selbstverständlechkeet war. Dass war e ganz haarden Aschnëtt.

A wann ech ganz dacks hei stinn an iwwert d'Regierung hierfalen a polteren, muss ech soen, dass de Kulturministère hei, mengen ech, ganz gutt reagiert huet an der Pandemie. Éischtens, an dass gesot ginn, waren eis Institutiounen déi lescht, mat déi lescht, déi an Europa zougemaach hunn, an et waren och erëm déi éischt, déi nees opgemaach hunn. Dass ass remarkabel. Dass ass wierklech remarkabel!

Dat Zweet, wat mer opgefall ass, dass war, dass eent vun deenen alleréischte Covidgesetzer vu virun engem Joer, wat hei an der Chamber votéiert ginn ass, e Gesetz aus dem Kulturministère war, wat nottamment beim Schutz vun den Artisten intervenéiere sollt. Dass ass och absolutt remarkabel gewiescht. A wann aner Ministeren déi selwecht Verve an hire Ministeren un den Dag geluecht hätten, ech mengen, dass mer dann och schonn als Land eventuell anescht géifen dostoen.

Här President, mir hunn awer och Schwächte gesinn. D'Prekaritéit, vun där ech virdu geschwat hunn, awer och d'Fragilitéit vun deem Konstrukt, vun där Entwécklung, an där mer dra sinn, vun där Blimmchen, déi amgaang ass, sech ze entwéckelen, hu mer misse feststellen, a Schwieregkeeten, mengen ech, wäerte mer och nach an deenen nächste Méint a Joren hunn, well besonnesch déi jonk Generatioun, besonnesch déi, déi elo faerdeg sinn, déi vun hire Konschtschoule kommen, ware virum kompletten Näischt. Eng Phas, wou een normalerweis ufänkt, Fouss ze faassen an enger Kulturlandschaft, an enger professionaliséierter Kulturlandschaft, do war einfach guer näischt méi. Ech mengen, dass dat wierklech eppes ass, wou mer musse ganz besonnesch drop oppassen.

Dann nach ee Wuert generell zu engem Kulturbegrëff a kulturelle Praktiken, déi d'Pandemie natierlech och verännert huet. Mir wëssen net, ob mer eis an Zukunft nach vill wäerten d'Hand ginn, obwuel d'Hand-Ginn eng vun deene gréisste kulturelle Selbstverständlechkeete war, déi mer kannt hunn, fir een deen aneren ze begéinen. An et feelt, mengen ech, zu Lëtzebuerg un Donnéeën, fir dat kulturellt Liewen - dat professionellt, do si mer op engem gudde Wee -, mee fir dat kulturellt Liewen an engem méi vaste Sënn ze begräifen.

Am Kulturentwécklungsplang steet ee Punkt, dee sollt entwéckelt ginn, nämlech den Observatoire des politiques culturelles. Ech hätt mer gewëncht, mir hätten dee virun der Pandemie gehat, well dann hätte mer Saache kënnen feststellen an och d'Kulturpolitik vläicht nei begräifen - wéi zum Beispill: Ass an der Pandemie, am Lockdown, méi gelies ginn? Ass manner gelies ginn? Dass si generell kulturell Praktiken, op déi een eventuell och als Politik kann agéieren a muss agéieren. An et ass dee ganz, ganz waarmen Appell: De Chantier Observatoire des politiques culturelles ass nach guer net ugaange ginn. Ech mengen, dass eng vun de Léiere vun der Pandemie muss sinn, dass mer ganz séier sollte kucken, an deem Beräich virunzekommen.

Här President, als Lénk hu mer natierlech e ganz anere Kulturbegrëff wéi d'ADR. Dass ass relativ kloer.

(*Interruptions*)

Während d'ADR éischter eng Visioun vu Kultur huet, déi rëckwäerts gewannt ass an de Mäntelchen vun der Volkstümelei undeet, wëilt ech dann ophale mat engem Zitat vum Bert Brecht: „Das Volk ist nicht tümlich.“

Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fred Keup** (*ADR*). - Här President, kann ech eppes soen?

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance.* - Jo.

■ **M. Fred Keup** (*ADR*). - Ech war jo ugeschwat ginn.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance.* - Jo.

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Fait personnel. Merci. Den Här Baum hat mech jo am Ufank do ugeschwat, Kënschtler viru Geriicht huelen an esou. Ech wëll dozou awer dräi Saachen soen.

Dat Éischt, dat ass: Ech mengen, dass et awer trotzdem nach ëmmer eng Nuance gëtt zwësche Konschtfreiheet an da richteg direkter perséinlecher Beleidigung. Dat ass déi éischt Saach, déi ech wëll soen.

Déi zweet Saach ass déi, wou ee ka soen, dass och iergendwann eng Kéier dee Moment kënnt, an dat war och keng einfach Decisioun, fir esou eppes ze maachen, mee et ass jo ganz villes hannendru gewiescht. Ech wëll mech och elo hei net bekloen, mee et ass extreem wäit gaangen. Ech mengen, dat, wat mir a menger Famill an där Zäit do geschitt ass, dat hunn déi meescht hei ni erlieft an déi wäerten dat ni erliewen. An ech sinn och frou, dass déi dat ni wäerten erliewen. Mee dat ass ganz wäit gaangen. Dat ass esou wäit gaangen, dass um Schoulwee vu mengem Meedchen op all Luuchte-potto deen Text stoung, deen do am Lidd war. Deen ass bei mir ... Also dat ass ganz wäit gaangen, mat Droungen an esou weider an esou fort - ech géif dat alles dofir net esou einfach hei benotzen -, an da mat Gegröols hannendrun. Dat ass awer, mengen ech, net dee richtege Wee.

An et wonnert mech och e bëssen, ech wëll do och eppes soen, dat ass jo dann do gemaach gi géint mech, wéi ech emol kee politesch Mandat hat! Dat ass okay, ech war jo politesch engagéiert. Mee déi Leit, déi, dat fënnt ee rar, wierklech da géint déi, déi Entscheedungen treffen; et fënnt ee rar esou Beleidigungen esou géint wierklech ..., also dach, op Facebook an esou an déi Saachen, mee ech mengen elo an engem Lidd oder esou, wat jo da Konscht soll sinn, fënnt een dat e bësse méi rar.

An ech hätt gär gesinn ... Ech wëll déi Wieder elo net widderhuelen, déi do am Lidd benotzt gi sinn, well dat passt net heihin, mee ech hätt gär gesinn, ...

(*Interruption*)

... wéi d'Reaktiounen gewiescht wieren, wann net ech et gewiescht wier, mee zum Beispill d'Madamm Tanson oder d'Madamm Lorsché oder den Här ..., een aneren, wéi dann d'Reaktiounen gewiescht wieren. Ech mengen, do wieren der och vill gewiescht, déi hätten dat och net esou à la légère geholl, mat all deene Konsequenzen, déi hannendru gewiescht wieren.

Ech wëll mech do elo hei net esou als Affer duerstellen, mee ech wëll dat awer just eng Kéier ze bedenken ginn, dass dat och net ëmmer einfach ass.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci. Dann ...

(*Interruption par M. Marc Baum*)

Jo, selbstverständlech.

■ **M. Marc Baum** (*déi Lénk*).- Här President, ech mengen, datt ech virdu virun allem wollt op deen awer eklatante Widersproch opmierksam maache vun engem Intervenat hei, dee seet, datt déi politesch inkorrekt Kultur dat ass, wat een elo erëm misst ënnerstëtzen a wat géif feelen, an dann awer gläichzäiteg, wann ee politesch inkorrekt Songtexter huet, viru Geriicht geet. Dat ass zumindest e Widersproch.

An, Här Keup, „féck de Baum“ hu scho vill Leit zu mir gesot.

(*Hilarité*)

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Jo. Kann ech nach eng Kéier, ...

(*Brouhaha*)

... Här President?

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci. Nee. Nee. Pardon, pardon!

(*Interruption*)

■ **M. Fred Keup** (*ADR*).- Här President, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Nee! Nee. Pardon.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Nee, Här President, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Pardon, Här Kartheiser, ...

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- ... Här President, dat do geet net! Den Här Keup ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- ... Här Kartheiser, ...

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- ... hat e Fait personnel.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- ... Här Kartheiser, ...

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Den Här Baum brauch do net méi drop ze äntwerten!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Bis op Weideres, Här Kartheiser, hu mer e

Reglement hei! No enger Debatt intervenéiert kee méi wéi zweemol!

(*Interruption par M. Fernand Kartheiser*)

Punkt! Punkt!

An elo huet den Här Clement d'Wuert, fir d'éischt.

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Merci, Här President. „D'Kënschtler musse fräi sinn“, dat hu mer virdrun hei am Debat héiere vu genau där Persoun, déi elo hir Plainte nach eng Kéier verteidegt huet. Wat se awer vergiess huet ze soen ass, datt se viru Geriicht verluer huet. An zu Recht verluer huet! Well mir hunn hei zu Lëtzebuerg eppes, dat nennt ee Konschtfreiheet. A Kënschtler mussen net nëmme fräi sinn, d'Kënschtler sinn zu Lëtzebuerg fräi. A wie mengt, datt dat no ënne geriicht wär, d'Konschtfreiheet, dee verpasst, mengen ech, wat e Carlo Schneider u Karikature produziéiert, dee verpasst, wat an aneren Zeitungen u satiresche Wochehéckblécker produziéiert gëtt, an ech weess net. Ech mengen, ech deelen eppes mam Här Baum: vläicht net ëmmer d'politesch Meinung, mee „féck de Clement“, dat hunn ech och schonn e puermol héieren.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, Freiheet, Individualitéit, Onofhängegkeet an eng gesond Portioun Courage, fir d'Gesellschaft ze hanerfroen, dat sinn alles Attributer, déi engem spontan afalen, wann een u Kulturschafender denkt. Dobäi feelt awer een zentraalt Attribut, fir enger heefeger Realitéit gerecht ze ginn, an dat ass Liewen a Prekaritéit.

Et war fir d'Leit aus dem Kultursecteur och schonns virun der Pandemie net einfach. Ouni séchert a fest Akommes ass et schwéier, op enger Bank e Prêt ze kréien oder eng Wunneng ze lounen. Et ass schwéier, wäit an d'Zukunft ze plangen, an ëmmer nees dominiéiere finanziell Suergen an Onsécherheeten den Alldag. Mee säit d'Aschränkungen, déi mam neie Virus verbounne sinn, d'gesellschaftlecht Liewen dominéieren, ass et nach vill méi schlëmm ginn.

Dëse Kulturentwécklungsplang gouf zu engem Moment geschriwwen, wou nach kee sech virstelle konnt, a wat fir enger Situatioun mir eis e puer Joer méi spéit géifen erëmfannen. Dat dierf awer net heeschen, datt déi am KEP festgehalen Ziler elo net méi erreecht sollte ginn, mee dat muss bedeuten, datt d'Politik sech eng gewësse Flexibilitéit muss ginn, fir duerchaus och méi ambitiéis Aiden ze envisagéieren, wéi vläicht ursprénglech virgesinn.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- D'Banken an d'Proprietäre ware schonns virun der Pandemie skeptesch, wann ee Kulturschafenden ouni fest Akommes bei hinnen ugeklappt huet. Säit der Pandemie kréie vill Kënschtler awer emol guer kee Rendez-vous méi, mee si kréien um Telefon scho gesot, datt weeder d'Bank nach de Proprietär wëllen de Risiko agoen, dee mat der onsécherer finanzieller Situatioun vun de Kulturschafende verbounnen ass.

Dat ass kee Problem, deen alleng Kulturschafender betrëfft, ech mengen, et gëtt eng ganz Rëtsch aner Leit, déi och dovunner betrëfft sinn, mee et ass awer an engem prekären, oder zu engem groussen Deel prekäre Secteur leider eng Realitéit. An dat läit net dorun, datt dës Leit net genuch Suen op der Säit hätten, mee eeben dorun, datt, wéi dat eebe vill Beruffer aus dem Kultursecteur mat sech bréngen, d'Akommes net stabil Mount fir Mount gläichméisseg um Kont ukënnt, mee et gëtt Méint mat méi an et gëtt Méint mat manner Akommes, jee nodeem wéi d'Projete fäerdeg ginn, wéini en Optrëtt ka geplangt gi respektiv wéini een erëm eng Vente huet.

An do hânt et elo an der Pandemie natierlech ëmsou méi. Vill Projeten hu mussen ofgesot gi wéinst de Covidrestriktiounen hei am Land, mee och am Ausland. Verschidden Optrëtter sinn net méi finanziell drobar wéinst de Restriktiounen, déi mer hunn. Dat ass kee Reproche un de Restriktiounen, ëm Gottes Willen! Ech mengen, all déi Restriktiounen, oder de Gros vun hinnen, maache Sënn. An ech mengen, datt heibanne jo och nach ëmmer eng Majoritéit der Meinung ass, datt et eng Pandemie gëtt, déi Restriktiounen verlaangt. Mee Fakt ass, et huet eis Kultur beaflosst! An ech freeë mech perséinlech och schonns drop ze gesinn, wéi eis Kënschtlerinnen a Kënschtler mat dëser Pandemie ëmginn an och d'Sortie aus dëser Pandemie kënschtlersch begleede wäerten.

Fir verschidde Kënschtler ass dann och d'Hausse vun de Präisser vun de Matière-première een net ze negligéierende Facteur, wann et drëms geet, ob hire Projet um Enn vum Mount nach opgaangen ass.

Jo, et gëtt Aiden an Ënnerstützungsmoosname fir Kulturschafender, mee trotzdem sinn déi aktuell Zäiten net einfach fir Museker, Moler, Schrëftsteller, Sculpteuren, Schauspiller, Dänzer an esou weider an esou fort. Et mussen hinne Perspektive gebuede ginn. An dofir freeën ech mech, datt och d'Madamm Ministeschen am KEP e Plan de route virgesäit, deen net statesch ass, mee deen ëmmer nees un déi aktuell Gegebenheete muss ugepasst ginn. Bei aller Flexibilitéit, déi d'Regierung sech wëllt ginn, bleift an eisen Aen awer ee grouse Problem be-

stoen, an dat ass deen, datt de Kulturentwécklungsplang e Plang ass, deen eng Professionaliséierung viséiert an domat och eng Ekonomiséierung vun der Kultur.

Dat huet éischstens déi traureg Konsequenz, datt d'Konscht an d'Kultur am net professionelle Beräich, dat heescht am Beräich vun den Hobbymuseker oder Hobbymoler zum Beispill, hei wäitestgeeënd ënnert den Dësch falen, obwuel gewosst ass, wéi wichteg kreativ a schëpferesch Aktivitéite fir d'Santé mentale kënnen sinn, an dat och grad a Krisenzäiten.

Zweetens ergëtt sech esou awer och de Risk, de Wäert vun enger kultureller Produktioun ze verzerren, andeems d'Valeur vun engem Wierk u senger Verfabarkeet bemooss gëtt. Wat mat engem Wierk méi Profitt ka generéiert ginn, wat besser. Esou kënnen Iddien, Erlebnisser, Gedanken, Gefiller an Inspiratiounen, déi eigentlech onbezielbar sinn, reduzéiert ginn op de Profitt, dee sech mat hinne generéiere léisst. An dat dierf a mengen Aen net sinn.

D'Kulturschafend sinn natierlech, wéi jiddwereen, Deel vun der Gesellschaft an der Natioun, an där se liewen. Mee an hirem Beruff huele se d'Roll vun engem kritesche Beobachter an a beweege sech esou an engem Kader, deen, jo, gläichzäiteg an der Gesellschaft, mee awer och deelweis ausserhalb vun der Gesellschaft ass, wann een e Bléck vu bausse op d'Mëssstänn werfe wëllt, well et nëmme aus dëser hybrider Positioun eraus méiglech ass, der Gesellschaft e Spigel virzehalen.

Wa mer Ziler viséieren, déi d'Konscht méi verkaubar maache sollen, wa mer d'Weiderverwäertbarkeet vun enger Schëpfung favoriséieren, well esou aus enger Produktioun ëmmer nees Profitt ka gezu ginn ouni nei Ausgaben oder Zäitinvestissemter, wa mer d'Qualitéit vun engem Wierk duerch de Präis, deen et um Maart erzile kann, bemoossen, da verzerre mer de Kär vun der Kultur.

Selbstverständlech brauchen och Kulturschafender Suen, fir iwwert d'Ronnen ze kommen an hiert Liewe gestalten ze kënnen. Hei stellt sech awer d'Fro, ob dat nëmme iwwert de Wee vun enger Ekonomiséierung vun der Kultur ka goen. Ech weess, datt eis Regierung, wat d'Theema Grondakommes a Copyright ugeet, ëmmer e weineng, et kann ee soen, retizent as, an dofir gesäit de Kulturentwécklungsplang jo och keng innovativ Neiusätz fir d'Kulturfinanzierung vir, mee bleift bei de klassischen Outilen an Aiden, déi een eeben esou aus der Maartwirtschaft kennt.

Mee dat ass u sech e bëssen traureg, well et an eisen Aen eng verpasste Chance ass, Kulturschafend vun hirem Maartofhängegkeet ze befreien. E Grondakommes hätt ville Kënschtlerinnen a Kënschtler an dëser Kris e weidert Sécherheetsnetz kënnen bidden a géif de Kulturschafenden et erlaben, hirem Kreativitéit fräie Laf ze loossen, ouni permanent Angscht virun der Prekaritéit an den domat verbounnenen Iwwerleeungen, wat sech verkafte léisst a wat net. A virun allem och virun der Suerg, datt, wa se vu staatleche Subventiounen ofhängeg sinn, dann op eemol vläicht awer eng Partei kéint un d'Rudder kommen, déi zwar dervunner schwätzt, datt d'Kultur soll fräi sinn, mee a Wierklechkeet d'Kënschtler op d'Geriicht zitt. A wat géif als Éischt do gestrach ginn? Ma natierlech d'Subside vun deene Kënschtlerinnen a Kënschtler, déi hinnen net géife passen.

Gläichzäiteg kéint e modernt Copyright-Gesetz d'Rechter vun den Auteurs schützen, se finanziell entlounen an hir Wierker fir d'Gesellschaft méi zougänglech maachen.

Ech begrëssen do och explizitt, datt mer an der Reform vun den Droit-d'auteurs d'Bestseller-Klausel nach eng Kéier wäerten ukucken, well och do ass, mengen ech, op europäeschem Plang vill Aarbecht geleescht ginn, datt e Kënschtler, wa säi Wierk grouse Succès huet, net kann duerch Knebelvertrag ausgebeut ginn.

Mir hunn haut nei Viraussetzungen, fir Texter, Musek, Biller a Filmer weltwäit ze verbreedeen, ze konsuméieren, awer och ze besëtzen. An do muss ee sech dann awer d'Fro stellen, wéi dat och mat deenen neien Technologien ass. An ech mengen, deen aktuellsten Hype si jo déi Non-Fungible Tokens oder kuerz NFTen. Wat sinn NFTen? Ma fir jiddwereen, dee sech fir Blockchain & Co. interesséiert, dat ass eng Aart a Weis, wéi ee kann e Stéck Konscht besëtzen, ouni de physischen Objet ze besëtzen.

Esou gouf zum Beispill deen éischten Tweet rezent fir 3 Milliounen Dollar verkaaft. E GIF vum Nyan Cat - dat ass déi Kaz, déi e Reebou-Schwanz, Reebou-Fuerz, wéi een et dann och nennt, huet, an déi permanent duerch d'Géigend flitt - gouf fir e puer Dausenden Euro verkaaft; net de Fichier per se, mee d'Recht, sech als Eenzegegen Egentemer vun deem Fichier ze nennen. Dir gesitt, dat verlaangt scho mol en intellektuelle Sprong, fir iwwerhaupt als Eenzegegen Egentemer vun engem digitale Fichier kënnen ze sinn, dee gläichzäiteg nach fräi am Internet zirkuléiert. Mee nichtsdestotrotz hunn hei Leit Weeër fonnt, fir d'Kultur nach méi ze ekonomiséieren.

Et stellt sech also d'Fro, wéi mer an Zukunft mat esou Tendenzen ëmginn. Sinn dat nei Chancé fir Kënschtlerinnen a Kënschtler oder ass et eng Ge-

for? Ass et eng Gefor, datt hei aus eppes, wat fir jiddwereen als allgemengt Kulturgutt zougänglech misst sinn, op eemol e Spekulationsgutt gëtt? Datt mer hei also net nëmme e Spekulationsgutt aus Kultur maachen, mee tout au contraire, fir déi Tokens ze „minen“, also ze produzéieren, gëtt esou vill Stroom verbraucht, wéi Serbien an engem Joer als Land produziéiert. Dat ass en immense Klimaimpakt, fir digitalen Eigentum iergendwou ze transférieren. An dann ass et nach net emol Eigentum, da sinn et op eemol nëmme nach Rechter u Kultur!

Et muss ee sech also hei - bei esou technesche Froen, bei esou Froen, op déi Lëtzebuerg ganz weineng Afloss huet -, d'Fro stellen, wéi mir als Politik, mee och, wéi dee ganze Secteur an Zukunft domadder ëmgeet.

Mir mussen engersäits jiddwerengem d'Chance ginn, fir eng finanziell Sécherheet ze hunn; mir mussen awer och jiddwerengem d'Chance ginn, fir weiderhi fräi kulturschafend ze sinn.

Déi ganz Ängshten an all déi Virwërf, déi een der Kultur heiansdo ka maachen, der Konscht heiansdo ka maachen, dierf een net dorop reduzéieren, sech nëmme hei op de Kulturentwécklungsplang anzeschëssen. De Kulturentwécklungsplang ass e Plang. Dat huet de Meritt, datt mer eng Pist hunn, e Plan de route hunn, e bëssen eng Anung hunn, wou d'Entwécklung kéint higoen.

De Problem vun esou engem laangfristige Plang, wéi et hei de Fall ass, ass deen, datt e forcement e bësse konservativ ausfällt. E fällt e bësse konservativ aus, net well dat d'Intentioun war, mee einfach, well ganz vill - an ech mengen, ech hunn dat elo grad mat den NFTE bewisen - Verännerungen einfach en cours de route kommen a sech d'Fro stellt: Wéi reagéiere mer dorobber? An ze waarden, bis et e Kulturentwécklungsplang 2.0 gëtt, ass, mengen ech, ze laang gewaart, well bis dohin huet eis déi digital Revolutioun laang mat der Dampfwalz iwwerrullt.

Ech denken awer, datt et e gudde Plang ass. Ech denken, datt de Kulturentwécklungsplang a ville Punkten déi richteg Jalone setzt. Ech denken do zum Beispill un de Punkt 16 iwwert de Plan d'action fir d'Gläichstellung vun de Geschlechter an alle Beräicher vun der Kultur, un den Observatoire des politiques culturelles am Punkt 3 oder och un de Code de déontologie fir konventionéiert Strukturen, well hei mussen déi kommend Jore genotzt ginn, fir op dëse wichtige Punkte weiderzekommen.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ofschléissend wëll ech nach festhalen, datt d'Piraten den Usaz, d'Kulturpolitik duerch en dynameschen a reegelméisseg evaluéierte Plang ze koordinéieren an ze organiséieren, ganz positiv fannen an absolut ënnerstëtzen. Wéi esou oft hätte mer eis just e weineng méi Courage gewënscht beim Festleeë vun den Ziler, mee dat iwwerrascht no dësem Discours warscheinlech keen.

Ech soen lech Merci.

■ **M. Marc Goergen** (*Piraten*).- Ganz gutt!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci och dem Här Clement. Jo, den Här Kartheiser. Zu wat?

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Zu engem Point d'ordre, Här President. Ech wollt lech soen ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Entschëllegt, zu wat?

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Point d'ordre. Ech wollt lech soen, Här President, datt ech déi Decisioun, déi Dir virdu geholl hutt, fir dem Här Keup d'Wuert net ze ginn, formell contestéieren, an datt ech dee Punkt an där nächster Presidentekonferenz wäert bréngen.

Den Här Keup hat menger Meinung no d'Recht, sech nach eng Kéier ze verdeedegen als Fait personnel, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Ma da maacht Dir dat, Här Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- ... Dir hutt eng aner Decisioun geholl.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Maacht Dir dat. Den Artikel 39 seet ganz kloer, dass keen Deputéierten zu deem selwechte Punkt zweemol intervenéiert, an dat hunn ech applizéiert.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Mir gesinn, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- An den Här Baum huet och net méi wéi zweemol intervenéiert.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- ... mir gesinn dat an der Presidentekonferenz, Här President.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Jo. Huelt dat an d'Presidentekonferenz, esou wéi Dir dat wëllt. An da bréngt Der d'Reglement mat!

■ **Une voix**.- Très bien, Här President!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Sou, an dann huet als nächsten den Här Pim Knaff d'Wuert.

■ **M. Pim Knaff** (*DP*).- Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech hale mech ganz

kuerz. Ech soen awer nach dem André Bauler Merci, datt e mer e bëssen Zäit gelooss huet, fir e puer Wieder ze soen.

■ **M. André Bauler (DP).**- Ënner Kollege mécht een dat gär, Här Knaff.

■ **M. Pim Knaff (DP).**- An als Kulturschäfte vun der Stad Esch, europäesch Kulturhaaptstad an aacht Méint, hunn ech mer erlaabt, d'Wuert hei ze froen. Net, fir iwwer Esch2022 ze schwätzen. Ech mengen, do wär et vläicht méi richteg an utile, wa mer an enger nächster Kulturkommissioun d'Directrice an de Staff nach eng kéier géife komme loos- sen, fir eis ze soen, wéi wäit se elo komm sinn. Mir hunn dat am Conseil scho kënnen gesinn a wëssen, datt se also e flotten, interessante Programm op d'Bee gestallt hunn, an dee kéinte mer, mengen ech, utilement der Chamberskommissioun presentéieren.

Déi Aarbecht, déi an esou kuerzer Zäit a puncto KEP gelescht ginn ass, ass einfach immens. Meng Felicitatiounen un d'Madamm Kulturministes- ch Sam Tanson an hir Ekip am Ministère mat un hirer Spëtzt dem Jo Kox an dem Dany Kohn-Stoffels! Och e grouse Merci un den deemolegen zoustännege Kulturminister an un de Staatssekretär, de Xavier Bettel an de Guy Arendt, fir dës Initiativ!

Mir hunn eis 2017 zu Esch och e Kulturent- wécklungsplang op zéng Joer ginn. Mir wëssen also e bëssen, vu wat mer schwätzen. Mir wëssen och e bëssen, wéi vill engagéiert Aarbecht derhannert stécht, fir aus esou engem Noutebuch Musek ze maachen.

A ganz Europa hu säit den 90er-Jore vill Stied, Regiounen, Communautéiten a ganz Länner op d'Kultur gesat, fir eng nohalteg Entwécklung ze ga- rantéieren. Och zu Lëtzebuerg si mer op dee Wee gaangen an hunn de Retard op aner Länner opge- holl.

Zwee Joer vum Versprieche bis zum Resultat: 2016 war den Ufank, 2018, Enn Juni, konnt deen éischten nationalen Entwécklungsplang virgestallt ginn. Bravo un all déi Implizéiert!

(**M. Fernand Etgen reprend la présidence.**)

Wéi wichteg et ass, en Entwécklungsplang ze hunn, weess och déi Europäesch Kommissioun. Si ver- laangt dat nämlech, fir zum Beispill den Titel „Euro- päesch Kulturhaaptstad“ ze verginn.

Madamm Ministesch, erlaabt mer, lech hei e Merci ze soen am Numm vun der Stad Esch fir Är Ënner- stëtzung an deem Prozess vun Esch2022. Net nëmme fir déi generéis finanziell Ënnerstëtzung - 40 Millioun e si vill Suen -, mee och fir d'Noma- tioun vun zwee héije Beamten an eisem Gremium, der ASBL Esch2022.

Schëin ass och ze gesinn, dass, trotz engem poli- tesche Wiessel un der Spëtzt vum Kulturministère, eng Kontinuitéit besteet an déi kulturell Evolutioun doduerch, wéi zu Esch, eng gewëssen iwwerpoli- tesch Dimensioun kritt.

Duerch d'Approbation vun eisem Kulturent- wécklungsplang deemools 2017, respektiv 2018 na- tional, hu mir eis all als Politiker zu eppes méi Grou- ssem engagéiert: Der Kultur, onofhängeg vu poli- tesche Wiesselen, eng iwwergeuerdent Plaz ze ginn. A mer hunn aus hir e wichtege Pilier vun der nohalte- ger Entwécklung gemaach.

Esch, 36.000 Awunner, e Brochdeel vun de Bierger vun eisem Land. Wann een awer d'Awunner vum Ter- ritoire 2022 zesummenzielt, da komme mer op iwwer 170.000 Leit. 2022 sinn Esch, de Minett an de PRO-SUD Kulturhaaptstad vum ganze Lëtzebuurger Land.

Wéi scho gesot ënnerstëtzt de Staat dëse Projet mat 40 Milliounen. Deen Invest ass enorm, awer justifiéiert. 2007 hat de Staat en equivalente Mon- tant an d'Stad Lëtzebuerg investéiert.

Um Territoire vun Esch2022 si véier Stied - Déif- ferdeng, Diddeleng, Esch a Rëmeleng - a sechs Ge- mengen - Beeteburg, Käerjeng, Keel, Monnerech, Suessem a Schëffleng - engagéiert.

Dass de Kulturministère vun Ufank u mat op de Wee gaangen ass, och anere Stied a Gemengen d'Chance ze ginn, hir kulturell Villfäitgkeet ganz Europa an nach driwwer eraus ze weisen, ass e grouse Schratt an e wichtegt Zeechen an déi rich- teg Richtung. D'Richtung, vun där ech schwätzen, ass déi vun enger dezentraliséierter Kulturoffer, enger licht zougänglecher Kulturoffer fir all Biergerinnen a Bierger hei am Land.

Wann ech de Bilan vum KEP kucken, fällt mir op, dass am Beräich Culture en région nach vill ze maa- che bleift. Positiv ass awer ze gesinn, dass all d'kulturell Institutiounen duerch d'Land schonn eng licht Augmentatioun vun dem Budget aus hire Konventiounen kruten.

Sécher, et ass nach e jonke Prozess, an an där kuer- zer Zäit ass effektiv scho villes gelescht ginn. Mir mussen awer oppassen, dass d'Kulturoffer sech duerch d'ganz Land gläichméisseg verdeelt an net nëmmen op d'Haaptstad limitéiert ass. All Mënsch weess, wéi frou a wéi houfreg mer op eis schëin

Haaptstad sinn an op hir wonnerschëin a bedeitend Kulturinstitutiounen wéi de Mudam, d'Philharmonie, d'Theateren an d'Muséeën. Mee eis Regiounen, de Süden, den Osten an den Norden, sinn net d'Fau- bourge vun der Haaptstad an hunn hir eegen Iddien, Projeten, Visiounen an och hir eegen Haiser, Institu- tiounen, hir eege kulturell Offer. An déi meritéiert, no deene selwechte Schlëssele subventionéiert an ënnerstëtzt ze gi wéi den Zentrum.

All d'Biergerinnen a Bierger an eisem Land hunn d'Recht op eng divers a qualitativ héichwäerteg Kul- turoffer, an dat an hirer noer Ëmgéigend. War fir vill Leit déi kulturell Offer virun der sanitärer Kris wéi e Waasserkrunn, deen een nëmmen huet mussen opdréien, esou gesäit een elo, datt mer frou si fir all Dréps, déi mer kënnen kréien. Déi puer Evenementer, déi iwwerhaupt kënnen stattfannen, sinn dacks a kuerzer Zäit ausverkaaft, an dat an all de Kulturins- titutiounen uechtert d'ganz Land. De Public huet eng Verännerung matgemaach an deene leschte Méint an ass duuschteg op Kultur, an am besch- ten net wäit vun him doheem.

E Kulturentwécklungsplang ass näischt Rigides. E muss adaptéiert ginn, a warscheinlech wäerten d'Prioritéiten no dëser sanitärer Kris anerer si wéi nach 2018.

Awer net nëmmen d'Offer soll iwwert dat ganz Land gläichméisseg verdeelt ginn, och déi Kreativ sollen op engem méi wäiten Territoire Fouss faasse kënnen. Net all nationaalt Kulturinstrument, net all national kreativ Fërderung muss am Zentrum im- plantéiert ginn. Eng europäesch Kulturhaaptstad ass keng Finalitéit, mee e Mëttel, fir eng Regioun duerch d'Kultur nohalteg ze veränneren.

Dofir ass et wichteg, och op nationalem Niveau, sech déi finanziell a strukturell Moyenen ze ginn, fir dëse Prozess weiderhi kënnen ze begleeten, och iwwer 2022 eraus. An dee Prozess, d'Kultur an all d'Regiounen ze bréngen, soll sech net nëmmen op den Zentrum oder de Süde limitéieren, mee d'Moyene sollen, wéi gesot, no kloren an trans- parente Schlëssele verdeelt ginn.

Esch2022 wäert e positiven Impakt hunn op eis Re- gioun an doriwwer eraus. Ech si gespaant, wéi d'Kultur an de Regiounen, egal ob Süden, Norden, Osten oder Zentrum, no Esch2022 wouergeholl gëtt. Ech wënschen dofir allen Acteure vum KEP Bonne chance an der Exekutioun vun hirer Mis- sioun.

An ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Pim Knaff. An elo huet d'Regierung d'Wuert, d'Madamm Kulturministes ch Sam Tanson.

■ **M. Georges Mischo (CSV).**- Här President, ...

(**Brouhaha**)

Här President, ech hat virdrun nach beim Här Scheeck d'Wuert gefrot.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Jo. Den Här Georges Mischo, wannechglift.

■ **M. Georges Mischo (CSV).**- Merci, Här President. Ech wäert mech och kuerz faassen. Ech hunn nach zéng Minutten ze rieden, mee dat wäert ech sécher net auskosten.

Ech muss awer hei elo éischstens emol alleguerten de Riedner virdrun Merci soen, déi de Projet Esch2022 ënnerstëtzen, ob se aus dem Süde sinn oder ob se net aus dem Süde sinn. An ech mengen, den Här Bauler hat virdu richtig gesot, dass et net nëmmen e Projet ass fir de Süden oder fir d'Gemen- gen aus dem PRO-SUD, mee fir d'ganz Land.

Aus deem Grond muss ech dann awer op d'Propose vum Fred Keup reagéieren an och op eng Rei vun Denkmalschützer, déi besser gehat hätten, sech besser ze informéieren, oder sech iwwer eis Proze- duren zu Esch ze informéieren, well do Informa- tiounen erausgeballert ginn, déi einfach esou net stëmmen.

Jo, et stëmmt, dass mer 400 Gebaier geschützt hunn ënner „constructions à conserver“. Dann hu mer awer och nach Honnerte vu Gebaier zu Esch, déi sinn „avec éléments identitaires à conserver“, an déi kënnen och deemno net ofgerappt ginn. Mir hunn den Text deementspriechend ugepasst.

Dann ass awer och net ze vergiessen, dass mir eis Secteur-protégéen hunn, wou zum Beispill och d'Aarbechtersdlungen et cetera protegéiert sinn. Och dee ganzen Zentrum vun Esch ass an enger Zon, wou eeben eng ganz Rei Elementer doduerch geschützt sinn, déi un den Haiser dru sinn. Et ass also einfach nëmme falsch ze behaupten, mir hät- ten nëmme 400 Haiser geschützt, well mer eebe ganz sensibel mat deem Thema ëmgaange sinn, eeben, dass mer déi zirka 2.000 net elo schützen, mee fir eng Modification ponctuelle vum PAG ana- lyséieren, esou wéi mer dat am Gemengerot gesot hunn an och esou ofgestëmmt hunn. Also ass et ganz wichteg, déi Informatiounen och ze hunn.

Mir sinn enger europäescher Kulturhaaptstad wier- deg. A mir wäerte sécher den Denkmalschutz do

net vergiessen, well mir jo och schonn oft op anere Plazen deementspriechend Saache schütze ge- looss hunn, déi net ugefrot waren, fir geschützt ze ginn.

Dofir wollt ech mech do awer nach eng kéier expri- méieren, dass de Schäfferot, awer och de Gemege- rot vun Esch enger europäescher Kulturhaaptstad wierdeg sinn an dass mer an enger zweeter Phas net nëmmen d'Industriekultur, mee awer och alleguerten eis Gebaier analyséiere wäerten, an déi Saache sé- cher net wäerten ofrappen, mee och ënner Denk- malschutz wäerte setzen.

Merci.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Georges Mischo.

An elo ass et awer un der Regierung, un der Ma- damm Kulturministes ch Sam Tanson.

Prise de position du Gouvernement

■ **Mme Sam Tanson, Ministre de la Culture.**- Jo. Merci, Här President, ech hat am Ufank vum Nomëtte geduecht: A, wéi schëin, wann iwwer Kultur geschwat gëtt, dann ass et hei esou harmonesch wéi seelen! Bon, dat huet sech dunne e bësse geännert.

Dat ass awer net schlëmm. Ech soen lech awer e ganz grouse Merci, éischstens emol, dass déi Debatt hei méiglech gemaach gouf, op Demande hi vun der CSV, mat virop dem Octavie Modert. E grouse Merci un all d'Deputéiert aus der Kultur- kommissioun, déi matdiskutéiert hunn ënnert der Leedung vun dem Djuna Bernard als Presidentin.

Natierlech awer och e ganz grouse Merci un all déi Acteuren, déi an d'Kommissioun komm sinn, fir Echangen ze hunn. Echangen, déi mir natierlech och reegelméisseg am Ministère hunn.

An och e grouse Merci natierlech un déi ganz Ekip am Kulturministère, mat virop dem Jo Kox, déi sech och déi lescht Deeg nach immens Méi ginn hunn. De Jo huet nach vereenzelt Nuit-blanché gemaach, fir d'Mesuren ze aktualiséieren, fir dass et wierklech esou gutt wéi un leschte Stand wär. En huet mer gesot, fënnel Fiché wären awer nach net aktualiséiert gewiescht. Ech mengen, dat huet elo gemaach, dass en dann nach eng kéier eng Nuecht net geschlof huet. Mee ech si sécher, dat wäert awer elo deemnächst geschéien, soudass Der do au courant bleift.

Well dat, wat jo wichteg ass bei deem Instrument - ech kommen nach drop zrëck, wat d'Instrument ass, well do hunn ech och e puer Saachen héieren, déi ech awer wollt e bësse recadréieren -, dat ass och, dass een transparent kann novollzéien, wou mer dru sinn. An duerfir hu mer jo och dee Site en place gesat, wou ee bei all Mesure - ech hunn dat och eng kéier an der Kommissioun erkläert, oder bei den Assisen, ech weess et net méi - de Prozent- saz vun de Mesuré genau gesäit, wou mer dru sinn. Dat ass natierlech kee wëssenschaftleche Prozent- saz, dat ass eng Evaluatioun, déi mer gemaach hunn, mee wou ee genau gesäit: Wat sinn d'Etap- pen, déi bis elo an deem Prozess gemaach goufen?

Jo, wat ass de KEP? Do hunn ech elo ganz ënner- schiddlech Saachen héieren. D'Denominatioun ass u sech wierklech dat mannst wichtegt bei deem Ganzen, mee d'Instrument en tant que tel war schonn extreem wichteg. Duerfir och nach eng kéier Felicitatiounen dem Guy Arendt, dass en dat ugestouss huet als Prozess. Et ass jorelaang do- riwwer geschwat ginn, dass een de Secteur misst opschaffen. D'Josée Lorsché ass drop gaang an hirer Ried, dass dat eppes ass, wat immens vill a laang am Gespréich war, fir ze kucken: Wat hu mer a wat brauche mer? Wou wëlle mer hin?

An hei war d'Missioun ganz kloer virun allem op dat Professionellt an eisem Secteur axéiert. Dat anert ass net onwichtig - ech wäert och nach dorobber agoen -, loin de là! Et ass essenziell an eiser Gesell- schaft, a wäit iwwert d'Kulturellt eraus. Mee wourëms et hei giong, dat war ze kucken: Mir hunn e Kultursecteur, deen huet sech mat deenen zwou kéieren, wou mer zu Lëtzebuerg Kulturhaaptstad waren, developpéiert, deen ass ëmmer méi profes- sionell ginn. Mee et feelen eeben nach Saachen, et feelen nach Bausteng, et kann een nach Saache bes- ser maachen, nach Saache weiderdreiwen. An dorëms ass et gaang.

Dat heescht, et sinn eng Rëtsch Mesuren op d'Bee gestallt ginn, déi weisen, wat ee ka maachen. Dat muss net alles gemaach ginn. Et sinn och Saachen, wou mer en cours de route gesinn hunn: Ok, dat kann ee vläicht anescht maachen, muss ee vläicht anescht maachen. Och duerch d'Pandemie, mee net nëmmen. Et sinn och Saachen, déi dee Moment ver- giess goufen, well se vläicht manner present waren.

Mee et ass en extreem wichtegt Element, an et geet op kee Fall - an do weess ech elo net, ob ech den Här Clement net richtig verstanen hunn oder wat en domadder wollt soen -, et geet hei net ëm d'Eko- nomiséierung vun der Kultur. Dass d'Ekonomie en Element vun der Kultur ass, dat wëll ech awer och net niéieren. Ech fannen, dass dat och wichteg ass.

All Artist ass houfreg, wann e bezuelt gëtt fir seng Aarbecht a wann dat e Wäert huet, net nëmmen e Wäert vun Appreciatioun, mee och en ekonome- sche Wäert.

Dat ass awer net den Haaptobjet - loin de là! - vum Kulturentwécklungsplang oder vun deem, wat mer maachen, mee et geet an der Kulturpolitik drëm ze ënnersträchen, dass d'Kultur och en ekonomesche Wäert huet. Well mir liewen nun emol an enger Gesellschaft - an et ass interessant, ech hunn haut an där heiten Diskussioun vill iwwer ekonomesch Theorien an och politesch Theorien héieren, wat jo och de breede Spektrum vun der Kultur weist -, mir liewen an enger Welt, wou villes op d'Ekonomie be- rechent gëtt. Et soll een et op kee Fall dorop re- duzéieren, mee et ass fir ze beleëen a fir ze weisen a fir ze soen an ze ënnersträchen, dass och d'Kultur en ekonomesche Facteur zu Lëtzebuerg ass, dass vill Leit dovunner liewen, dass eng 16.000 Leit an deem Secteur professionnell beschäftegt sinn, dass, wann hei Theaterproduktiounen sinn, d'Ho- teller dovunner profitéieren, dass, wann eng Art Week ass, och d'Hoteller an d'Gastronomie dovunner profitéieren. An dat sinn alles Facteuren, déi mer op kee Fall negligéiere sollten, well si ginn deem Ganzen nach méi Poids. Et dorop ze reduzéieren, ech mengen, dat mécht keen, ech op alle Fall net. An dat maache mer och net an eiser Politik.

Ech wollt op e puer Punkten agoen, just vläicht eng generell Remark am Ufank. Ech sinn immens frou, dass mer an der Regierung - an och mat Är Ën- nerstëtzung hei, well ech hu keen héieren, deen dat kritiséiert huet - eng Virreiderroll op europäeschem Niveau konnte spillen a Saachen Öffnung vun der Kultur, d'Kultur oppen halen. Mir sinn immens vill dofir gelueft ginn, och op internationaler Eebene. An et ass eng Zort Nationbranding, och wann ech dat Wuert iergendwann eng kéier, mengen ech, net méi kann héieren. Mee et huet gewisen, wéi wich- teg et de Leit ass. Ech war ganz vill an den Theater, ech sinn Expoe kucke gaang, ech si Concerte lauschtere gaang. An ech hu gesinn, wéi e Besoin do war vum Public, fir iergendwéi op aner Gedan- ken ze kommen, fir iergendwéi aner Saachen ze erliewen. An natierlech och e Besoin vun den Artis- ten - an dofir sinn ech ganz frou, dass de Marc Baum haut nach derbäi war als eisen eenzege Kulturschafenden hei an der Chamber -, fir kënnen op d'Bün ze klammen, fir dat alles kënnen ze dee- len.

D'Kultur huet ëmmer eng extreem wichteg Roll ze spillen an eisem Liewen, mee an esou Momenter wéi elo, an esou Krisemomenter, huet se eng essen- ziell Roll ze spillen. Net nëmmen, well se eis op aner Gedanke bréngt, well se „food for your thought“ ass, mee well se och a Fro stellt. Natier- lech muss d'Kultur a Fro stellen. Eng Kultur, déi net a Fro stellt, déi erfëllt net hir Missioun. Net all kul- turell Aktivitéit muss a Fro stellen, mee en sub- stance stellt déi meescht Kultur a Fro. Si stellt alles a Fro. An ech gesinn och keng offiziell Kultur zu Lëtzebuerg. Ech fannen et eng Frechheet, fir eise Kënschler ze soen, mir wieren an där Situatioun, well et ass iwwerhaupt net dat, wat ech feststellen. An ech si frou iwwert déi Afrostellung. An et ass och dat, wat een als Spectateur brauch: dass een och konfrontéiert gëtt mat aneren Iddien, mat anere Gedanken, grad eeben an deenen Zäiten, déi mer elo kannt hunn.

Ech wollt dann op e puer Punkten agoen, déi vun lech ugeschwat goufen - dat sinn d'Kënschler, d'Kulturinstituter, de Public an de Patrimoine.

De Kënschler ass am Mëttelpunkt vun där Politik, déi mer am Kulturberäich maachen. Dat geet vun der Plaz aus. Mir hunn dëst Joer Ateliere fir plas- tesch Kënschler an der aler Police-Schoul um Ver- luerekascht kënnen zur Verfügung stellen. Mir hunn d'Residenzen am Neimënster ausgebaut. Mir hunn e Collectif d'artistes zu Buerglënster en résidence oder de Programm vun den Artistes associés an de Kulturhaiser op d'Bee gestallt.

Deen 1 % vu „Kunst am Bau“ gëtt reforméiert, eppes ganz Wichtige fir d'Artistes plasticiens, well et eng Visibilitéit gëtt, well et och eng Méiglechkeet gëtt, remuneréiert ze gi fir eng Aarbecht, déi ge- maach gëtt. An et bréngt och den Utilisateure vun den ëffentleche Gebaier d'Konscht méi no.

Mir hunn awer och ganz vill am Dialog geschafft. An och do ass et immens wichteg, dass mer staark Federatiounen hunn, dat ass och ugeklonge vum Marc Baum, mengen ech. Déi Lobbyaarbecht, déi Gewerkschaftsaarbecht vun den Artiste fannen ech essenziell. Wat se sech méi zesummendinn, wat se hir Fuerderunge méi haart kënnen kloermaachen. Wat et och ënnerenee méi déi Kontakter gëtt, wat et méi einfach gëtt, sech staark ze maache vis-à-vis vun dem méi staarke Vertragspartner a wat och mir politesch Decideure besser weiderkommen, well mer genau wëssen, wou de Secteur hiwëllt, a well mer och zum Beispill an de Konventiounen kënnen drop hiweisen, dass et do ganz genau tarifär Oplëschtungen an tarifär Fuerderunge gëtt.

An duerfir war eent vun den Uleissen, wat mer schonn d'lescht Joer an d'Weeër geleet hunn, eeben, d'Federatiounen ze stäerken, d'Konven-

tioune vun de Federatiounen an d'Luucht ze setzen. An ech sinn immens frou, dass sech aus der Kris eraus och eng generell Federatioun gegrënnt hat, wou mer och en Echange haten. An duerfir war jo gesot ginn, wat och d'Madamm Modert virdu gesot huet: Mir haten en Echange och mat de Leit vum Buch. Well déi sinn och an der ULASC vertrueden, dat ass d'Union luxembourgeoise des associations du secteur culturel. Dat heescht, et gëtt eng nei Federatioun. An et gëtt och nach eng, déi an de Startlächer steet, dat ass de Réseau vu sämtlechen Acteuren am Musekberäich, wat och wierklech ganz, ganz wichteg ass.

Mir hunn an der Covidzäit natierlech - et ass ugeklongen, mir haten op, mee domat geet et net duer! - och vill Aiden ausbeuelt. Mir hunn 2020 1,1 Milliounen Euro zousätzlech Aiden ausbeuelt. An och 2021 hu mer elo deem exzeptionelle Regimm nach en vigueur; dee leeft elo nach bis Enn dësés Mounts. Ech wäert awer muer de Regierungsrot froe fir eng Verlängerung bis Enn Juni, well mer nach net an der Normalitéit ukomm sinn. An ech hoffen, dass ech do deem Accord kréien.

Am Kader vun „Neistart Lëtzebuerg“ hu mer 5 Milliounen Euro fir d'Kultur an d'Kreatioun kënnen ausginn. Et sinn iwwer 220 Beneficiairen do dervu gewiescht, dat sinn d'Kulturschafend, d'Kënschtler, d'Institutionen. An d'Zil wor et, dass keen duerch déi sozial Netzer fält. Mee d'Zil wor et awer och, d'Kreatioun ze ënnerstëtzen. Et ass net just drëm gaangen, Suen ze verdeelen, et ass ganz vill drëm gaangen, Projeten ze ënnerstëtzen, oder einfach nëmmen d'Kreatioun en tant que tel.

An duerfir ass déi zweetlescht Aide, déi mer an d'Liewe geruff haten - déi vun der Résidence à domicile -, u sech déi, wou ech perséinlech elo wierklech am glécklechten driwwer sinn, dass mer dat gemaach hunn, an et ass eng, wou mer och kucken, wéi mer dat kënnen an den normale Betrib erahuelen, wou mer den Artiste gesot hunn: „Mir brauche kee Produit final. Sot eis, u wat Der wëllt schaffen, mir ënnerstëtzen Iech, fir déi Aarbecht ze maachen.“ D'Madamm Modert hat dat jo och virdu gesot. Dat kann am Kreatiounsprozess sinn, dat ka just eng Preparatioun vun eppes sinn, dat kann einfach nëmmen d'Iwwerleeë sinn: Wéi kann een un eppes erugeen? Dat muss net herno verbonne si mat engem Buch, wat dobäi erauskënnt. Mir hoffen natierlech, dass dat dat ass, wat dobäi erauskënnt. Mee et geet eeben drëm, déi Fräiheet vun den Artisten ze ënnerstëtzen.

Déi aner Bourse, déi Lescht, déi mer elo an d'Liewe geruff haten, dat ass déi vun den Editeuren. Do war d'Fro opgeworf ginn, wat dat mat deem Équilibre financier op sech hätt. Dat ass eigentlech eng relativ traditionell Demande, déi mer hunn, dass mer Leit, Associatiounen oder, an deem hei Fall, Entreprises ënnerstëtzen, déi awer viabel sinn, wou et elo net ze vill grouss Problemer gëtt.

Dir hat d'Fro gestallt vum Gesetz. Vlächit à titre d'explication, et ass esou: Mir kënnen, Stand haut, net einfach nëmme Sue verdeelen un Entreprises commerciales, dat ass weinst den europäesche Reegelen esou. Mir kënnen awer bei engem Appel à projets Sue verdeelen. Mir haten dat d'lescht Joer gemaach fir d'Concertssäll, do hu mer eng Rëtsch kleng a gréisser Concertssäll kënnen iwwert dee Wee ënnerstëtze mat konkrete Projeten, déi se eis eraginn haten. A mir hunn dat elo dëst Joer gemaach fir d'Editeuren. An natierlech sinn dat Aiden, déi mer wëlle bäibehalen. A mir wëllen eis och zukünfteg eng Base légale ginn, fir dat nach méi breet opzestellen.

Dann hutt Der ganz vill geschwat iwwert d'Reform vum Gesetz iwwert d'Aides sociales. Mir haten 2019 eng Consultation publique iwwert dat Gesetz. D'Resultater sinn op den Assisen 2020 presentéiert ginn. Et sinn der vill vun Iech, déi drop agaange sinn, ech maachen dat elo net méi. Den Depot soll nach dëst Joer kommen, mee mir sinn nach a Consultatioun mam Secteur, fir eeben ze kucken, wat mer elo genau festhalen. Mir hate schonn eng Rëtsch Echang, dat ass awer nach net fäerdeg.

Wat evident ass, dat ass, dass mer d'Konditiounen méi einfach maache fir eran, dass mer och méi eng grouss Flexibilitéit virgesinn, well eeben effektiv, ëmmer erëm nei Demanden eraginn, ëmmer erëm vu vir ufänken, dat fannen ech och relativ penibel. En digitaalt Element - ech mengen, d'Madamm Asselborn-Bintz hat dovu geschwat - kënnt natierlech och mat eran. A mir wäerten och eng Aide au démarrage virgesi fir déi Jonk.

Mee vu dass et nach net ofgeschloss ass, erlaabt mer just ganz kuerz, dann e Wuert zu der Motioun op deem dote Punkt vun der Madamm Modert, also vun der CSV. Do wëll ech mech haut net festleeë loosson op deem een oder deem anere Punkt, well mer nach amgaange sinn, mam Secteur ze consuléieren. Et wärte sécherlech Punkte sinn, déi Dir do schreift, déi sech wäerten doran erëmfannen, anerer eventuell net. Mir wäerten op verschiddene Punkte méi wäit goen, op anere manner wäit, soudass et ze fréi ass, fir elo haut eng Motioun dozou unzehuelen. Mee hei si jo elo kloer Är Positiounen,

a mir wäerten an deenen nächste Méint d'Geleeënheet kréien, doriwwer ze diskutéieren, well de Projet de loi, dee gëtt dëst Joer nach deposéiert.

Da vlächit nach eppes, wou ech nach kuerz bei der Kreatioun bleiwen. Zu deem 1 % hunn ech Iech gesot, dass mer dorunner schaffen. Mir hunn och elo e Posten ausgeschriwwen - déi Ausschreibung ass, mengen ech, nach amgaangen -, fir dass eng Persoun bei eis sech elo wierklech just dorëms wäert bekëmmern, an déi wäert och zoustänneg si fir d'Revalorisatioun vun der Kollektioun vum Kulturministère, soudass mer do eng Artothèque am Kulturministère wäerte schafen. Ech hunn eng Kommissioun en place gesat, déi sech iwwert déi lescht Méint ëmmer consultéiert huet, do sinn och Vertrieeder vun deenen eenzelne Muséeën dran, fir ze kucken, wat mer kafen, no verschiddene Krittären, Virgänger, fir dass net ze vill Widderhuelungen do sinn a fir dass mer eis wierklech breet opstellen. An ee vun den Appeller am Kader vum „Neistart“ ass eeben och gewiescht, dass mer géifen eis Kollektioun erweideren.

Dann d'Unerkennung vun de Kënschtler. Mir hunn elo vill vum Schaffe geschwat, mir hunn de Mëtte vill vun de Sue geschwat, et gëtt awer nach eng aner Zort Unerkennung, an dat ass déi vun de Kulturpräisser. Dat ass e wichtige Moment an enger artistescher Karriär, wou ee vu senger Kollege geieert gëtt, an dat och virun engem Public. An dofir iwwerdenke mer dës Präisser a mir féieren och fir d'éischte Kéier national Theaterpräisser a véier Kategorien an, zesumme mat der Theaterfederatioun. An dat wäert de 17. Dezember (veuillez lire: 17. September) dëst Joer fir d'éischte Kéier stattfannen a wäert zesumme mam Danzpräis attribuéiert ginn.

Wa mer vu Kreatioun schwätzen, da schwätze mer natierlech vu Kultur:LX, och dat een Numm, deem haut oft gefall ass. Ech ginn elo net méi op alles an, wat Der scho gesot hutt. Mee dee Projet de loi wäerte mer nach virum Summer deposéieren. Ech si wierklech ganz houvreg - och wann ech kee Meritt un deenen zwou Dammen en tant que tel hunn iwwert déi Aarbecht, déi si scho maachen. Si gi mat ganz vill Energie do erun. Si hu scho quasi dee ganze Secteur begéint. Si hu ganz, ganz, ganz vill Iddien, wat se alles kënnen maachen. Mee d'Haaptmissioun ass natierlech déi vum Export, mol fir d'éischt no baussen, mee awer och vum Karriäropbau hei zu Lëtzebuerg - och dat ass eppes, wat sech nach an deene leschte Méint verstärkt huet, dass dee Besoin wierklech do ass, a wou se ganz geziilt kënnen Artisten an hirem professionelle Werdegang ënnerstëtzen.

An de But ass nach ëmmer deem, dass Kultur:LX sech wäert an der Villa Louvigny etabléieren, wann de Santésministère net méi an der Villa Louvigny ass. Déi hunn am Moment och aner Prioritéiten, wéi Der wësst. Mee op alle Fall wäert do wierklech e Lieu geschafe ginn - do si mer mat den Architekten a mat Bâtiment public amgaangen, drun ze schaffen -, wou ee ka kreéieren, wou Raimlechkeeten zur Verfügung stinn, mee wou een och all déi néideg Informatiounen kritt, wou och Büren zur Verfügung sti fir déi Professionell aus dem Secteur, a wou dann och Concerten organiséiert kënnen ginn an deem ganz historiesche Plang.

Ee Punkt, deem ech elo, mengen ech, de Mëtteg net héieren hunn, dat ass dee vum Congé culturel. Ech wollt Iech awer do soen, dass mer och do amgaange sinn, drun ze schaffen. An deem neien Dispositif wäert sech virun allem u professionell Kënschtler richten, oder eebe semi-professionell, wéi mer der jo och eng ganz Rëtsch hunn, déi u groussen a wichtige Manifestatiounen zu Lëtzebuerg an am Ausland deelhuele wëllen.

Bon, Stéchwuert Quoten - ech hunn do meng Meenung nach net geännert. Ech sinn nach ëmmer reservéiert, fir wierklech eppes Fixes virzegesinn. Mee et huet sech awer schonn esou munches geden. Zur Occasioun vun der Fête nationale hate mer mat deene grouss Radioe geschwat, an do war jo schonn eppes an d'Liewe geruff ginn. An de soziokulturelle Radio huet souwisou eng grouss Lëtzeburger Programmation. Souwäit ech informéiert sinn, huet RTL mëttlerweil och eng Emis-sioun mat Lëtzeburger Musek. An ech fannen dat natierlech wierklech eppes absolut Begrëssens-wäertes, wou mer och nach weiderhin wäerte sensibiliséieren.

An dann ass d'Fro vun der Musekindustrie - d'Madamm Modert huet do déi Fuerderungen opgegraff, déi op den Assisé komm sinn, vun engem méi professionnelle Kader, deem heiansdo feelt. Dat heescht, effektiv, dee ganze Mikrokosmos ronderëm vun den Agenten, vun allem, wat Technik ass, do si vill Leit, déi maache Multitasking. Dat hu mer natierlech och selwer ganz gutt héieren. A mir schaffen drun, fir ze kucken, wéi mer dee Secteur parallel nach besser kënnen professionaliséieren. Mir hunn dat zum Beispill am Danzsecteur gemaach, andeems mer eng Aide à la structuration un d'Kompanië verginn hunn. Do hu mer en Appell gemaach, d'Kompanië konnte sech mellen an da kréie se iwwer e puer Joer en determinéierte Montant, deem hinnen eebe grad soll

hëllefen, verschidde Chargen, wéi de Marketing, wéi d'Kommunikatioun, wéi den Agent, auszelageren.

Den Här Baum huet nach gefuerdert, dass d'Art-vantanten nach méi gestärkt solle ginn. Ech sinn ëmmer derbäi, fir nach méi ze stäerken. Mee ech wollt awer drun erënneren, dass mer d'Theateren, virun allem déi kleng, konsequent gehéicht hate mat de Konventiounen an eeben och den Danzsecteur strukturéiert hunn.

Erlaabt mer just awer och ee Wuert zum Amateurberäich. Ech sinn och absolut der Meenung, dass et fundamental ass, dass mer an eis Veräiner investéieren, dass mer d'Musekveräiner stäerken, d'Theaterklubb ënnerstëtzen. An natierlech och d'Kreatioun am Jugendberäich ënnerstëtzen, well mir wësse jo alle guerten, dass et vun do kënnt, dass, wann een net vu Klengem u Saache mécht, Musek mécht oder sech fir Konscht interesséiert, dass et dann herno vill méi schwierig gëtt, fir do eranzekommen, zemools an der Musek, mee och bei deenen anere Konschtaarten. Duerfir ass dat eppes, wat eis ganz, ganz wichteg ass, wou mer och ganz vill Zäit an Energie dra setzen.

Mee et ass awer net nëmmen dat. Dat bal nach Essenziell bei all deene Veräiner ass d'Zesummeliewen an de Gemengen, an den Dierfer, an de Quartieren, woufir et wierklech esou wichteg ass, dass mer déi Benevollen, déi do aktiv sinn, net verléieren an dass mer se och ënnerstëtzen. An dass mer hinnen déi néideg Konditiounen ginn, wéi mer et elo mat deem leschte Covidtext gemaach hunn. Jo, et war e bësse méi spéit, mee et ass awer geschitt. A virun allem: Ech hat schonn eng Reunioun d'lescht Woch, oder dës Woch, mam Paulette Lenert, wou mer gekuckt hunn, wéi déi nächst Etappe kéinte sinn. A wann d'Zuelen elo ok bleiwen, da wäerte mer kënnen kucken, am Bausseberäich nach méi Museker zesummen optrieden loosson ze kënnen.

Dann zu de Kulturinstituter. Do ass vill vun der Charte de déontologie geschwat ginn. Och do si mer scho ganz gutt weiderkomm. Ëm wat geet et? Et geet virun allem drëm, dass déi Kulturinstituter, déi vun eis finanzéiert ginn, en Émgang mat den Artisten hunn, deem där Iddi entsprécht, déi mir och dovunner hunn. Dat heescht eebe grad, dass Kontrakter geschriwwen ginn, an dass se net éreischt geschriwwen ginn den Dag vun der Presentatioun, wat nämlech och mat sech bréngt, dass, wann eppes ofgesot gëtt, deemno wéi dann näischt bezuelt gëtt, wa kee Kontrakt existéiert, och wann et am Programmheft steet. Dat heescht, dass mer Recommandatiounen maachen. Et gëtt ëmmer méi Federatiounen, déi eebe grad soen: „Hei, dat do sinn déi Tariffer, déi mer awer minimal wëllen applizéieren.“ Mer hätte gär, dass dat consideréiert gëtt. Dat heescht och, dass d'Proufzäit consideréiert gëtt, bei den Honorairen zum Beispill. Alles dat si mer amgaangen, op d'Been ze stellen.

Parallèll dozou ass de Projet de loi ënnerwee, also, en ass nach net deposéiert, mee d'Amendement, also d'Modifikatiounen vum Gesetz vun 2004 iwwert d'Kulturinstituter, do wëlle mer si och stäerken. De Fonctionnement ass elo bal 20 Joer, wou d'Gesetz existéiert huet, do huet sech ganz vill gedoe säitdem, a mir wëllen d'Gesetz natierlech upassen un d'Besoinen vun haut, fir dass se sech besser kënnen opstellen, notamment um administrative Plang, wou op alle Fall déi grouss Haiser wierklech och en Directeur adjoint bräichten, mee awer och am Kader vun de Missiounen, et ass ugeklongen, mat der Recherche, mat der Digitaliséierung, wat ganz wichteg ass.

Dann de Punkt vum Public. Bon, ouni Public keng Konscht. An de Lockdown huet net nëmme gewisen, wéi néideg mir och als Public d'Konscht alleguer brauchen, mee natierlech och, wéi wichtig et fir d'Artisten ass, dass se hire Public hunn. An et gëtt eng ganz Rëtsch Elementer, wou drop geschafft gëtt, fir eeben dee Public méi no bei d'Artisten ze bréngen, fir virun allem och méi en diversifiéierte Public bei d'Artisten ze bréngen.

E Modellbeispill ass dat, wou ech elo net méi drop wäert agoen, well ech mengen, den zoustänneg Schaffen huet dat am Detail gemaach, an och verschidde Virriedner: Esch2022 huet sech dat natierlech ganz grouss op de Fändel geschriwwen fir ze probéieren, esou en diversifiéierte Public wéi nëmme méiglech unzeelefen an dann och verschidde Pratiques culturelles nohalte an der Region ze etabléieren.

Et geet awer och drëm, dem Public d'Dieren opzemaachen. Dat heescht, bei der Ënnerstëtzung vun der Kulturvermittlung an dem Accès zur Kultur konzentréiere mer eis haut op d'Opmaache vun den Dieren fir jiddwereen. Wat heescht dat? Dat heescht, fir Leit, déi vlächit normalerweis net géife kommen, fir Leit, fir déi et duerch physesche Barrieren méi komplizéiert ass fir ze kommen, mee awer och d'Participatioun, d'zivil Participatioun. D'Iddi ass, d'Kultur an Zukunft och erëm bei déi ze bréngen, déi sech eeben net kënnen deplacéieren. An do dinn ech dann eng Kéier meng zwou Kapen un: Ee Projet, dee mer d'nächst Joer wëlle lancéieren, ass op alle Fall mat dem Centre pénitentiaire, wéi mer och do

d'Kultur an de Prisong méi no beienee kënnen bréngen.

Fir jiddwerengem ze garantéieren, vu sengem Recht op Kultur Gebrauch ze maachen, hu mer eis dräi Haaptobjektiver gesat: De Kultursecteur ze professionaliséieren am Kader vu senger Publikumsaarbecht, well dat ëmmer méi e wichtige Volet ass vun der Aarbecht vun de Kulturhaiser - dat sinn d'Formations continues „Formation en médiation culturelle“ -; Projete finanziell ze ënnerstëtzen, déi geziilt e Publik uschwätzen, deem net bis seelen u Kultur-evenementer deelhält - dat war en Appel à projets, dee mer virun e puer Woche presentéiert hunn -; an dann natierlech konstant de Reseautage ze stäerken an d'Acteuren aus Kultur, sozialem Beräich an Educatioun zesummenzebréngen.

Vlächit nach e Wuert zum Kulturpass - d'Madamm Modert hat dovunner geschwat. Cultur'all, do ass de Budget vun 2018 vu 47.000 Euro op 80.000 Euro 2019 eropgaangen, fir hinnen ze erlaben, eng Persoun weider anzustellen. An elo si mer op 102.000 eropgaangen, fir hinnen och nach e Computerprogramm ze erméiglechen, wat d'Saach méi einfach mécht.

Den Här Baum huet vum Observatoire des politiques culturelles geschwat. Et ass richteg, dass do am Kader vum Kulturentwécklungsplang 0 % steet. Ech estiméieren awer, dass mer schonn ugefaangen hunn, dans la mesure, wou mer de LISER chargéiert hunn, fir Etüden ze maachen, eebe grad fir ze wëssen: Wat sinn d'Pratiques culturelles? Dat ass a mengen Aen déi éischt Etapp, fir elo mol e bëssen e Gesamtbild ze kréien. Déi Etüd fir d'Muséesvisiten, déi geet den nächste Mount un. Do ass alles prett, do muss e CTE nach tëschent all den Impfinvatiounen e Moment fannen, fir eis Émfro ze verschécken. Vlächit wäert jo och deem een oder deem anere vun Iech esou eppes kréien. An déi nächst wäert dann iwwert d'Literatur goen, well d'Analys dovunner vlächit awer manner covidbeaflosst ass wéi bei anere Secteuren, och wa vlächit méi gelies gouf.

Dir hutt alleguerde ganz vill vun der Schoul geschwat, eppes, wat ech och extrem wichteg fannen, well wann ee vu Klengem un u Kultur gewinnt ass, da benotzt een dat spéiderhin och vill méi fräi a mat vill manner Barrieren. An, wéi d'Madamm Asselborn-Bintz och gesot huet, et hëlleft, et gëtt engem och Outile fir d'Zukunft, wann ee vu Jonkem un an engem Veräi Musek gespillt huet oder wann een Theater gespillt huet. Do léiert ee Saache fir d'Liewen, soudass dat natierlech eppes ass, wat eis op Regierungsniveau ganz vill um Häerz läit.

An do gëtt et och eng informell, awer ganz produktiv Zesummenaarbecht mam Educationsministère a mam SCRIPT, wou et och Formation-continuë gëtt, wou Kultur och als transversale Medium an anere Fächer agesat gëtt a wou den Zesummenhang tëschent kreativem Prozess a Kulturleerlefnis mam Wuelbefannen an der Entwécklung vu wichtige Kompetenzen och escht geholl gëtt. Et gëtt och Partnerschaften tëschent Schoulen a Kulturinstitutiounen, tëschent kulturellen Acteuren an de Responsable vum der Kanner- a Jugendbetreierung, a virun allem ënnerhalb vun deene selwechte Lokalitéiten, Gemengen oder Regionnen.

Dann och vlächit nach e Wuert zu de Regionnen. Do si mer och amgaang, eng Bestandsopnam ze maache fir ze wëssen, genau eng Kéier wierklech eng Kartographie: Wat hu mer wou am Land?

Mir hu ganz vill. Et huet heiansdo esou geklongen, wéi wa verschidde Regionnen negligéiert wäeren. Och net den Norden, Här Bauler, well Clief huet net nëmmen d'Edward-Steichen-Ausstellung, déi wierklech, mengen ech, hiresgläiche sicht a ganz Europa, mee kritt och elo nach d'Teutloff-Kollektioun mat derbäi, eng Acquisitioun vum CNA, déi e bëssen e Spigelbild an der Modern vun dem Edward Steichen senger „The Family of Man“ ass.

Dat ass ee Beispill. Mee et gëtt keng Region ver-giess, wat dat doten ubelaangt. Verschidden - ass den Här Kaes heibannen? Jo! - aner kulturell Institutionen kréien och nach Infrastrukturen, fir dass se kënnen voll genotzt ginn.

Mee op ... Jo, jo!

(Hilarité)

Et ass e klengen Insiderjoke tëschent eis zwee.

Mee op alle Fall: Et ass wichteg - Dir hutt ganz Recht -, dass de Public muss kënnen nobäi Kultur kucke goen, Kultur erliewen. Well et geet een nun emol méi einfach op eng Plaz, déi ganz no bäi engem ass, dat ass evident. Mee mir hunn eng gutt Dicht vu kulturellen Infrastrukturen. Et kommen der nach derbäi, mir ënnerstëtze jo de Bau vu verschiddenen, queesch duerch d'Land. An do si mer eigentlech gutt ausgestatt.

Wat mir immens wichteg ass, dat ass, dass mer herno net eidel Hülsen hunn, mee dass, wa mer déi faraminéis schéi Gebaier bauen, dass mer déi natierlech och mat Liewe geféllt kréien. Zum Beispill ass mam Réseau vun de Centres culturels régionaux elo eng nei Institutioun bäikomm.

Mir haten do eng ganz Analys gemaach, wéi eng elo als nächst sollt derbäikommen. Dat ass Déifferdeng gewiescht. Do sinn awer nach anerer, déi och op der Schwell stinn, wou mer kucken, wéi d'Verdeelung an der Regioun ass, fir dass déi eeben och dohinner kommen.

Mir schaffen och elo ...

(Interruption)

Genau, ech wousst, dass dat do elo géif kommen.

Mir schaffen och elo op Muséesniveau mat enger Labeliséierung, wou mer de Muséeë wierklech och wëllen eng Visibilitéit ginn. Mir hunn extreem vill Muséeën hei am Land. Dat sinn net just déi grouss hei an der Stad, mir hunn och, zemools am Norden, ganz vill léif kleng Muséeën, déi sech notament mat der ruraler Kultur beschäftegen, a wou mer dat esou wëllen duerstellen, dass ee seet: „Dat doten ass en nationale Musée; do hu mer e regionale Musée; do hu mer e lokale Musée“, soudass dat och déi néideg Visibilitéit souwuel de Residenten, wéi och den Touriste gëtt.

Da just nach e ganz kuerzt Wuert zum Patrimoine. Ech weess, Dir waart ganz gedëlleg haut, mee ech kann awer net net dovunner schwätzen. Well ech weess net wien, ech mengen, et war den Här Baum, dach, dee virdu gesot huet: „Jo, et geet dem Denkmalschutz e bësse wéi dem Ëmweltschutz.“ Dat ass net falsch. Ech gesinn do och ëmmer Parallelen, well et drëms geet, eppes ze erhalten, eppes, wat eis alleguerten awer extreem wichteg ass. Mir brauchen et vläicht net fir ze ootmen, wéi dat beim Ëmweltschutz de Fall ass, mee et gëtt awer e ganz anert Wunnefill, wann een an enger Gemeng leeft, wou ee gesäit, wou déi Gemeng hierkënn, wou ee gesäit, wat fréier wor, wou d'Geschicht do ass fir unzepaken a wat awer och oft e gewëssene Charme huet.

Ech mengen, mir ginn alleguerde gäre Plaze kucken, déi gutt erhale sinn. Dofir sinn ech och ganz frou, dem Här Mischo seng Interventioun vu virdrun héieren ze hunn, dass si och nach eng Kéier wäerten iwwer hire PAG kucken, och a Fonctioun vun deem, wat Sites et monuments eraginn huet.

D'Amendementer vun deem Projet leie beim Staatsrot. Ech hoffen, dass mer do gläich den Avis kréien, fir dass mer kënne weiderschaffen. Och do hate mer jo ganz gutt zesummegeschaft.

Ech erspueren lech elo d'Detailer nach eng Kéier vun deem Gesetz, wat Der alleguerde ganz gutt kennt, wou awer nach ee Volet ass, deen ech wierklech wichteg fannen, wou mer och vill an der Kommissioun driwwer diskutéiert haten: Dat ass d'Valoriséierung an d'Sensibiliséierung vun dem Kulturieren, wou mer eis déi néideg Moyene musse ginn, fir dass och jiddweree sech der Wichtegkeet dovunner bewosst ass, an dat vu jéngstem Alter un.

Dowéinst ass nach en anere Projet, un deem mer schaffen, dee vun engem Centre pour les monuments historiques, dass mer verschidde vun eisen nationale wicthegen historesche Bauten och do an de Vierdergrond stellen.

An dann, last but not least: De CNCI ass och e puermol gefall. Déi schaffen och ganz, ganz emseg. Et ass och eng ganz gutt Zesummenaarbecht mat Sites et monuments.

An ech ginn lech Recht, Här Baum, dass verschidde Saachen och nach rezent ofgerappt gi sinn, déi net ofgerappt gi wären, wann een dat vläicht schonn am Virfeld méi mat hinnen hätt kënne klären, oder dass een dat anescht gekuckt hätt. Mir hunn do och elo eng aner Virgoensweis, dass mer och Projeten, déi eebe grad nach net ofgeschloss sinn, elo mat hinnen zesummen analyséieren, an dass mer eis och Frichen, wou nach kee Projet drop besteet, mat hinnen zesummen ukucken.

Sou! Elo war ech vill méi laang, wéi ech gemengt hat, dass ech géif schwätzen. Ech soen lech Merci fir Är Gedold.

Ech wollt just nach ee Wuert soen zu där anerer Motioun vun der CSV, déi generell Motioun. Also, ech fannen et ganz léif, well ech hunn eigentlech do all déi Punkten ermöfnont, déi mer souwisou amgaange sinn ze maachen. Ech sinn net der Meeung, dass een eng Motioun verwerft, well se deem entsprécht, wat mer souwisou maachen. Ech wier da just frou, wann an der Motioun géif honoréiert ginn, dass dat eigentlech dat ass, wat mer och amgaange sinn ze maachen.

Mee wann ech déi Punkte kucken, all déi Projeten, déi opgezielt sinn, vun der Nationalgalerie - déi ech d'ailleurs nach ëmmer esou nennen - mat dem Centre de documentation, mat dem Stockage, iwwert d'Villa Louvigny, iwwer eng ganz Rei aner Saachen, déi en cours sinn ... Duerfir, ech hu guer kee Problem mat där Motioun, wann Der mer awer vläicht nach prezisiéiert, dass dat schonn dee Wee ass, op deem mer souwisou schaffen.

Merci villmools.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools der Madamm Kulturministesch Sam Tanson. Da freet den Här Kartheiser Parole après ministre. An d'Madamm Modert.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Villmools merci, Här President. Ech soen och der Madamm Minister Merci fir hir Ausféierungen. An ech wëll ausdrécklech och honoréieren, wat och den Här Baum virdu scho gesot huet, datt si sech och an de Pandemieziite ganz staark fir d'Kënschtler agesat huet an doduerch och mat derzou bäigedroen hunn, datt et deene Leit awer an der Pandemie net esou schlémm ergaangen ass, wéit et hätt kënne sinn.

Dat gesot, ass awer en anereren Theemeberäich, deen d'Madamm Minister elo an hirer Ried just, soe mer emol, ganz iwwerflächlech ugeschwat huet, deen awer eng zentral Bedeitung huet - an den Här Keup huet dat a senger Ried erausgeschafft -, dat ass déi Fro: Wéi fräi ass d'Konscht? Dat ass, mengen ech, eng absolutt zentral Fro. Den Här Keup hat a sengen Ausféierung jo gesot, datt a Konventiounen do och Formulë gebraucht ginn tëschent Ministère an eeben Associatiounen aus dem Konschtberäich, déi awer e gewëssene Kader setzen.

Elo ass et jo esou, datt mir net onbedéngt déi Wieder contestéieren oder a Fro stellen, och dat huet den Här Keup gesot. Mir stelle just fest, datt et dat gëtt! Also e gewëssene politesche Kader. Mir wëssen och nach net, wat an dee Code de déontologie erakënn.

An zu deem Spannungsverhältnis tëschent de Formuléierungen, déi de Ministère awer an esou Schrëfstécker setzt - sief et eng Konventioun, sief et eventuell spéider de Code de déontologie - an dem Usproch vun der Fräiheet vun der Konscht, ass einfach e potenziellen Interessenskonflikt, e Spannungsfeld. Mir wären op jidde Fall ganz frou, wann d'Madamm Minister hir Positioun dozou méi prezis kéint duerstellen an och soen: Och wann iergendepes eeben deene Saachen net entsprécht, zum Beispill net humanistesesch ass, wär de Ministère dann och bereet, esou Konschtkreatiounen no deene selwechte Konditiounen ze ënnerstëtzen oder net? Wéi fräi ass d'Konscht? Do wärem frou, wann d'Madamm Minister eis et géif soen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Kartheiser. Ier ech der Madamm Modert d'Wuert ginn, ginn ech der Madamm Kulturministesch direkt d'Wuert zréck.

■ **Mme Sam Tanson, Ministre de la Culture.**- Ech weess net ríchtig, ob ech iwwerhaapt soll drop äntweren, mee, Här President, et gëtt a mengen Aen näischt, wat méi fräi ass wéi d'Konscht. An ech bidden dann deen, dee mengt, dass e Problem wär mat eise Konventiounen, eis dann ze weisen, awéieren dat jee eng Kéier ënner menger Egide oder och, mengen ech, där vu mengem Virgänger a Fro stellt gouf. Ech hu mech bei der Interventioun virdrun och gefrot, ob d'Begrëfflechkeet vum Humanismus esou kloer wär fir jiddwereen, dee se do benotzt huet.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Ministesch. Da ginn ech d'Wuert un d'Madamm Modert.

■ **Mme Octavie Modert (CSV).**- Merci, Här President. Jo, ech schwätzen awer zu de Motiounen, net Parole après ministre. Merci, Madamm Minister.

Motions

Zu der éischter, enfin zu där Motioun, déi Der wëllt unhuelen: Jo, sécher, ech hat jo gesot, dat si Saachen, déi am Rapport respektiv am KEP drastinn. Et ass dann och am Débat d'orientation, wou eng Motioun zu dem Rapport erauskënn. Dofir mengen ech, wann een dat da gär ännert, wat Dir gesot hutt, fir e Wuert derbäizeschreien, et ass kee Problem, fir dat ze maachen. Selbstverständlech sinn ech domadder averstanen.

Dat Zweet ass: Mat där Motioun zu dem Statut, do hutt Der gesot, Dir wëllt se net unhuelen, well Der awer Saache géift matvirunhuelen, déi dra sinn, anerer net.

(Interruption)

Gutt! Dir hutt gesot, Dir géift se net wëllen unhuelen, well Der op där enger Säit awer Saache géift matvirunhuelen, déi drastinn, an op där anerer Säit awer och Saachen net wëllt unhuelen, déi do dra wieren.

Nun, wann Der Saache matvirunhuelt, wär et jo am Fong geholl logesch, Dir géift dee Moment och d'Motioun matënnerstëtzen. Dir kënnt se net unhuelen, Dir kënnt se nëmmen ënnerstëtzen. Dat wär jo am Fong geholl dann awer déi logesch Suite do dervunner. A wann iergendwellech Tireten do sinn, wou Der sot, wou een dann einfach soll „analyser“ derbäi schreien, well Der sot: „Déi si méi schwierig“, dann ass och keng Schwierigkeet, fir dat ze maachen.

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Modert. Dat heescht, mir si scho bei der Diskussioun vun de Motiounen. Wëllt nach een zur Motioun Nummer 1 oder zur Motioun Nummer 2 Stellung huelen? D'Madamm ...

■ **Une voix.**- Djuna Bernard.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- ... Djuna Bernard.

■ **Mme Djuna Bernard (déi gréng).**- Et ass schonn e bësse méi spéit, Här President. Ech verstinn dat ganz gutt.

Jo, ech géif gäre Stellung huelen zur Motioun Nummer 1.

Fir d'alleréischst si mer ganz frou, dass d'Madamm Modert bereet ass, fir do effektiv da vläicht eng Ännerung ze maachen. Mir géife proposéieren, dass mer « invite le Gouvernement à poursuivre les efforts à » géifen derbäi setzen, fir am Fong deem gerecht ze ginn, dass effektiv vun deene genannten Tirete bei den Invité ganz, ganz viles schonn um Lafen ass, ganz viles schonn ugestouss gouf.

Mir haten um leschten Tirt vun den Inviten e bëssen d'Schwierigkeet, ze verstoen, wat gemengt wier, a géifen do proposéieren, dass mer deen Tirt e bësse géifen ëmänneren, notament den « explorer les possibilités d'encourager l'établissement au Luxembourg de professionnels de l'industrie culturelle pour encadrer et soutenir la professionnalisation des acteurs culturels au Luxembourg ».

Mat deenen zwou Ëmännerunge géif ech menger Fraktioun proposéieren, fir dann d'Motioun esou kënne unzehuelen. Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Bernard.

Ass den Auteur mat deenen dote Propositionen d'accord?

■ **Mme Octavie Modert (CSV).**- Jo. Wéi gesot, jo.

■ **Une voix.**- Très bien!

Motion 1 modifiée

La Chambre des Députés,

- sachant que la culture joue un rôle essentiel pour la société ;

- notant que la culture représente un besoin vital en temps de crise ;

- considérant l'importance du soutien aux acteurs et créateurs culturels, afin de leur permettre d'exercer leur vocation et leur travail et d'améliorer leurs conditions sociales ;

- considérant la nécessité de développer le soutien et de stimuler la création culturelle au Luxembourg ;

invite le Gouvernement à poursuivre les efforts à

- veiller à l'expansion du développement culturel en association étroite avec Kultur: LX et ses acteurs (music: LX, Reading Luxembourg, Focuna, etc.), et à informer périodiquement la Commission de la Culture sur l'état d'avancement de ses missions ;

- créer davantage d'infrastructures (ateliers, lieux favorisant les répétitions et de manière générale l'expression et la créativité), ceci notamment en intensifiant la collaboration avec les communes ;

- élargir l'offre de résidences d'artistes financées ou soutenues par l'État afin de soutenir et faciliter le travail de recherche ou de création culturel ;

- combler la pénurie d'ateliers d'artistes constatée au Luxembourg en proposant des locaux adaptés aux besoins de ces derniers, et à veiller à la mise en place d'outils d'analyses permettant le suivi des besoins éventuels d'ateliers supplémentaires ;

- élargir la capacité de dépôts de musée et espace de stockage, et de mettre à disposition des salles de travail et « start-up » pour les métiers de la culture et les industries créatives ;

- mettre en place une aide au démarrage pour les jeunes créateurs professionnels, les nouvelles compagnies professionnelles ;

- renforcer les aides ponctuelles telles l'aide à la diffusion et l'aide à la mobilité des professionnels de la scène culturelle ;

- à améliorer la coordination de l'action culturelle internationale, mission du Kulturentwécklungsplang (KEP), notamment en établissant un inventaire de compétences provenant des divers acteurs impliqués tel que constaté dans le Rapport de la Commission de la Culture (22.04.2021) afin d'améliorer la visibilité pour les artistes et partenaires ;

- envisager la mise en place d'une Cité des Artistes, faisant office notamment de pépinière d'artistes, avec les services de conseil et d'encadrement pour accompagner projets et carrières professionnelles ;

- favoriser la professionnalisation et le développement des compétences et des carrières des artistes et des intermittents du spectacle en introduisant une nouvelle forme de subvention couvrant un projet intégralement du début de sa phase de conception à la réalisation et diffusion ;

- d'encourager l'établissement au Luxembourg de professionnels de l'industrie culturelle pour encadrer et soutenir la professionnalisation des acteurs culturels au Luxembourg.

(s.) Octavie Modert, Georges Mischo, Viviane Reding, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz.

Vote sur la motion 1 modifiée

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Wie mat där ofgeänneter Motioun an där Form d'accord ass, soll d'Hand an d'Luucht hiewen.

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

Domadder ass dës Motioun ugehall.

Motion 2

Da kéime mer zur Motioun Nummer 2. Madamm Bernard.

■ **Mme Djuna Bernard (déi gréng).**- Merci nach eng Kéier, Här President. Jo, bei der Motioun Nummer 2 stellt sech d'Fro effektiv e bëssen anescht. Et gouf vun der Madamm Ministesch gesot, do ass e Consultatiounsprozess amgaangen, dee jo schonn am Summer 2019 ugefaang huet, wou elo lescht Réckspirochen och mat den Acteuren aus dem Secteur geholl ginn, an dowéinst verstinn ech ganz gutt, dass mer do net elo schonn an dee Prozess Agrëff huelen an do scho Contrainten drasetzen oder e Kader virgi sollten, wou d'Diskussioun, mengen ech, nach net op deem Punkt ass.

Mir hu bis elo de Modus vivendi an der Kulturkommissioun, dass mer ganz vill a gutt an engem ganz respektvollen Ëmgang mateneen diskutéieren an och vill Awänn an den Diskussiounspunkte souwuel vun der Oppositioun wéi vun der Majoritéit afléisse loosse. Ech géif proposéieren, dass mer dee Prozess och sollte respektéieren, dass elo de Secteur do nach hir Remarque ka ginn an dass mer dann duerno, wa mer am Kader vun de Kommissiounsaarbechten driwwer diskutéieren, natierlech och do ganz Ouer sinn, fir déi verschidde Reflexiounen ze héieren.

Dowéinst deelen ech do d'Aschätzung, dass et e bëssen ze fréi ass. Dat soll awer net den Dialog ofschléissen, dee mer dann zu engem spéidere Moment iwwert dës Motioun respektiv iwwert dës Thematik am Kader vum Gesetzesprojet sollten hunn.

Dowéinst géif ech hei menger Fraktioun proposéieren, dass mer se net unhuelen. Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Madamm Bernard. Dann huet den Här Marc Baum d'Wuert gefrot.

■ **M. Marc Baum (déi Lénk).**- Jo. Merci, Här President. Mengersäits och ... Also et sinn zwielf Tirete bei den Inviten, et sinn der derbäi, déi ech ganz sënnvoll fannen, et sinn der derbäi, déi awer och ganz flou sinn, wou derbäisteet « sous certaines conditions », « dans certaines limites », « dans des conditions très précises », wou et awer wichteg wier ze wëssen, wat déi Konditiounen sinn, ier een driwwer ofstëmmt, a wou ech awer net prinzipiell opposéiert sinn.

An et sinn awer Saachen, wou ech net weess, ob et déi richteg Approche ass, zum Beispill, fir bei den Artistes professionnels ze soen, de Maximum vu 50 % op 70 % ze hiewen. Do weess ech net, ob et net méi sënnvoll wier, iwwerhaapt de Plaffong, deen am Moment vum Salaire social minimum besteet, an d'Luucht ze setzen, ob dat net méi eng sënnvoll Mesure wier.

Duerfir, also, et si vill Saachen derbäi, déi eis och sympathesch sinn, mee ech géif et och éischter gär gesinn, datt mer dat entweder eng Kéier seriö an der Kommissioun diskutéieren oder ... Also, an där Form hei kënne mer se, mengen ech, och net matdroen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Baum.

Vote sur la motion 2

Ech mengen, da kënne mer zum Vott vun dëser Motioun kommen. Fir d'éischt de Vote électronique fir déi perséinlech Stëmmen.

Duerno maachen ech den Appel nominal fir déi, déi wëllen e Vote par procuration ofginn.

(Appel nominal pour votes par procuration)

Domadder ass dës Motioun mat 27 Jo-Stëmmen an 33 Nee-Stëmmen ofgeleent.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par M. Georges Mischo), Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies (par Mme Diane Adehm), Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par M. Jean-Paul Schaaf), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler (par M. Jean-Marie Halsdorf) et Michel Wolter (par Mme Martine Hansen) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fred Keup) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen.

Ont voté non : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. André Bauler) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves

Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

12. Motion de M. Jean-Paul Schaaf relative à la langue des signes

(Motion déposée au cours de cette séance publique - à consulter en page 737 de ce compte rendu.)

Da kéime mer zu deenen zwou Motiounen, déi am Ufank vun der Sitzung deposéiert gi sinn.

Fir d'éischt déi Motioun, déi vum Här Jean-Paul Schaaf deposéiert ginn ass iwwert d'Gebärdesprooch. Wie wëllt dozou d'Wuert ergräifen? Den Här Max Hahn.

Discussion générale

■ **M. Max Hahn (DP).**- Merci, Här President. Ech hu mer déi Motioun ugekuckt, ech fannen déi ganz interessant. Esou interessant, dass ech ganz frou wier, wa mer déi doten an der zoustänneger Kommissioun, der Familljen- an Integratiounskommissioun, kéinten diskutéieren.

Dir wësst, den Dossier vun der Gebärdesprooch ass een, deen och eiser zoustänneger Ministesch ganz staark um Häerz läit, ech mengen, déi lescht Legislaturperiod sécherlech mam Highlight, an et ass och an Ären Inviten opgeléicht, mat der Unerkennung vun der Gebärdesprooch als offiziell Sprooch.

Doriwwer eraus, wéi gesot, géif ech mech freeën, wa mer dann dat heiten, wat awer e ganz wichtege politeschen Dossier ass, an der zoustänneger Chamberskommissioun esou kéinten diskutéieren.

Ech soen lech Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools dem Här Hahn. Dann huet den Här Sven Clement d'Wuert gefrot.

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Jo. Merci, Här President. Bon, ech kann domadder liewen, wa se an d'Kommissioun geet, ech hätt se awer och haut direkt kënne matstëmmen.

Ech wollt just umierken, datt ech et vu menger Säit ganz schued fannen, datt mer am Chambersreglement am Moment keng Moosname virgesinn hunn, wa mer iwwer esou en Thema schwätzen, wat Betreffener direkt concernéiert, datt mer net d'Méiglechkeet hunn, fir da weinstens fir déi Interventioun och eng Gebäerdolmetscherin oder e Gebäerdolmetscher ze engagéieren. Well ech sinn der Meenung, datt dat hei wierklech en Thema gewiescht wär, wou mer eng méi breet Visibilitéit hätte kënne schafen. An dat wär en Zeeche vun Inklusioun gewiescht. Esou hu mer alt als „able-bodied“ driwwer diskutéiert, an déi Persounen, déi wierklech dervu beträff sinn, kruten et leider net direkt mat a mussen herno d'Ënnertitele kucken.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Clement. Da ginn ech d'Wuert zrëck un den Auteur vun der Motioun, fir hien ze froen, ob en d'accord ass, fir dës Motioun un d'Kommissioun ze verweisen.

■ **M. Jean-Paul Schaaf (CSV), auteur.**- Jo. Merci. Merci, Här President. Merci och fir déi Suggestioun. Ech hat um Rand vun eiser Sitzung och eng Kéier kuerz en Echange mat der Madamm Minister. Mir waren eigentlech allen zwee och der Meenung, dass dat eis géif d'Geleeënheet ginn, fir nach eng Kéier méi am Detail an der Kommissioun driwwer ze schwätzen.

Also, dat trifft meng Zoustëmmung. Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Schaaf.

Vote sur le renvoi de la motion en commission

Wien d'accord ass, fir dës Motioun an d'Kommissioun ze verweisen, soll d'Hand an d'Luucht hiewen.

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

Domadder geet dës Motioun an d'Kommissioun.

(La motion est renvoyée à la Commission de la Famille et de l'Intégration.)

13. Motion de Mme Martine Hansen relative à la neutralité climatique

(Motion déposée au cours de cette séance publique - à consulter en page 739 de ce compte rendu.)

Da komme mer zur Motioun, déi vun der Madamm Martine Hansen deposéiert ginn ass. Wie wëllt zu där Motioun Stellung huelen? Den Här François Benoy.

Discussion générale

■ **M. François Benoy (déi gréng).**- Jo. Villmools merci, Här President. Et ass eng Motioun, déi

d'Madamm Hansen deposéiert huet, wou et drëms geet, fir nach méi Klimaschutz ze maachen an der Administration publique mam Objectif, fir klimaneutral ze sinn um Horizont vun 2040. Et ginn an der Motioun dann eng ganz Rei Saachen opgeléicht, déi och alleguerten, denken ech, sënnavoll sinn, fir e Katalog mat Mesuren ze maachen, fir och Energie ze produzéieren, fir Energieeffizienz ze maachen an esou weider.

Ech wëll preziséieren, dass och haut scho beim Staat immens vill hei gemaach gëtt. Natierlech kann een dat nach ëmmer verbessern a weider acceleréieren.

Ech wëll och drun erënneren, esou wéi d'Ministesch et och de Mëtteg scho gesot huet, dass mer e ganz interessant an e ganz wichtegt Aarbechtsdokument hunn: Dat ass den nationalen Energie- a Klimaplang. Ech hat der CSV deen och schonn eng Kéier hei an der Seance plenièere am Printerausgedréckt a matbruecht. Do sti ganz vill gutt Saachen dran.

Ech huelen nach eng Kéier extra e puer Beispiller eraus, déi ech, währenddeem ech de Mëtte kuerz derduerchgaange sinn, fonnt hunn: Nämlech, dass zum Beispill gekuckt gëtt, bis 2025 op all géee-gentem Gebai, wat dem Staat gehéiert, eng Photovoltaikanlag ze maachen; dass mer an den öffentliche Gebaier wierklech ultra effizient wëlle sinn, mat engem spezielle Fokus op d'Schoulen; dass mer och bei der Renovatioun vum Härebierg wierklech a Richtung Klimaneutralitéit, souguer op Energie-Plus, wëlle goen an esou weider; dass mer wierklech e Management vum Parc automobile maache beim Staat; dass mer probéieren, ëmmer méi op den Teletravail an op digital Méiglechkeeten zrëckzegräifen, fir hei eeben nach besser ze ginn. An esou weider an esou fort.

Eng Saach, op déi ech speziell wollt zrëckkommen, well se mech impressionéiert huet, dat geet zrëck op eng Travaux-publics-Kommissioun, also op eng Kommissioun vun den öffentliche Bauten, an zwar am Februar d'lescht Joer, de 27. Februar 2020. An ech weess dat nach ganz genau, well ech eigentlech net Member vun där Kommissioun sinn an awer, well de Sujet mech interesséiert huet, extra dohinner gaange sinn. Do krute mer d'Stratégie d'assainissement énergétique des bâtiments de l'État presentéiert.

U sech gesäit een do, dass de Staat, virun allem d'Administration des bâtiments publics, sech e ganz ambitiësen an e ganz gudden an detailléierte Plang ginn huet, fir eebe beim Staat energeetesche Renovatiounen ze maachen, an dat mat engem État des lieux, mat enger Strategie an esou weider.

Fir just ee Beispill erauszehuelen: Bis 2025 wëlle se 85.000 Tonnen CO₂ iwwert dee Wee spueren. Ech soe mer just: Ech weess e bëssen, wat verschidde Gemenge maache. An do soen ech einfach just: Et sollt emol all Gemeng sech un deem dote Plang e Beispill huelen! Da géife mer hei wierklech gutt weiderkommen.

Wat ech wëll soen: Mir kënnen trotzdeem ëmmer nach méi maachen. Dofir géif ech menger Fraktioun proposéieren, déi heite Motioun ze stëmmen, fir eeben nach eng Kéier e Renfort ze hu par rapport zu all deene villen Initiativen, déi et scho gëtt.

(Interruptions diverses)

Ech wëll vläicht just nach ee Wuert derzou soen: Wa mer hei soen, „de Staat soll seng Hausaufgabe maachen“, da wëll ech vläicht och soen, dass mer dat och als Chamber an deem heite Beräich musse maachen an dorop sollen oppassen.

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Benoy. Dann huet den Här David Wagner d'Wuert gefrot.

■ **M. David Wagner (déi Lénk).**- Nee. Merci, Här President. Nee, meng Interventioun eriwwegt sech. Ech saluéieren de Wëlle vun der Regierung, fir déi Motioun unzehuelen.

■ **Une voix.**- Ha!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools. Dann den Här Fred Keup.

■ **M. Fred Keup (ADR).**- Merci, Här President. Ech wollt hei just ganz kuerz zwou Saachen umierken, wou ech mer dann awer Froe stellen, mee ech kenne mech och vläicht net an allem esou aus.

Déi éischt Fro ass déi ...

(Brouhaha)

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Hei, wannechgelift, e bësse méi roueg nach! An e puer Minutten hu mer et gepackt, awer nëmmen, wann Der roueg sidd.

(Exclamations et hilarité)

■ **M. Fred Keup (ADR).**- Ech maachen et ganz kuerz. Ech ginn e ganz einfacht Beispill. Wa mer elo eppes ersetzen, wat am Moment vill Energie verbraucht an net gutt ass, a mir renovéieren eppes oder mir maachen eng Luucht, déi fréier normal Bieren hat, an elo huele mer eng, déi LED benotzt, dann ass jo awer och ëmmer eppes, wat een net

dierf vergiessen, dat ass einfach de Käschtepunkt vun der Produktioun, déi dat Ganzt mat sech bréngt. Wa mer e Luuchtepotto ersetzen duerch en neien, dee vläicht vill, vill manner CO₂ produzéiert duerch säi Stroumverbrauch, mee d'Produktioun vun deem Luuchtepotto huet vläicht esou vill CO₂ kascht, dass dat sech ni wäert rentéieren. Dat ass déi eng Saach.

Déi zweet Saach ass, wou ech elo net weess, mir sinn 2021, bis 2040, mir hu grad e Fliger kaaft fir d'Arméi, mir hunn Helikopteren, mir hu Pompjees-ween an all déi Saachen, wou ech net weess, wéi déi solle lafen, fir dass dat soll klimaneutral sinn. Mee bon, do kënn da vläicht nach eng Ännerung bis 2040. Mir géifen eis op jidde Fall dann emol enthalen hei.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Keup.

Ech mengen da kënne mer zum Vott vun dëser Motioun kommen.

Vote sur la motion

Fir d'éischt de Vote électronique fir déi perséinlech Stëmmen.

Duerno maachen ech den Appel nominal fir déi, déi wëllen e Vote par procuration ofginn.

(Appel nominal pour votes par procuration)

Domadder ass dës Motioun mat 56 Jo-Stëmme géint 4 Abstentiounen ugehall.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par M. Georges Mischo), Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies (par Mme Diane Adehm), Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par M. Aly Kaes), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler (par M. Jean-Marie Halsdorf) et Michel Wolter (par Mme Martine Hansen) ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Poffer (par M. André Bauler) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Se sont abstenus : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fred Keup).

14. Dépôt d'une motion par M. Yves Cruchten

Da ginn ech d'Wuert un den Här Yves Cruchten fir den Depot vun enger Motioun.

■ **M. Yves Cruchten (LSAP).**- Här President, ech maachen et ganz kuerz. Mir sinn dës Woch net méi derzou komm, fir d'Motioun vum Kolleeg David Wagner ze diskutéieren, déi en agereecht hat iwwert d'Brevet. Ech hu mat him geschwat. Mir huelen dat da bei nächster Geleeënheet no.

Mee ech géif nach gären dervu profitéieren, fir hei och an deem selwechte Kader eng Motioun anze-reechen, fir dass mer haut awer den Depot ge-maach hätten.

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Här Yves Cruchten, Dir hutt d'Wuert fir den Depot vun enger Motioun

■ **M. Yves Cruchten (LSAP).**- Ech maache just den Depot vun der Motioun. Eng Diskussioun féiere mer da bei der richteger Geleeënheet. Merci.

Motion

La Chambre des Députés,

- soulignant le rôle fondamental des vaccins pour endiguer le plus vite possible la pandémie de la Covid-19 en vaccinant la population non seulement dans les pays avancés, mais aussi dans les pays à moyen et à bas revenu ;

- rappelant dans ce contexte l'affirmation de la Présidente de la Commission européenne que « No one is safe until everyone is safe » ;

- rappelant la déclaration du directeur général de l'OMS qui souligne que « the longer we wait to provide vaccines, tests, and treatments to all countries, the faster the virus will take hold, the potential for

more variants will emerge, the greater the chance to-day's vaccines could become ineffective, and the harder it will be for all countries to recover » ;

- considérant que le « British Medical Journal » a estimé qu'une à deux nouvelles mutations du virus sur-gissent chaque mois et que la recherche aurait besoin de plusieurs mois pour adapter leurs vaccins à une variante du virus qui s'avérerait plus résistante ;

- notant qu'une étude de la Fondation de recherche de la Chambre de Commerce internationale estime que « the global economy stands to lose as much as \$ 9,2 trillion if governments fail to ensure developing economy access to Covid-19 vaccines, as much as half of which would fall on advanced economies », avec les pays « riches » risquant des dégâts économiques jusqu'à 3,9 % du PIB ;

- rappelant que le Ministre de l'Économie luxembourgeoise a estimé le 10 février à la Chambre des Députés que les vaccins devraient être accessibles à tout le monde et qu'ils constituent un bien public mondial qui devrait être disponible en tant que tel ;

- saluant la déclaration du directeur général de l'OMS, du président du Conseil européen, et de plus de vingt dirigeants mondiaux du 30 mars 2021 sur le renforcement de l'architecture internationale de la santé qui souligne la nécessité d'« assurer un accès universel et équitable à des vaccins, des médicaments et des diagnostics sûrs, efficaces et abordables dans le contexte de la pandémie actuelle et des pandémies de demain » ;

- rappelant la solution intermédiaire (« third way ») avancée par la directrice générale de l'Organisation mondiale du commerce (OMC), visant à la fois à accélérer la mise à disposition de vaccins dans les pays en développement et à encourager la recherche et l'innovation ;

- considérant que nous sommes actuellement confrontés à une pénurie de vaccins au niveau mondial qui entraîne que surtout les pays les plus démunis ne peuvent même pas commencer des campagnes de vaccination qui en mériteraient le nom ;

- considérant que le Gavi - l'Alliance du vaccin - tiendra un sommet sur la garantie de marché COVAX (Covid-19 Vaccines Global Access) en juin 2021 ;

- saluant que le Luxembourg s'est engagé à participer à l'initiative COVAX à hauteur de 1 million d'euros et soutient le Gavi à travers un engagement pluriannuel à hauteur de 5 millions d'euros ;

- saluant également les efforts au niveau européen en matière de vaccins, y compris la mise en place du Mécanisme européen de partage des vaccins qui devra permettre aux 27 États membres de l'UE de partager les doses achetées par l'UE avec des pays hors UE,

invite le Gouvernement

- à soutenir, au niveau européen et international, les efforts visant à garantir un accès équitable aux vaccins, notamment à travers un appui continu au mécanisme COVAX et un soutien de ses partenaires majeurs de la santé (OMS - Organisation mondiale de la santé -, Unicef, Gavi - L'alliance du vaccin -, Fonds mondial de lutte contre le sida, la tuberculose et le paludisme, notamment via la plateforme ACTA - Access to Covid-19 Tools Accelerator) ;

- à soutenir ainsi l'Organisation mondiale de la santé (OMS) et ses partenaires majeurs (ACTA) dans le renforcement de l'accès à la santé, en particulier de l'accès aux vaccins à la Covid-19, en soutenant l'expansion de la fabrication et de la production des vaccins à l'échelle mondiale afin de mettre fin à la pandémie et de freiner l'émergence de nouveaux variants à la Covid-19, en particulier dans les pays les plus vulnérables ;

- à suivre de près les discussions au sein de l'Organisation mondiale du commerce (OMC) visant à augmenter les capacités de production de vaccins, et à soutenir toute position de l'Union européenne à prendre au sein de l'OMC, qui pourrait remédier à la situation actuelle et qui viserait à accélérer la mise à disposition de vaccins dans les pays en développement, notamment en facilitant le transfert de technologie et de savoir-faire dans le cadre de règles multilatérales, à encourager la recherche et l'innovation, deux piliers fondamentaux au renforcement de la production internationale des vaccins, ou encore à lever temporairement les brevets sur les vaccins Covid-19 ;

- à soutenir les pays à revenu faible et intermédiaire dans le développement des capacités institutionnelles, techniques et humaines, dans la consolidation des infrastructures sanitaires nationales et locales et dans la mise à disposition d'expertise adéquate et adaptée (experts de la santé publique, inclusion du secteur privé, des organisations de la société civile etc.), dans le but d'une accélération du déploiement de vaccins dans ces pays et, le plus rapidement possible, la mise en place d'une capacité de production locale ;

- à soutenir les initiatives européennes et internationales pour identifier, en dialogue avec toutes les parties concernées y inclus les acteurs privés, les